

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

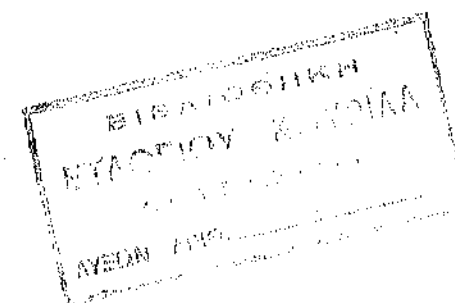
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κλ.

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΩΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1857 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1858.

ΑΘΗΝΗΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

1858.

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α.

15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 1857.

ΤΟΜΟΣ Η'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 184.

ΠΕΡΙ ΚΑΛΟΥ.

—•••••—

Α'.

Ἐκ τῶν ἡμετέρων περὶ καλοῦ μελετῶν ἔχει ἤδη ὑπὸ ἴψιν τὸ κοινὸν ὅσα ἐξεθέσαμεν ἐν τῷ ΙΗ' κεφαλαίῳ τοῦ Δοκιμίου ἡμῶν, καὶ ὅσα κατὰ διαφόρους καιροὺς πολλαχοῦ ἀνεπτύξαμεν, καὶ ἰδίως ἐν τῇ καταχωρισθείσῃ εἰς τὸ ΡΞ' φυλλάδιον τῆς Πανδώρας περὶ Ἰδανικοῦ διατριβῆς. Ὅτε δὲ ἐμέλλομεν νὰ ὀδηγήσωμεν τοὺς φίλους ἡμῶν ὀμιλητάς εἰς τὴν μελέτην τοῦ τρίτου τούτου Τμήματος τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν, ἠναγκάσθημεν ἂν ἀναθεωρήσωμεν τὰς περὶ τούτου διεσπαρμένους ἰδέας καὶ ἀρχάς, νὰ τὰς συναρμολογήσωμεν, ἢ ἀνακλύψωμεν τὸν σύνδεσμον αὐτῶν πρὸς τὰς ἡγευμένους καὶ ἐπομένους θεωρίας, νὰ διαφωτισώμεν τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις, καὶ νὰ τὰς συμπλη-

ρώσωμεν διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀναπτύξιν καὶ τῆς ἱστορικῆς μαρτυρίας. Ἐκ τούτου προήλθε τὸ σύνολον τῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἰσθητικῆς ἢ Καλολογίας γνωστῆς ἐπιστήμης, ἥτις, βάσιν ἔχουσα τὴν ἔννοιαν τοῦ καλοῦ, θεωρεῖ αὐτὸ καὶ ἐν τῇ φύσει καὶ ἐν τῇ τέχνῃ, μελετᾷ καὶ τὴν διὰ τῶν νοητικῶν δυνάμεων γνῶσιν καὶ ἀντίληψιν αὐτοῦ, καὶ τὴν διὰ τῆς καλλιτεχνίας δημιουργίαν του, καὶ τοὺς διαφοροὺς κλάδους τῆς παραγωγῆς τοῦ καλοῦ θεωροῦσα, ἐνδεικνύει καὶ τὴν κοινὴν αὐτῶν ἀρχὴν καὶ τὴν ἰδίαν ἐκάστου φύσιν, τὰς περὶ αὐτῶν θεωρίας τῆς ἐπιβεβαιούσας διὰ τῆς ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ἱστορικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως.

Ἄλλὰ κατ' αὐτὰ τὰ πρόθυρα τῆς ἐπιστήμης δύο εἰδῶν ἐνστάσεις ἀπηντήσαμεν τὰς μὲν ἐκ τοῦ κατὰ τινὰς φύσει ἀόριστου καὶ σχετικοῦ τῆς ἐννοίας τοῦ καλοῦ, ἥτις ὡς ἐκ τούτου φαίνεται ἀνεπίδεκτος ἐπιστημονικοῦ προσδιορισμοῦ, τὰς δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀπαραιτήτου εἰς τὴν ποιητικὴν ἐμπνευσίν ἐλευθερίας, ὅπως ἐναντίας φαινόμενης πρὸς τὴν λογικὴν ἐκείνην ἀνάγκην, ἥτις χαρακτηρίζει τὰς ἐπιστημονικὰς θεωρίας. Ἀμφοτέρως δὲ ἀνεσκευάσα-

μεν ἢ πολὺ τοῦλάχιστον περιορισμένον, προκατηρήσαντες ἀφ' ἐνός μὲν, ὅτι τὸ κοινὸν τῆς λέξεως καὶ ἡ χρῆσις αὐτῆς ἐπὶ λίαν διαφόρων ἀντικειμένων καὶ ἐνοσιῶν καὶ αἰσθημάτων, ὑποθέτει ἐξ ἀνάγκης κοινούς· καὶ σταθεροῦς χαρακτῆρας, περὶ ὧν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦσιν· ἀφ' ἐτέρου δέ, ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς δημιουργίας τοῦ καλοῦ δὲν ἀπαλλάττει αὐτὴν ἕρῳ τινῶν λογικότητος οἵτινες, ὡς ἐκ τούτου, τὴν ὑποβάλλουσιν εἰς τινα ἐπιστημονικὴν ἀνάγκην, καὶ εἶναι μάλιστα αὐτοὶ οἱ ἕρῳ τῆς παρωτισμένης καὶ ὀριστικῆς περὶ τῶν ἔργων αὐτῆς κρίσεως.

Ἐντεῦθεν ἰδιαιτέρως τις ἐπιστήμη, ἥτις, εἰ καὶ ἐρ' ἡμῶν ἔλαθε τὸν τέλειον αὐτῆς ὄργανισμόν, οὐχ ἦν τὸν ὑποφαίνεται ἀπὸ τῆς πρώτης ἀναπτύξεως τοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος πρὸς τοὺς ἀρχαίους, ἐκλείπει ὀλίως σχεδὸν κατὰ τὸν μεσαιῶνα, καὶ μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς φιλοσοφίας ἀπανταχοῦ τῆς Ἑυρώπης ἀναφανέτω, συμμερίζεται τὴν κατὰ τὰς διαφόρους σχολὰς τύχην τῶν γενικωτέρων φιλοσοφικῶν δογμάτων καὶ ἐπὶ τέλος σημερινὸν κατέστη κλάδος συμφορῆς καὶ ἀχόριστος τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν ὅσῳ συναποτελοῦσιν οἰονδήποτε πλήρες φιλοσοφικὴν σύστημα.

Καὶ ἐπειδὴ, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς, δὴα πρέπει νὰ ἔχη ἐσωτερικὰς διακρίσεις, τὴν μὲν ἐν ᾗ τίθεται αἱ γενικαὶ περὶ καλοῦ θεωρίαι, τὴν δὲ τὰς ἀρχὰς περιλαμβάνουσιν μιᾶς ἐκάστης τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τὴν ἱστορικὴν τούτων ἀνάπτυξιν, ἔπεται ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐκείνων θεωριῶν ἐμελλε ν' ἀρξίσωμεν τὰς καλλοιογικὰς ἡμῶν παραδόσεις, περὶ ὧν διελέθμεν ἐν τῷ προμνηθέντι κεφαλαίῳ τοῦ ἡμετέρου δοκιμίου, δηλαδὴ, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ καλοῦ καὶ τῶν συγγενῶν αὐτῷ ἐνοσιῶν, προσπαθοῦντες ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἀναλύσεως τῶν ἄλλων τῶν ἡμετέρον ὀρισμὸν νὰ δικαιολογήσωμεν καὶ ἐπιπληρέστερον, εἰ δυνατόν, νὰ ἀναπτύξωμεν.

Καὶ ἀποδείξαμεν ἐκ νέου ὅτι τὸ καλὸν, καθὼς χαρακτηρὴν ἀνήκει εἰς τὸ ὄν, εἰς οἰκδηπότε ὄντα, καὶ εἰς οἰκδηπότε στοιχεῖα αὐτῶν, οὐδὲν ἕτερον ἢ δύναται νὰ εἶναι εἰμὴ ἐνέργεια ὁρμητικῆς ἐμφανίσεως τὴν ἀνωτάτην καὶ τελειοτάτην φύσιν τῶν ὄντων. Τοῦ ὀρισμοῦ τούτου γένεσις, οὐ μόνον εἶδμεν ὅτι ἐφαρμόζεται εἰς ὅλα τὰ εἶδη τοῦ εἶτε ἐν τῇ φύσει εἶτε ἐν τῇ τέχνῃ καλοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ καλοῦ ἠδυνήθημεν νὰ προσδιορίσωμεν, ἐρρόντες αὐτὰ ἀκριβῶς ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ τοῦ ὄντος. Τῶν ὄντων, καὶ τὸ καλὸν ἔχει ὑπόστασιν τὴν ἀλήθειαν, μορφήν, τὴν ἐκφράσιν δι' ἐνδοσάτης σχέσεως πρὸς ἀλλήλας συνδεσμένους, τόπον καὶ χρόνον διὰ τῆς συμμετρίας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, καὶ λογικὴν τάξιν, εἰς ἣν ὑποτάσσεται, καθ' ἣν ἐπιμαίεται καὶ ῥυθμίζεται, ἐξ ἣς προέρχεται, ἢ ἐκφράζει, καὶ εἰς ἣν ἀναβιβάζεται τὸ πνεῦμα, αὐτὴν τὴν ἐντέλειαν τῆς λογικῆς τάξεως, ἐν ᾗ, ὡς ἤδη ἀπεδείξαμεν, κείται τὸ ἰδανικόν. Ὅσατε τὰ στοιχεῖα τοῦ καλοῦ ἀκριβῶς ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰ στοιχεῖα τοῦ ὄντος. Ὅπουδὴ-

ποτε τὰ στοιχεῖα ταῦτα τοῦ ὄντος τύχῳσιν ὑπερῶς, καὶ διὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνου φύσιν καὶ διὰ τὴν πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸ τέλος αὐτῶν ἁρμονίαν, εἰμὴ ὑπάρχει τὸ καλόν.

Ἐκ δὲ τῆς συμπαραθέσεως ταύτης τῶν δύο ἐνοσιῶν ἀκριβέστερον προσδιορίζεται καὶ ἡ ἰδιαιτέρα φύσις τῶν εἰδῶν ἐκείνων, ἅτινα ὑπάγονται, ὡς εἰς ἀνωτέρον τι γένος, εἰς τὸ καλόν, τοῦ ὑψηλοῦ λ. γ. καὶ τοῦ χαρίεντος. Καὶ τῶν ὄντων, ἐὰν ταῦτα ἦσαν εἶδη τοῦ καλοῦ, πρέπει νὰ ἔχωσι τὰ αὐτὰ τοῦ γένους στοιχεῖα, πρὸς δὲ, ἰδιαιτέρως δι' ὧν ἀλλήλων διακρίνονται. Καὶ ἐπειδὴ τὰ στοιχεῖα τοῦ καλοῦ εἶναι τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, τὸ ὑψηλόν, εἶναι καθ' ἡμέας εἶδος καλοῦ, ἐν ᾗ ὑπερταροῦσι τὸ στοιχεῖον τῆς ἀληθείας καὶ τὸ τοῦ ἰδανικοῦ, ἀμφοτέρω κατὰ τὴν ὁσίαν αὐτῶν ταυτιζόμενα καὶ ἀναγόμενα εἰς τὸ ἄπειρον, ὃ ἐστίν, εἶδος καλοῦ ἐν ᾗ ὑπερτερεῖ τὸ στοιχεῖον τοῦ ἀπειρου, καθὼς τὸ χάρειν εἶναι εἶδος ἠθικοῦ καλοῦ, ἱερὰν ἐμφανίον ἐμμένειν διὰ τινος λεπτότητος τῆς ὑλικῆς μορφῆς ἐκφραζομένην. Ἡ αὐτὴ μέθοδος ὠδήγησεν ἡμᾶς καὶ εἰς τὸν προσδιορισμὸν ἐτέρας ἐνοσιῶν οἷον ἀντιθέτου πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ, τῆς ἐνοσιῶς δηλαδὴ τοῦ γαλοῦ, ὅπερ ἀσχετος ἀνῶντων καὶ οὐ φθαρτικῶν ὀρίζει ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ ὅπερ δι' αὐτῆς μάλιστα τῆς ἀντιθέσεως λίαν ἐπιτυχῶς ἐνέστε συντελεῖ εἰς τὴν πλήρη ἐκφράσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ καλοῦ.

Περὶ δὲ τῶν δυνάμεων δι' ὧν ἀντιλαμβάνομεθα τοῦ καλοῦ, εἴβρομεν διὰ λεπτομεροῦς ἀναλύσεως τῆς ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἐντυπώσεως τῶν καλῶν ἔργων τῆς φύσεως ἢ τῆς τέχνης, ὅτι ἀπαται αἱ τε νοητικαὶ καὶ ἠθικαὶ καὶ αἰσθητικαὶ δυνάμεις συντείνουσι πρὸς ἀντίληψιν αὐτοῦ, διακρίτως πῶς συνδυάζονται καὶ ἐνεργοῦσαι κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἰδίας ἐκάστης ἐνεργείας καὶ κατὰ τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις, συναποτελοῦσαι τὴν καλλιτεχνικὴν εἰσαισθησίαν, καὶ παράγουσαι οἰονεὶ ὀλικὸν ἀποτέλεσμα τὴν αἴσθησιν τοῦ καλοῦ, καὶ τὴν καθαρωτάτην καὶ σχεδὸν οὐρανίαν ἐκείνην ἠδὴν, τὴν ὑποίαν ἐμποιεῖ ἐν ἡμῶν ἢ ἕκα τῶν καλῶν ἀντικειμένων. Ἀλλ' ἡ καλαισθησία, ἡ ἰδιαιτέρα δηλαδὴ ἐκείνη ῥέσις τοῦ καλοῦ ἥτις εἶναι ἀρχὴ τῆς φιλοκαλίας, ὑποθετεῖ ὅχι μόνον τὴν εἰσαισθησίαν, τὴν ἐπιδεικτικὴν δηλαδὴ τῆς ἀντιλήψεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰκανότητα τῆς κρίσεως, τουτέστι τὴν ὀρθὴν τοῦ καλοῦ ἐνοσίαν, πρὸς ἣν παραβάλλομεν ἐπικρινόμενα ἀντικείμενα καὶ ἢν ἔχομεν ἐκ φύσεως ἢ ἐκ παιδείσεως. Ἡ κρίσις αὕτη ἔχει ἐπομένως νόμους καθολικούς καὶ ἀπολύτους μὴ καταστρεφομένους ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν ἀνθρωπίνων κρίσεων ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς μάλιστα μαρτυρομένου, ὧν ἄνευ ὃ περὶ καλοῦ σκεπτικισμὸς ἤθελεν ἐπικρατεῖ, συνεπιφέρων τὴν περὶ ἀληθοῦς καὶ ἀγαθοῦ, καὶ διὰ τῆς καλλιτεχνίας τὴν λογικότητα καὶ ἠθικότητα συνδιαφοθεύων, διότι ἡ ὀρθὴ περὶ καλοῦ κρίσις εἶναι ἀχώριστος τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ὀρθῆς συνειδήσεως.

Ἀλλ' ἡ ἀντιληπτικὴ τοῦ καλοῦ δύναμις καὶ ἡ ὀρθὴ περὶ αὐτοῦ κρίσις δὲν ἀρκοῦσι πρὸς δημιουργίαν

τὴν τοῦ καλοῦ. Ἡ ποιητικὴ τοῦ καλοῦ δύναμις ὑποθέτει αὐτάς, ἀλλὰ δὲν ἀναπληροῦται ὑπ' αὐτῶν. Τὴν θαυμαστοὴν ταύτην δύναμιν, εἴτε ἐμπνευσιν εἴτε ἐπιπνοίαν εἴτε μαγαλόνοϊαν, εἴτε ὁπσοδήποτε ἄλλως αὐτὴν ὀνομάσωμεν, δὲν δυνάμεθα διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου νὰ μελετήσωμεν, δι' ἣς πάσας τὰς ἄλλας γνωρίζομεν, δηλ. διὰ τῆς συνειδήσεως· διότι οὔτε πάντες ἔχομεν αὐτὴν, οὔτε οἱ κεκτημένοι αὐτὴν δύνανται νὰ ἔχωσι, καθ' ἣν στιγμὴν μάλιστα κυριεύονται ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τῆς, τὴν καθ' ὅσον ἐκείνην ἐνόησαν, δι' ἣς μόνος ἤθελεν δυνηθῆ νὰ τὴν περιγράψωσι. Καὶ καθὼς ἐπὶ πᾶσι τοῦ πρώτου κατὰ τὴν πραγματικὴν τάξιν τῶν ὄντων, δὲν δυνάμεθα νὰ περιγράψωμεν τὴν φύσιν αὐτοῦ εἰμὴ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν χαρακτῆρων καὶ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων, ὡσαύτως τὴν πρώτην ταύτην κατὰ τὴν λογικὴν τάξιν ἐνεργείαν τοῦ πνεύματος δὲν δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν εἰμὴ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς φαινομένων. Ἐκ δὲ τῶν ἐξωτερικῶν τούτων σημείων παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος δύναμις εἶναι σπανία καὶ ἐκτακτος, οὔτε εἰς πολλοὺς οὔτε πάντοτε ἀναφανομένη, ὅτι εἶναι αὐθόρμητος καὶ ἐλευθέρως, μὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς θελήσεως, μὴ ἀποκτωμένη διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, οὐδὲ διὰ τῆς παραδόσεως μεταδιδόμενη, ὅτι ἀγνωστοῦμεν πότε καὶ πού καὶ πῶς καὶ διατὶ ἐμφανίζεται, ὅτι πάσης ἄλλης ἀνωτέρα καὶ πάσας προϋποθέτουσα, συνειῶ καὶ δεσπόζει καὶ ὑποτάσσει αὐτὰς καὶ μεταχειρίζεται, διὰ τινος ἐνεργείας ὀλικῆς ἐκτάκτου καὶ ἀπροδοκίτης, τῆς ὁποίας κατὰ διαφορὰν ἦσαν τῶν ἄλλων τοῦ πνεύματος ἐνεργειῶν, δὲν δυνάμεθα τοὺς ὄρους καὶ τοὺς νόμους νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς, ἀναγκαζόμενοι μόνον ἐξωτερικῶς νὰ τοὺς ἐκδηλώσωμεν. Παρατηροῦμεν ἐπὶ τέλος· ὅτι, τρόπον τινά, ἐξῴθεν καὶ ἀνωθεν κατερχομένη, κυριεῖται τοὺς ὑπ' αὐτῆς κατεχομένους ὡς ἐνθεος μανία, καθιστώσα αὐτοὺς δημιουργοὺς καὶ ἐκλεκτὰ ὄργανα τῆς θεότητος διὰ τινος μυστηριώδους τῆς ἐν αὐτῇ ποιητικῆς δυνάμεως ἀπορροίας.

Ἀλλὰ, καὶ τοὶ προικισμένοι μὲ τὸ θεῖον τοῦτο προνόμιον, εἶναι οὐχ ἦττον πλάνη νὰ πιστεύωσιν οἱ καλλιτέχναι, καὶ ἰδίως οἱ ποιηταί, ὅτι δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἰδιαιτέρας ἀγωγῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως· διότι, ἀπ' ἐναντίας, ὅσον ὑψηλότερα καὶ εὐγενεστέρα ἡ ἀποστολή των, τόσοον εἶναι δυσκολώτερα τὰ ἔργα των· καὶ ἐὰν μεγάλῃ ἢ δόξῃ των, προμερὰ καὶ ἡ εὐθύνη των. Ὅθεν, παρὰ τὴν μερικὴν τῆς ἰδίας τέχνης διδασκαλίαν, καὶ τὴν μελέτην τῶν ἐντελεστέρων αὐτῆς προϊόντων, ἀνάγκη νὰ λαῶσιν καὶ γενικὴν γνῶσιν τοῦ ἀνθρώπου, τῆς κοινωνίας, τῆς ἱστορίας τοῦ ὑλικῶ κόσμου, ὅλων, εἰ δυνατόν, τῶν ἐπιστημῶν, ἀφ' οὗ ὑπόστασις τοῦ καλοῦ εἶναι τὸ ἀληθές, καὶ ἀφ' οὗ ἢ παρὰ τῆς ἐμπνεύσεως ζωογονουμένη φαντασία βᾶσιν καὶ ὑποστήριγμα πρέπει νὰ ἔχη τὸν λόγον. Τὰ δὲ φῶτα τοῦ πνεύματος πρέπει νὰ συνάδωσι πρὸς τὴν μορφῶσιν τῆς καρδίας· διότι ἐὰν τὸ καλὸν ἐκφράζει τὸ ἀληθές, τείνει φύ-

σει πρὸς τὸ ἀγαθόν· καὶ οὕτως ἡ σοφία καὶ ἡ ἀρετὴ χρησιμεύουσιν ὡς προκάλυψις τῆς ψυχῆς τῶν καλλιτεχνῶν πρὸς ὑποδοχὴν τῆς ἐμπνεύσεως, καὶ τότε δὴ τότε, ἀνώτατοι πάντων ἀνθρώπων γενόμενοι, ἀναδεικνύονται ὡς μεγάλοι ἱεροφάνται καὶ μυσταγωγοὶ τῆς θείας ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ.

Ἐκ τῆς ὑψηλῆς ταύτης περιοπέως, εἰς ἣν ἐθέσαμεν τὸν καλλιτέχνην, διορθῶμεν ποῖα εἶναι καὶ ἐκὐτὴν ἡ φύσις καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς καλλιτεχνίας. Ἡ καλλιτεχνία δὲν εἶναι μίμησις τῆς φύσεως, ὡς ἐπιτόλαιοι τινὲς φιλόσοφοι ἐδόξαζον καὶ βίβηαι οὐσι καλλιτέχναι ἀπεδέχοντο· ἐὰν ἦτο μίμησις ἀπλῶς, ἤθελεν εἶσθαι καὶ αὐτῶν τῶν μηχανικῶν τεχνῶν κατωτέρα. Ἡ καλλιτεχνία εἶναι ποιήσις τοῦ καλοῦ. Ἡ φύσις καὶ ἡ καλλιτεχνία τὸ αὐτὸ ἔχουσι πρωτότυπον, ὅπερ ἡ μὲν ἐκδηλοῖ διὰ τῆς πραγματικῆς, ἡ δὲ ἐκφράζει διὰ τοῦ καλοῦ. Ἄμβανει τὰ στοιχεῖα παρὰ τῆς φύσεως, ἀλλὰ ἄλλως πῶς συναρμολογεῖ, συνειῶ ἢ χωρίζει αὐτὰ καὶ μυριοτρόπως συνδυάζει, ἰδανοποιῶσα τὴν ὕλην, παρατείνουσα καὶ συμπληροῦσα τὴν δημιουργίαν διὸ τινὲς τῶν καλλοῦ διίσχυρίζονται, ὅτι τὸ τεχνικὸν καλὸν εἶναι αὐτοῦ τοῦ φυσικοῦ ἀνωτέρον καὶ τελειότερον.

Ἐκ τούτων ἔπεται, ὅτι ἡ καλλιτεχνία οὐσιωδῶς εἶναι μιὰ, πολλὰς ἔχουσα μορφάς, διάφορα μίση, ἀλλὰ μιὰν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόστασιν καὶ ἀρχὴν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Καὶ ἐπειδὴ ὑπόστασις τοῦ καλοῦ εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ ἀνωτάτη ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ ἀλήθεια εἶναι ἡ θρησκευτικὴ, πάντα τὰ ἄλλα κοινωνικά στοιχεῖα ῥυθμιζουσα καὶ κατὰ τὸν ἰδίον τύπον διακλάττουσα, ἡ καλλιτεχνία ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἱστορίας ὡς ἐκφράσις τῆς κοινωνικῆς ἀναφανομένη, εἶναι δι' αὐτὸ τοῦτο ἐκφράσις τοῦ θρησκευματος. Τοῦτο σαφέστατα ἀποδεικνύει ἡ ἱστορία κατὰ τὸν ἀνατολικὸν κόσμον, τὸν Ἑλληνορωμαϊκόν, τὸν μεσαιῶνα, καὶ τὰς νέας κοινωνίας. Ἀλλὰ τοῦτο συγχρόνως δηλοῖ ὅτι αἱ ἱστορικαὶ φάσεις τῆς καλλιτεχνίας δὲν ἐπαναλαμβάνονται, ἀλλὰ διεδέχονται ἀλλήλας, φέρονται ἐκάστη, ὡς αἱ ὥραι τοῦ ἔτους, ἴδια ἀνθὰ καὶ ἰδίους καρπούς· καὶ καθὼς δὲν ἀληθεύει ὅτι ἡ καλλιτεχνία μιμεῖται τὴν φύσιν, ὡσαύτως καὶ πολὺ εὐχαιώτερον δὲν ἀληθεύει ὅτι πρέπει ἑαυτὴν νὰ μιμῆται καὶ νὰ μεταγράφη, κταντῶσα, ἀντὶ ἐλευθέρως καὶ πρωτοτύπου δημιουργίας τῆς μεγαλονίας, ψυχρὰ ἐπανάληψις ἐαυτῆς καὶ μίμησης μίμησις. Τοῦτο ἐπὶ τέλος παρέχει πρῶτον καὶ ἀσφαλῆ λύσιν τοῦ μεταξὺ κλασικῶν καὶ ῥομαντικῶν παλικοῦ ζήτηματος, τὸ ὅποδον δὲν εἶναι ζήτημα, ἀμὰ σαφῆ τὶς ποῖα εἶναι ἡ φιλοσοφικὴ φύσις, ἡ κοινωνικὴ καὶ ἱστορικὴ ἀποστολὴ τῆς καλλιτεχνίας, καὶ ποῖοι οἱ ἀπαραίτητοι ἕρῳ τῆς δημιουργίας τῆς. Τῶν κλασικῶν ὁ ἰσχυρισμὸς, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ἀνάγεται εἰς προφανῆ ἀντίστασιν καὶ παραλογισμόν· διότι, ἐὰν ὀφείλωμεν νὰ μιμηθῶμεν τοὺς ἀρχαίους, οὗτοι οὐδένα ἐμιμή-

μήθησαν, και εάν η πρωτοτυπία είναι ο έμφανεστερος και λαμπρότερος αυτών χαρακτήρ, πώς να συμβιβασωμεν αυτήν με την μιμήσιν ;

Όμως υπάρχει στοιχείον της κλασικής καλλιτεχνίας πολύτιμον, πάντοτε και πανταχού αξιομίμητον και αξιοσπουδάστον. Το στοιχείον τούτο είναι τύπος εξωτερικεύων πληρέστατα την ιδεάν συμφώνως προς τους αιώνιους και αναλλοιώτους νόμους του καλού. Η πλαστική λεγομένη εντέλεια ή η τελειότης της μορφής αναφαίνεται καθ' όλους τους κλάδους της αρχαίας τέχνης, πάντοτε αμμάζουσα και διακρίπουσα, και με ακήρατον κάλλος τὰ έργα των ήμετέρων προγόνων επικρασοῦσα. Συνίσταται δε εκ πολλών όμοῦ στοιχείων προς έν αποτέλεσμα συνεργούντων, των όποιων ακριβή και διακεκριμένη ιδεάν δέν παρέχουσιν ως επί το πλείστον οι καλλολόγοι, και τὰ όποια ανάγονται καθ' ήμας, εις τὰ έπόμυνα. Είς την απλότητα, την άχώριστον των μεγάλων έργων της φύσεως, πολλά έδηλούσης δι' όλίγων και πραγματοποιούσης, απλότητα σημείων, γραμμών, σχημάτων, λέξεων, ήχων εις την άφέλειαν την αποκλείουσαν πέν βεβιασμένον και επιτετηθευμένον, και παντοία κινήματα, θέσεις, στάσεις, έννοιαι, εικόνες, αισθήματα, τηρούσα την διασέμικτον εκείνην φυσικότητα δι' ης ή τέχνη άμιλλωμένη προς την φύσιν, ούχ ήττον άποκρίπτει έξυτην και λαυθάει, όπισθεν της φύσεως ενεργούσα εις την σύμμετρον και εύρυθμον εκείνην έκταξιν είτε δια της ύλης είτε δια του λόγου έκφραζομένη, έν ή ούδέν πλέον ή έλασσον του θεούτος εις την διαύγειαν ή διαφάνειαν της μορφής της ούτως ένοποιούμενης και ταυτιζομένης τη υποστάσει, ώστε ού μόνον δέν παρεμποδίζει την ανάπτυξιν και φανέρωσιν αυτής, άλλ' άπ' έναντίας έκφανεστέραν και λαμπρότεραν αυτήν άπεργάζεσθαι τέλος, εις τινα χάριν και γαλήνην περιβάλλουσαν, ως άτμοσφαιρα του ιδανικού, τὰ αρχαία καλλιτεχνήματα, διότι έν τῷ ιδανικῷ μόνον ύπάρχει ή γαλήνη αυτή και εκείθεν κατέρχεται και προς το ιδανικόν αναδιβάζει το πνεῦμα. Το σύνολον των χαρακτήρων τούτων συναισθηνόμεθα δια τοῦ αισθήματος, και ανακαλύπτομεν δια της αναλύσεως έν παντί κλάδῳ της αρχαίας καλλιτεχνίας, έν τη αρχιτεκτονικῇ ως έν τη γλυπτικῇ και ζωγραφίᾳ και πολύ μάλλον έν τη μουσικῇ και ποιήσει. Τούτο είναι το στοιχείον το όποῖον και δυνάμεθα και όφείλομεν να μιμηθώμεν, διότι και τεχνολογικόν είναι, και αποκτάται δια της μελέτης, και νόμιμον και προς τελειότητα παντός έργου καλού αναγκαῖον και απαραίτητον. Κατά τούτο ή μελέτη της αρχαιοτέρας μορφῆς την φιλοκαλίαν, και την καλλιθεσίαν έμποιεί και αναπτύσσει, δι' αυτής δε και την έρθότητα του πνεύματος επιφέρει και προς τινα θεῖον νόμον ρυθμίζει το αισθημα και την καρδίαν. Δια τούτο ή πρώτη εκπαίδευσις είναι και πρέπει να ήναι άπανταχού και πάντοτε κλασική, παρέχουσα εις την ανθρωπότητα σοφώτατον μάθημα και φηγελες του καλού παράδειγμα και ανεξ-

άνηλτον διδασκαλίαν. Ώστε το τελευταῖον συμπέρασμα εις το περι κλασικῶν και ρωμαντικῶν ζητημα είναι, ότι ει μὲν ή πνευματικῇ υποστάσει της καλλιτεχνίας πρέπει να ήναι πάντοτε το άπαύγασμα της εποχῆς, της κοινωνίας, των ιδεών, των άρχων, των ήθων και εθίμων, των εἰποτε επιφαινομένων ήθικῶν άναγκῶν της ανθρωπότητος, ο τύπος αυτής και ή μορφή πρέπει να είναι πάντοτε σύμφωνοι προς την πλαστικῇ τελειότητα των αρχαίων, διότι ούτω μόνον δύναται να συμφωνῇ προς τους καθολικούς και αναγκάιους νόμους του αληθοῦς, του καλού και του αγαθοῦ.

Διότι καθως το καλόν σχετίζεται προς το αληθές το παρέχον εις αυτό την υποστάσιν, παρομοίως άχώριστον είναι του αγαθοῦ, το όποῖον δέν είναι ειμή αυτό το αληθές έν ενεργεία. Το αγαθόν αναγκάως και αναποφεύκτως παράγεται ύφ' οἰουδήποτε καλού, ούχι όμως άμέσως και άπ' εούθειας, δια της ήθικῆς διδασκαλίας ή δια του ήθικου παραδείγματος, διότι πολλάκις μάλιστα φαίνεται το έναντίον, άλλῃ δια της ιδανικῆς εκείνης τάξεως, ήν το καλόν εκδηλοῖ και αποκαλύπτει, και δι' ης τὰς μὲν αισθήσεις δια καθωρωτάτης ήδονῆς τέρπει και κατακλήσει, την δε καρδίαν εύαρέστος συγκινεί δια τινος γλυκυτάτης και άνικητου συμπαιθείας, και το πνεῦμα τέλος εύοθεῖ και ρυθμίζει, είτάγον και εις αυτό υπό την μαγικῇ έσοῦθα της φαντασίας την άυστηράν εκείνην λογικότητα την υπολανθάνουσαν εις τὰ έργα της τέχνης άλλ' ούχ ήττον υποστηρίζουσαν αυτά, ως το σύστημα των όστέων υποστηρίζει το σῶμα. Δια τούτο αι καθ' ήμας άναφανείσαι θεωρίαι, δι' ών διδάσκεται ή έλευθερία της τέχνης, και ή τέχνη δια την τέχνην, είναι όχι μόνον παράλογοι και αντιβαίνουσαι και εις την όρθην έννοιαν του καλού και εις την νόμιμον ενεργειαν και άποστολήν της καλλιτεχνίας, άλλῃ και αδύνατοι κατά την εφαρμογήν των, διότι το καλόν, συμφυές έν τῷ αγαθῷ, είναι άχώριστον αυτού, ως είναι άχώριστος ή υποστάσις από της μορφῆς, ή αρχή από της συνεπειας, και το αίτιον από του αποτελέσματος; είναι θεωρίαι χρησιμεύσαι έν καιρῷ ως δικαία και σωτήριος άντενέργεια κατά της δουλοπρεπούς και σχολαστικῆς των κλασικῶν μιμήσεως, άλλ' ίσως ύπερ πάν άλλο άπανταχού σχεδόν της Ευρώπης επενεργούσαι τὰς ύπερβολάς, τὰς παρεκτροπὰς, τον άχαλίνωτον νεωτερισμόν και τον εις πᾶν είδος αισχροτήτος έκτραχηλισμόν, τον όποῖον δικαίως Ορηγεῖ πᾶσα εὐαίσθητος καρδία ως αίτιον κυριώτατον πάσης πνευματικῆς και ήθικῆς διαφθοράς.

Τοιαῦται είναι αι συνέπειαι εις ἃς εφθάσαμεν θεωρήσαντες την αλήθειαν ως υποστάσιν του καλού και της καλλιτεχνίας. Άλλ' εις τί ανάγονται τὰ λοιπὰ του καλού στοιχεία ; εις την έκφρασιν, διότι έκφρασις είναι και ή μορφή αυτής και το αίτιον της προς άλλήλας σχέσεως, και το ένδόσιμον του ρυθμοῦ, και ή γεννητικῇ της συμμετρίας αρχή, και αυτό επί τέλους το ιδανικόν, το όποῖον είναι άνώ-

τατος βαθμός λογικότητος και αληθείας, το όποῖον εκτυπῶνται μὲν δια του πραγματικῶν έν τη φύσει, αποκαλύπτεται δε και έκφράζεται δια του καλού έν τη τέχνῃ. Δια τούτο ή έκφρασις είναι ο άνώτατος νόμος πάσης καλλιτεχνίας, και πάντα τὰ συνιστῶντα τὰ καλλιτεχνήματα μόρια ανάγονται επί τέλους εις τινα πνευματικῇ υποστάσιν δια τινων υλικῶν σημείων έκφραζομένων. Βνεῦθεν και ή ένότης, ή ιδιόουσα κυρία εις το πνευματικόν, και ή πολλότης ή ποικιλία, άχώριστος της ύλης και παντός υλικῶ στοιχείου προσήν, και ή εξ άμοτέρων προκύπτουσα άρμονία. Έάν δε το υλικόν τούτο στοιχείον καθ' έκυτῷ θεωρήσωμεν, και εις τὰ εξ έν συντίθεται αναλύσωμεν, εύρίσκομεν ότι ούδέν έξτερον είναι ειμή συνυπαρξίς υλικῶν σημείων έν τόπῳ, ή διαδοχῇ υλικῶν φαινομένων έν χρόνῳ και εκ τούτου δύο τάξεις ωραίων τεχνῶν διακλαδοῦνται, ών ή μὲν τὰς έν τόπῳ εἰκαστικῆς και παραστατικῆς περιλαμβάνει, δια της όράσεως έπομένως ενεργούσας επί του πνεύματος, οἷαι ή αρχιτεκτονικῇ, ή γλυπτικῇ και ή ζωγραφίᾳ; ή δε τὰς έν χρόνῳ διαλογικῆς, και δια της άκοῆς πληττούσας το πνεῦμα, οἷαι ή μουσικῇ και ή ποιήσις. Δύο τάξεις τεχνῶν αίτινες, κατά την διαφοράν ών έχουσι μέσων, διακρίνονται άλλήλων, ίδίαν έχουσι περιφέρειαν, άλλῃ άλλης εύρύτεραν, παθητικῶμεναι όμως και ως εκ της αρχῆς εξ ης άπορρέουσι και ως εκ του προς έν άποβλέπουσιν θρου, άλλῃ ούχ ήττον διακρινόμεναι άλλήλων, και μη δυνάμεναι άνευ άταξίας και μεγίστης βλάβης έκάστης να συγχυθώσιν.

Έκ της φυσικῆς ταύτης των τεχνῶν κατατάξεως προκύπτει και ή προς άλλήλας συγγένεια και συνάφεια, και ή ύπ' άλλήλων βοήθεια και συμπλήρωσις. Τῷ όντι, αι τρεῖς πρώται λ. χ. λίαν εύπεπῶς συνενούονται εις έν και το αυτό καλλιτεχνήμα, και ώσαύτως αι δύο άλλαι, δι' ένδοτάτων σχέσεων συνέχονται και αμοιβαίως συμπληροῦνται. Παρομοίως, έν ᾧ αι τρεῖς πρώται εύδοκιμοῦσιν έν τη περιγραφή των υλικῶν αντικειμένων, ή περιγραφή αυτή δέν έγγραφεί έν τη μουσικῇ, και άλλους τρόπους απαιτεῖ κατά την ποίησιν, ως άριστα απέδειξε τούτο έν τη περι του Λαοκόοντος ωραία αυτού διατριβῇ ο Λαοίγγος; και έν ᾧ αι τρεῖς πρώται μόνον την μιμήσιν επιδέχονται και την μεταγραφῆν, αι δύο άλλαι ού μόνον επιτρέπουσιν άλλ' υποθέτουσι και απαιτοῦσι την δια της επαναλήψεως παραστάσιν, διδούσαν άφορμήν εις νέας τέχνας παραγωγῶς ούτως είπειν και ύποτελεῖς, την δια των υποκριτῶν και αοιδῶν έκτέλεσιν των μελῶν και φασμάτων δια τούτο μάλλον ούται ενεργούσιν επί του πνεύματος και της καρδίας δια τινος επιπροσθέτου δημιουργίας, την όποιαν έσωτερικῶς και άκοντες επαναλαμβάνουσιν οι άκροώμενοι, ζωηρότερον δι' αυτού τούτου ύπ' αυτών συγγινόμενοι, και εύκολώτερον έπομένως περι αυτών κρίνοντες, και τοι μη μεμνημένοι τὰ μυστήριά των. Έκ τούτου τελευταῖον και ο διάφορος βαθμός της έκφραστικότητος των τεχνῶν τούτων,

δι' οῦ κατατάσσονται κατά τινα κλίμακα ήτις από τη. αρχιτεκτονικῆς, του κατωτάτου βαθμοῦ, μέχρι του άνωτάτου της ποιήσεως προβαίνουσα τους διαμέσους βαθμούς, της γλυπτικῆς, της ζωγραφίας και μουσικῆς διέρχεται. Και πραγματικῶς, έν ᾧ ή αρχιτεκτονικῇ δια του συνδυασμοῦ γεωμετρικῶν σχημάτων και υλικῶν μορφῶν, κατά τινος ιδιαιτέρως νόμους γινόμενου, έκφράζει μόνον γενικῆς και άφρημένας έννοιαις, ή γλυπτικῇ και ή ζωγραφίᾳ έκφράζουσι δια του ανθρωπίνου σώματος, και δια του υλικῶ κόσμου αυτό το πνεῦμα, και ζωηρότεραν διεγείρουσι συμπάθειαν έν τη ψυχῇ των θεωμένων.

Και ή μὲν μουσικῇ έν μόνον στοιχείον του πνεύματος έκφράζουσα, το αισθημα δια καθωρωτάτου και απλουστάτου μέσου, του ήχου και κατά τους άυστηροτάτους νόμους του ρυθμοῦ, της μελωδίας και άρμονίας, είναι εξ άνάγκης ύπερ πάσαν άλλην συγκινητικῇ ή δε ποίησις και την περιγραφῆν και την έννοιαν και την εικόνα και το αισθημα έν τῷ εύρυτάτῳ αὐτῆς κύκλῳ περιλαμβάνουσα, και πάντα ταῦτα οῦ μόνον δια του ρυθμοῦ και της άρμονίας, άλλῃ δια του περιεκτικωτάτου μέσου, του λόγου, έκφράζουσα και αποκαλύπτουσα, δικαίως τίθεται επί της άνωτάτης βαθμίδος της καλλιτεχνίας, και υπό πάντων αναγνωρίζεται βασιλις των τεχνῶν, ή δια του λόγου πληρύτερα αποκάλυψις αυτού του ιδανικοῦ, και ή ύψιστη και εύγενεστάτη και όντως ποίησις του καλοῦ και δημιουργία. Άλλ' ή διάφορος αυτή έκφραστικότης των τεχνῶν έν ᾧ χρησιμεύει προς ακριβέστερον προσδιορισμόν της περιφέρειας και του έργου και των νομίμων έκάστης αξιώσεων, δέν ελαττόνει την σχετικῇ αυτών τιμήν, και ούδεμίαν καθιερωθ έλλογον ύπεροχῆν προς άλλήλας, διότι έκάστη αυτών έχει ιδία πλεονεκτήματα τὰς έλλείψεις αναπληροῦντα, και όλα δ' ομοῦ συμπαρίστανται ως σαρναί παρθένοι, αίτινες εξ ίσου εμφαίνουσιν έν τῷ κάλλει του προσώπου την αυτην ούράνιον καταγωγῆν.

Πρὶν ἢ επιχειρήσωμεν την θεωρίαν και την ιστορίαν έκάστης των τεχνῶν τούτων, δύο άπνητήσμεθα ζητήματα, τὰ όποια ένταῦθα μόνον ήδυνάμεθα να πραγματευθώμεν, και τὰ όποια θεωρούμεν προς άλλήλα σχετιζόμενα και τρόπον τινά άλλήλθενδετα. Το μὲν άφορᾷ την έν τη καλλιτεχνικῇ δημιουργίᾳ πρωτοτυπίαν, το δε τὰς σχέσεις του τεχνικοῦ καλοῦ προς το φυσικόν. Ώπρεπε τινόντι να ιδώμεν πρότερον τί είναι το έν τη φύσει καλόν, τί το δια της τέχνης ποιούμενον, πῶς σχετίζεται τούτο προς το αληθές, την ιστορίαν, το αγαθόν, ποῶς ο άνώτατος νόμος της καλλιτεχνίας, και πῶς οι διάφοροι αυτής κλάδοι βηθολογούονται, ένα έννοήσωμεν εάν και κατά τί έγγραφῇ έν αυτή ή πρωτοτυπία, τί ούσιωδῶς είναι, εάν έχη ερια και ποῖα θεωρία, ένα ιδώμεν πῶς σχετίζεται το τεχνικόν καλόν προς το φυσικόν. Συνδέονται δε τὰ δύο ζητήματα προς άλλήλα, διότι, άφ' οῦ μάθωμεν κατά

τί και κατά πόσον νεωτερίζει ὁ ἄνθρωπος ἀπέναντι τῆς φύσεως, ἰδικὰ στοιχεῖα προσθέτων εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς, τότε μόνον δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ προσδιορίσωμεν τὰς μεταξὺ τῆς καλλιτεχνίας καὶ φύσεως σχέσεις.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου, ἡ πρωτοτυπία, ἀπολύτως καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένη, ἤθελεν εἶσθαι δημιουργία ὅπως νῦν, οὐδὲν ἔξωθεν προσλαμβάνουσα, καὶ οὐλοθὲν τὰ πάντα παράγουσα καὶ δημιουργοῦσα· ἀλλ' οὕτως ἐνοουμένη, εἰς μόνον τὸν Θεὸν ἰδιάζει, οὐδέποτε καὶ οὐδαμῶς εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πῶς λοιπὸν γίνεται καὶ λέγεται οὗτος πρωτότυπος; Ἴνα ἀπαντήσωμεν, ἀνάγκη νὰ ἐθυμηθῶμεν τί τὸ καλὸν καὶ τί ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία. Καὶ εἶδομεν, ὅτι ἡ πνευματικὴ τοῦ καλοῦ ὑπόστασις ἀνάγεται εἰς τινὰ ἀνώτατην ἀλήθειαν καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀληθές, καθ' ἃ ἐν τῇ λογικῇ ἐξεθέσαμεν, οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ ἡ φύσις τοῦ ὄντος, καὶ τὸ δὲν προὔρχεται τῆς νοήσεως, ἄρα δὲν δημιουργοῦμεν τὸ ἀληθές, ἀλλὰ τὸ εὐρίσκομεν, καὶ ἐντεύθεν αἱ λέξεις εὑρίσκονται, ἐπίνοια, inventio κατὰ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτῶν ἔνοιαν ὥστε, κατὰ τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἡ καλλιτεχνία συνάπτεται μὲ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην, καὶ οὐδὲν δημιουργεῖ. Ἀλλὰ παρὰ τὴν ὑπόστασιν, τὸ καλὸν ἔχει καὶ τινὰ μορφήν δι' ὑλικῶν σμικρῶν καὶ συμβόλων ἐκφράζουσιν τὴν ἰδέαν, ἔχει καὶ χρονίους καὶ τοπικούς νόμους, τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν συμμετρίαν καὶ τὰ μὲν ὑλικά σύμβολα προϋπάρχουσιν, οἱ δὲ νόμοι εἶναι καθολικοὶ, ἀναγκαῖοι, ἀπόλυτοι, ἀνεξάρτητοι τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως καὶ ἐλευθερίας, ὥστε οὐδὲ περὶ ταῦτα φαίνεται, ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ πρωτοτυπία. Πρὸς τοῦτοις τὸ σύνολον τῶν ἐκφραστικῶν μέσων εἶναι ἀχώριστον τῆς ἐκφραζομένης ὑποστάσεως, καὶ μεταξὺ ταύτης καὶ ἐκείνων εἶδομεν, ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ἡ καταλληλότης, ἡ ὑπὸ τῆς φύσεως ἀμφοτέρων ἀπαιτούμενη, καὶ περὶ τοῦτου μάλιστα ἐυστήσαμεν τὴν μελέτην καὶ μίμησιν, εἰ δυνατόν, τῆς πλαστικῆς ἐκείνης τελειότητος ἢ ἐντελέστατον παράδειγμα εὐρίσκομεν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καλλιτεχνίᾳ. Ὡστε, οὔτε περὶ τῆς ἀποστάσεως οὔτε περὶ τῆς μορφῆς φαίνεται ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ πρωτοτυπία· ἀλλὰ τότε ποῦ ἡ ἐμπνευσις; ἡ ἀνωθεν κατερχομένη ἐπίνοια τῶν μεγάλων ἰδεῶν καὶ τῶν καλῶν ἔργων; ποῦ ἡ ἐλευθερία καὶ αὐθόρμητος ἐνεργεια τῆς μεγαλονοίας; ποῦ ἐπομένως ἡ ἐπὶ τῆς παντοίας προόδου τῆς ἀνθρωπότητος σωτήριος τῆς καλλιτεχνίας ἐπιβρῆθ; τότε ἡ καλλιτεχνία κατανατῆ τέχνη βάνικος καὶ ἀναγκαῖος μηχανισμός. Καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ πρωτοτυπία ὑπάρχει καὶ ἀναγνωρίζεται καὶ δοξάζεται. Κατ' οὐδὲν δὲ ἕτερον δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰμὴ κατ' αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς καλλιτεχνικῆς συνθέσεως, δηλ. κατὰ τὴν πνευματικὴν ὑπόστασιν καὶ τὴν ὑλικὴν μορφήν. Καὶ ὡς πρὸς τὴν ὑπόστασιν, καὶ μὲν τὸ ἀληθές προϋπάρχει τῆς ὁπωσδήποτε ἀντιλήψεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ πνεύματος· ἀλλ' ἡ ἀλήθεια βαθμηδὸν καὶ προοδευτικῶς ἀποκαλύπτεται εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἀποκα-

λύπτεται οὐχὶ μόνον εἰς τὰς ἐπιμόνους προσπάθειάς τοῦ ἐπιστήμονος, ἀλλ' ἐνίοτε αὐθόρμητος ἀποβάλλει τὸν μυστηριώδη αὐτῆς πέπλον πρὸς τὸ ἔμμη τοῦ ὑπὸ τῆς ἐμπνεύσεως φωτισζομένου καὶ ἐνθίου καλλιτέχου. Ἴσως καὶ αὐτὴ ἡ ἀπλῶς καλλιτεχνικὴ πρόοδος γίνεται οὐ μόνον διὰ τῆς ἐπιστήμης ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς τέχνης, γίνεται διὰ τῆς αἰετοῦ ἀξιοκρίσεως καὶ προοδευτικῆς ἐπιστημονικῆς τελειοποιήσεως, καθὼς γίνεται διὰ τῆς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον φαινοτέρας ἐκδηλώσεως τοῦ ἰδανικοῦ διὰ τῆς καλλιτεχνίας. Νέους πρὸς τοὺς ἄλλοις συνδυασμούς ἰδανικῶν καὶ τυπικῶν στοιχείων αἰετοῦ ἐφευρίσκει καὶ παράγει ἡ μεγαλοφυΐα καλλιτεχνία. Τούτων τεθέντων, φανερόν ὅτι ἡ πρωτοτυπία ἐκ δύο προέρχεται πηγῶν, ἐκ τοῦ ἐπικρατοῦντος πνεύματος καὶ ἢ ἐποχῆν ἀναφραίνεται ὁ καλλιτέχνης, καὶ ἐκ τῆς ἀτομικῆς φύσεως καὶ ἰδιαιτέρας σφραγίδος, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ πνεύματος τοῦ. Ἡ πρωτοτυπία εἶναι συνδυασμὸς τῶν δύο τούτων στοιχείων. Ἐκ τούτου ἐπιτεταί, ὅτι τὴν πρωτοτυπίαν οὔτε πρέπει νὰ διώκωμεν οὔτε δυνάμεθα νὰ ἀποκτήσωμεν ὡς ἄλλας ὑποδεστέρας τελειότητας τῆς τέχνης, διότι εἶναι δῶρον Θεοῦ, αὐτόματον προϊόν τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς κοινότητος, τὸ ὅποιον διὰ τῆς ἐμπνεύσεως ἀπονέμει ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἐκλεκτούς του· ὅτι ἄλλως δὲν εἶναι διὰ τοῦτο ἀπόλυτος καὶ ἀπεριόριστος, ἀλλ' ὑπόκειται εἰς τινὰς ἀνυπερβλήτους καὶ ἀπαραεὶάστους ὅρους τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου, καὶ εἰς τοὺς αἰθίους καὶ ἀμετατρέπτους νόμους τῆς τέχνης· ὅτι τελευταῖον, εἶναι ἀνεξάντλητος, διότι ἐκείνη ἐποχὴ τῆς ἱστορίας εἶναι νῦν φάσις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, νέας παράγουσα ἠθικὰς ἀνάγκας, νέαν ὄψιν τοῦ ἰδανικοῦ ἀποκαλύπτουσα, εἰς τινὰς μεγαλοφυΐας νόας ἀνακεφαλαίουμένη, καὶ δι' αὐτῶν ἐκπροσωπευομένη κατὰ τὴν πολύτιμον ἐκείνην ἀκμὴν εἰς ἣν ἀναθάλουσι τὰ αἰετοῦ ἐπιπλαστώνοντα ἀνθη τῆς διανοίας πρὸς δόξαν Θεοῦ, πρὸς τέρψιν καὶ παραμυθίαν καὶ ἠθικὴν βελτιώσιν τῆς ἀνθρωπότητος. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου ζητήματος τῶν σχέσεων δηλ. τοῦ τεχνητοῦ καλοῦ πρὸς τὸ φυσικόν, πολλὰς καὶ διαφορὰς ἀπαντῶμεν λύσεις κατὰ τὰς διαφόρους σχολὰς εἴτε τῆς φιλοσοφίας εἴτε τῆς φιλοτεχνίας. Καὶ λ. χ. κατὰ μὲν τοὺς αἰσθησιολόγους καὶ ἐν γένει τοὺς παραδεχομένους ὡς σκοπὸν τῆς καλλιτεχνίας τὴν μίμησιν, εὐκαλὸς ἡ λύσις τοῦ προβλήματος· διότι ἡ μὲν φύσις εἶναι κατ' αὐτοὺς τὸ πρῶτότυπον, ἡ δὲ καλλιτεχνία μεταγραφὴ, ἐκτύπωμα αὐτοῦ καὶ ἀντίτυπον· ἄρα τὸ τεχνητὸν καλὸν εἶναι φύσει κατώτερον τοῦ φυσικοῦ. Καθ' οὗ; δὲ ἡ φύσις καὶ ὁ Θεὸς ταυτίζονται, καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ κόσμου δὲν εἶναι εἰμὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἑνὸς καὶ μόνο ὄντος, τοῦ Θεοῦ, ὅστις φθάνει εἰς πλήρη συνείδησιν ἑαυτοῦ καὶ ἀνάπτει ἐν τῷ πνεύματι καὶ διὰ τοῦ πνεύματος, τὰ προϊόντα τοῦ πνεύματος· πρέπει νὰ ἴσται φύσει ἀνώτερα τῶν τῆς φύσεως· καὶ ἐπειδὴ ἡ καλλιτεχνία εἶναι τὸ ἀνώτατον πνευματικόν προϊόν, ἐπιτεταί, ὅτι τὸ καλλιτεχνικὸν κα-

λὸν εἶναι ἀνώτερον τοῦ φυσικοῦ· ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου, ὡς καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων, ἡ ἀλήθεια εἶναι ἴσως ἐν τινι μεταξὺ τῶν ἐναντίων ἄκρων μασότητι, καὶ εἰ μὲν κατὰ τινὰ τὸ καλὸς τῆς φύσεως ὑπερερεῖ τοῦ τῆς τέχνης, κατ' ἄλλα δὲ μᾶλλον εἶναι αὐτὸ ὑποδεστέρον. Καὶ ἐπειδὴ οὐσιωδῶς τὸ καλὸν ἐκ δύο συνίσταται στοιχείων, ἐκ τινος πνευματικῆς ὑποστάσεως δηλαδὴ καὶ ὑλικῆς τινος μορφῆς, πρὸκειται νὰ ἴδωμεν ἐὰν καθ' ἑν ἢ κατ' ἀμφοτέρω εἶναι τὸ τεχνικὸν καλὸν ἀνώτερον ἢ κατώτερον τοῦ φυσικοῦ. Πρὶν ὅμως παρατηρήσωμεν, ὅτι δὲν γνωρίζομεν τὸ φυσικὸν καλὸν εἰμὴ ἴσως ἀτελῶς διὰ πολλοὺς λόγους, ἀναγομένους εἰς ἓνα καὶ μόνον, τὴν ἀτέλειαν καὶ σμικρότητα τοῦ πεπερασμένου ἀπέναντι τῶν ἔργων τοῦ ἀπεύρου. Πιθανὸς ἐὼν ἐντελῶς τὸ φυσικὸν καλὸν ἐγνωρίζομεν, δὲν ἠθέλωμεν οὔτε συλλάβει τὸ ζήτημα, διότι ἠθέλωμεν ἀναγνωρίσει τὸν Θεὸν ὡς μόνον· καὶ μὲν ἀριστοτέλῃν· μεγάλην καὶ ἀπαραβλήτων ἔργων. Ὡστε τὸ ζήτημα εἶναι μεταξὺ τοῦ ἐλαχίστου τοῦτου μορίου τοῦ φυσικοῦ καλοῦ, ὅπερ γνωρίζομεν, καὶ τοῦ τεχνητοῦ. Καὶ οὕτω τεθέντος, ἀπομένει νὰ ἴδωμεν ἐὰν, κατὰ τὰ δύο στοιχεῖα τοῦ καλοῦ, τὸ δευτέρον εἶναι κατώτερον ἢ ἀνώτερον τοῦ πρώτου. Καὶ κατὰ μὲν τὸ πραγματικόν, τὴν ὕλην, τὴν ἐκτασιν, τὸ χρῶμα, τὸν ἦχον, τὸ σχῆμα, τὴν κίνησιν καὶ ὅλα τὰ ὑλικά στοιχεῖα, ἅσα ἐν μέτρῳ καὶ ρυθμῷ ἐποίησεν ὁ Θεός, καὶ δι' ἀφάρτου ἀρμονίας συνήνωσε καὶ συντήρει, τὸ τεχνητὸν καλὸν εἶναι φύσει κατώτερον τοῦ φυσικοῦ, διότι ἐκ τῆς φύσεως τὰ στοιχεῖα ταῦτα ζῶσι καθ' ἑν ζῶν ἔδωκεν· αὐτοῖς ὁ Θεός. Ἀλλὰ κατὰ τὸ πνευματικόν, τί φητέον; πνεῦμα καὶ λόγος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, καὶ διὰ τοῦτο νοεῖ τὸ βίειρον, τὸ ἀπόλυτον, τὸ τέλειον, καὶ οὐ μόνον νοεῖ, ἀλλ' ὀρέγεται αὐτοῦ διὰ τῆς καρδίας, τὸ μελετᾷ ἀδιακόπως διὰ τοῦ λόγου, προσπαθεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ διὰ τῆς φαντασίας, καὶ τὸ ἐκφράζει, ὅταν ἐκφράξῃ τὸ ἰδανικόν διὰ τῆς καλλιτεχνίας, διότι τὸ ἰδανικὸν εἶναι ἡ τῷ ἀνθρώπῳ ὀριτὴ ὄψις τοῦ ἀπεύρου, τοῦ ἀπολύτου, τοῦ τελείου. Ἄρα κατὰ τοῦτο ἀνώτερον τὸ τεχνητὸν καλὸν τοῦ φυσικοῦ, διότι εἶναι ζωηρότερον καὶ πληροτέρον δι' ἡλικίας τοῦ αὐτοῦ ἀρχετύπου, τοῦ ὅποιου ἀτελὲς ἐκτύπωμα εἶναι ἡ φύσις καὶ τελειότερον ἡ τέχνη. Δὲν δύναται ὁ καλλιτέχνης τὸ παραλαμβανόμενον πραγματικὸν νὰ ποιήσῃ τελειότερον παρ' ὅ,τι εἶναι, ἀλλὰ δύναται νὰ τὸ ἰδανικώσῃ, νὰ τὸ ἐμπνευστώσῃ, νὰ τὸ καταστήσῃ διαυγέστερον καὶ φαινοτέρον περιελάωμα τοῦ ἰδανικοῦ, τελειοποιῶν τὴν μορφήν δι' αὐτῆς τῆς καταστροφῆς τῆς καὶ ἐν τῇ ἢ ἢ ὕλη ἀποβάλλει ἢ ἔχει ζῶν ἐν τῇ φύσει, ἀλλήν πνευματικώτερον λαμβάνει ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ἐν τῇ φύσει ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ στοιχεῖα ἰδανοποιεῖ ὁ καλλιτέχνης, διότι οὕτως σοφίαν, οὕτως ἀρετὴν εὐρίσκομεν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ὀποίων ἄλλους τελειότερους τύπους νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν καὶ νὰ παραστήσωμεν διὰ τῆς τέχνης. Διὰ τοῦτο ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ καλλιτεχνικὴ

τέρα θρησκεία καὶ πηγὴ δυνάσεως μεγάλων ἔργων καὶ οὐρανίων καλλιτεχνημάτων, καὶ ἐκ τούτου ἴσως προήλθε καὶ ἡ δόξα, ἣν ἀνωτέρω ἀνεφάρμαμεν τῆς κατ' ὄλα ὑπερηχῆς τοῦ τεχνητοῦ καλοῦ ἀπέναντι τοῦ φυσικοῦ. Ἐὰν δὲ εἰς ταῦτα προσθήσωμεν καὶ τὴν γλυκεῖαν συμπάθειαν, τὴν ὅποιαν φύσει συναίσθάνεται ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, θέλομεν ἐνοητέϊ διατὶ οἱ μᾶλλον νοήμονες καὶ παιδευμένοι ἀποδίδουσιν εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης ἐκείνων τὸν θαυμασμόν, τὸν ὅποιον οἱ χυδαῖοι ἔχουσι μόνον πρὸς τὰ ἔργα τῆς φύσεως· διότι οἱ μὲν ἔχουσι καθαρωτέραν καὶ πληροτέραν τὴν ἔνοιαν τοῦ ἰδανικοῦ, καὶ μᾶλλον ἐναίσθητον τὴν καρδίαν· οἱ δὲ μόνον τὸ ὑλικὸν αἰσθημα ἔχουσι τοῦ καλοῦ, καὶ ἐνστικτῶς τυφλοὶ τοῦ ἰδανικοῦ, διὸ δεσμεύονται εἰς τὰς κατωτέρας βαθμίδας τῆς οἰίας δημιουργίας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης τελειοποιήσεως.

Ὅσοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι μόνον τὸ αἰσθημα καὶ μόνον τὸ ἐνστικτῶδες δὲν ἀκοῦσιν οὔτε πρὸς συναίσθησιν καὶ κρίσιν τοῦ καλοῦ, οὔτε πρὸς τὴν κατ' ἄνθρωπον δημιουργίαν αὐτοῦ, θέλουσιν ἴσως ἀποδοχῆσθαι ἐπεικῶς πῶς τὴν συντομοτάτην ταύτην ἀνακεφαλαίωσιν τοῦ πρώτου μέρους τῶν καλυολογικῶν ἡμῶν παραδόσεων, τὴν ὅποιαν θέλομεν συμπληρώσει διὰ τῆς θεωρίας καὶ ἱστορίας μιᾶς ἐκείνης τῶν ὀριζίων τεχνῶν κατὰ μέρος (*).

Κερκύρα, τῆ 28 Αὐγούστου 1857.

Π. ΠΡΑΪΑΣ ΑΡΜΕΝΗΣ.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΑΙ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΜΠΤΗ (α).

Φ. υ. λ. η.

Ἀθήνα, 25 Μαΐου, 1846.

—δω—

Τὰ πολυῶντα ὄνματα τῶν τυραννοκτόνων Ἀρμόδιου καὶ Ἀριστογείτονος καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Θερασυδούλου κατάλυσιν τῆς βαρείας τυραννίδος τῶν Τριάκοντα ἐγγύωσκον παῖς ἔδῃ μὲν ἀρχίζων τὰ

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Ἡ ἀνωτέρω διατριβὴ ἦν δευτέρου τῆς καλλιτεχνίας προτιμῶμεν νὰ θυμῶσθωμεν, διότι μετὰ πλείστην ὄψιν ὁρῶντες καὶ ἀληθείας ἔρχει ταῦτα ὁ σοφὸς συγγραφεὺς, ἐξηγεῖ τὴν παραβολήν. ἢ καὶ οἱ χυδαῖοι ἔχουσιν ἐμφῶς διὰ στόματος δόξαις θυμῶσθωσι τι φυσικὴν ἢ τεχνητὴν. Ὅσοι δὲ βλέπουσι τοιοῦται, πρὸς αἰετὴν ἢ γυναικα ὀραῖαν λέγουσιν ἢ ἐμοῦ ἐπιγραφιστῆ, ἢ καὶ ὅσοις πάλιν βλέπουσι εἰκόνα ἑξαιτίας διαγράφουσαν ἀντικείμενόν τι ἀναφροσύμην, αἰμοιάζει φυσικόν. ἢ Ἐμῶν; ἀρα ἡ ἰδέα ὅτι ἡ μὲν τέχνη ἐκλαμπρύνει καὶ τελειοποιεῖ τὴν φύσιν, ἡ δὲ φύσις παρέχει τὰ στοιχεῖα τῆς τελειοποιήσεως εἰς τὴν τέχνην.

(α) Ἴδιε Πανδ., φυλλάδι 152; 159; 163 καὶ 171.

Ἑλληνικά γράμματα. Ἐνθυμούμαι δὲ μάλιστα διὰ
 διακόπτων συνεχῶς καὶ μετὰ βαρυθυμίας τὴν ἀπο-
 στάθην τῶν πολυπλόκων κανόνων τῆς γραμματι-
 κῆς τοῦ ἐν Αἰγίνῃ σχολαρχούντος Γ. Γενναδίου, εὖ-
 ρισκον ἀνακούφισιν πνεύματος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἱ-
 στορίᾳ, καὶ καθήμενος πλησίον τοῦ λογίου μακαρί-
 του πατρὸς μου ἀνεγνώσκον ἐν κατανόξει ψυχῆς
 καὶ ἐνόησε μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τὴν ἀφά-
 γησιν τῶν ἔργων πολλῶν τῆς ἀρχαιότητος ἐνδόξων
 ἀνδρῶν. Παρῆλθον ἔκτοτε μῆνες καὶ ἐνικύτοι, καὶ
 αἱ παιδικαὶ ἐκείναι ἀφελεῖς ἐντυπώσεις, ζωογονού-
 μεναι μυστηριωδῶς εἰς τὸν νοῦν μου ὡς σπόροι γό-
 νιμοι, ἀνεπτύχθησαν μετὰ ταῦτα καὶ διέχυσαν ῥί-
 ζας εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ ἀναφαίρετον ἦδη αὐ-
 τῆς κτῆμα διατελοῦσι. Διατρέθων δὲ νῦν ἐν τῇ εὐ-
 κλεστερῇ τῷ πάλαι καὶ σήμερον ἐπ' ἀγχιβαῖς ἐλπίσι
 συμπροδουοῦσα μετὰ τῆς συνταγματικῆς ἐλευθερίας
 ἐστὶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀβελτηρίας ἐρρόνησα ἔργον
 τὸ νὰ μὴ θεωρήσω κ' ἐγὼ, φοιτητῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ
 Πανεπιστημίου, ἐκ τοῦ σύγγεγυς τὰ περισσώζοντα
 μνησεῖα τῆς τῶν Ἀθηνῶν ἀθανάτου δόξης, καὶ, ὡς
 προσκυνητῆς τῆς Ἀνατολῆς, νὰ μὴ ἀποδώσω φό-
 ρον Οὐκυμασμοῦ εἰς τὰ λείψανα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρ-
 χαιότητος, οὐχὶ σμικρὸν συντέλεσαντα εἰς τὴν ἀνά-
 κτησιν τῆς ἡμετέρας ἀνεξαρτησίας.

Ὅθεν ἀκούσας ἐν μιᾷ τῶν ἀκροάσεων τῆς παρελ-
 θούσης ἐβδομάδος τὸν καθηγητὴν τῆς ἀρχαιολογίας
 Κ. Ῥαγκαβῆ ὁμιλοῦντα μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ
 ποιητικῆς χάριτος περὶ τῶν λειψάνων τοῦ φρουρίου
 τῆς Φυλῆς, ἠσθάνθη ἐξυπνήσασαν ἐν τῇ μνήμῃ τὴν
 παιδικὴν τοῦ Θερασβοῦλου ἐνθύμησιν. Βύθῳ συνέ-
 λαβον τὸν πόθον τοῦ νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν φυλὴν, καὶ
 προσδιόρισας τὴν ἡμέραν τῆς περιόδου ταύτης, δὲν
 ἠθέλησα ν' ἀναβάλω αὐτὴν δι' ἑλλειψὶν συνοδίτου.
 Διότι εἰς τινὰς τῶν γνωστοτέρων μοι ἡ φυλὴ ἦτο
 ἤδη γνωστὴ, τινὲς δὲ εἰς τῆς βαθυμίας ἀναπαυόμε-
 νοι τὰς ἀγκάλας, ψυχρότερον πως διακειμένοι πρὸς
 τὰς γερμαῖας ἀναμνήσεις, καὶ ἀναυδοὶ πρὸς τὰ κάλλη
 τῆς φύσεως, ἢ ἴσως συγχρότερον τοῦ δέοντος τὸ γλίσ-
 χρον τοῦ βλακτικίου συμπερὸν προτιμώντες ψυχικῆς
 τινος εὐγενεῖς διαχύσεις ἐν ὑστέρῃ λόγῳ τίθενται
 καὶ τὰς περιόδους, ἢ ἐπιχειροῦσιν αὐτάς ἐνόησε πρὸς
 ὑλικὴν διασκέδασιν.

Τέλος ἐξῆλθον, φίλε, μόνος τὴν πρωΐαν τῆς 12ης
 μεσοῦντος Μαΐου, καὶ ἀγωγιάσας ἵππον ἔλαβον τὴν
 ἄγουσαν λεωφόρον εἰς τὴν κώμην Χασσιά. Ἦτο
 καλὴ ἀλλ' ἀνεμώδης ἡμέρα. Δὲν σὲ λανθάνει βε-
 βαιῶς ὅτι ἐν Ἀθήναις ἡ πνοὴ τῶν ἐτησίων δὲν εἶναι
 πάντοτε εὐάρεστος, καὶ πρὸ πάντων ἔταν σφοδρό-
 νηται διότι τὰ διεργόμενα τῆς πόλεως τὰς λιθο-
 στρότους ἀγνίας καὶ τῶν νεοδένδρων περιπέτων
 τοὺς δρόμους δρομαῖα καὶ πυκνὰ νέφη μῆς κατακα-
 λύπτουσι πολλάκις, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ τῶν τρα-
 νῶν σχεδίων τῶν σοβαρῶν πολιτικῶν τῆς ἡμετέ-
 ρας πρωτευούσης, ἀλλὰ πρὸς τὰ χλοηφόρα καὶ σύν-
 δένδρα μέγη μετριάζων τοῦ ἡλίου τὸν κάσωνα ὁ
 ἄνεμος διαπνέει καθρῶτερος καὶ τὸν μάχλον τοῦ
 χωρικοῦ ἢ τοῦ διαβάτου καταπραΰνει. Κατὰ τῶν

διήλθον ἀγροῦς σιτοφόρους καὶ κήπους καταφύτους
 κειμένους παρὰ τὴν ὁδὸν καὶ διέβην τὴν ξηρὰν κοι-
 τὴν τοῦ Κηφισσοῦ. Ὁ Κηφισσοῦς, ὡς καὶ ὁ ἀδελφὸς
 αὐτοῦ Ἰλισσοῦς, καταρδεύοντες τὸ πάλαι δι' ὄλου
 τοῦ ἐνικυτοῦ τὰς παροχθίους αὐτῶν γαλας, κε-
 κοσμημένους ὑπὸ κήπων ὑπερσηφάνων καὶ εὐταλῶν
 ἄλσων, σήμερον μὲν δεικνύουσι πρὸς παραγο-
 ρίαν εἰς τὸ ἔμμη τοῦ διαβάτου βοδοδάφνας τινὰς καὶ
 ῥάμνους εὐώδεις. Ἐν τούτοις τὰ πρὸς δυσμὰς τῶν
 Ἀθηνῶν ταῦτα μέρη διατελοῦσιν ἔχοντα καὶ μέχρι
 τοῦδε ἱκανὴν εὐφορίαν αἱ δὲ περὶ τὸν Κολωνῶν πε-
 διαίδες σκεπάζονται ὑπὸ ἐλαιῶνων καὶ ἀμπελῶνων,
 καὶ ὁσημέρην καλλωπιζόμενα διὰ κήπων ὠραίων ἀ-
 νακαλοῦσιν εὐχαρίτως εἰς τὴν μνήμην τοῦς ἡδαις
 στίχους τοῦ Σοφοκλέους, τοὺς γεγραμμένους εἰς τὰς
 ἐνδρόσους σκιάς τοῦ Κολωνοῦ.

Ἐντῶθεν διαβάς χωρίδιόν τινα, ὃν ὀνομαστότε-
 ρον τὸ *Μενίδει*, καὶ πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους
 Κορυθαλοῦ πλυσιάσας ἀπάντησα γαῖας κεχρησμέ-
 νας, εἰς τὰς ὁποίας μικρὰ τινὰ δένδρα ἄγρια δια-
 χέουσιν ἀνωρελῆ σκιάν· τὰ δὲ κύκλω βουνῶν, ἐκ-
 τείνοντα τὰς κεντῦλας τῶν κορυφῶν, γυμνά καὶ ἀν-
 τανακλῶντα τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, φέρουσι σπανίως
 τινὰς καλύβας ποιμένων ἀλβανῶν, καὶ ἐρείπια πύρ-
 γων παλαιῶν, χρησιμεύοντων, ὡς φαίνεται πρὸ τῆς
 ἐπαναστάσεως, πρὸς ἀμυρανὴν ὑπεράσπισιν κατὰ τῶν
 ἐξωτερικῶν ἐπιδρομῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν καταπατου-
 μένων δικαιωμάτων τῶν ἐνοπιῶν.

Μετὰ ταῦτα εἰσέβην εἰς ἀνάτη ὁδὸν, σχηματι-
 ζομένην ἐπὶ τραχέος ἀνοίγματος τοῦ ὄρους, καὶ
 μετὰ περίπου τριῶν ἰσπασίαν μονήρη ἀλλὰ τερ-
 πνήν ἔβησα εἰς τὴν κώμην Χασσιά.

Ἡ κώμη αὕτη, ἀνήκουσα νῦν εἰς τὸν δῆμον τῆς
 Φυλῆς, κειμένη οὐ μακρὰν τοῦ ἀρχαίου δήμου τῶν
 Ἀχαρνῶν, ἐπὶ ὄροσπέδιον, συγκατεμένη ἐξ 150
 περίπου οἰκημάτων τῶν πλείστων πενιχρῶν καὶ χα-
 μιλῶν, κατοικεῖται ὑπὸ γεωργῶν, ποιμένων
 καὶ ἀνθρακῶν, λαλοῦντων, ἐκτὸς σχεδὸν τῆς νέας
 γενεᾶς, τὴν ἀλβανικὴν γλώσσαν. Δὲν εἶναι δὲ τοῦ
 σκοποῦ τῆς παρουσίας ἐπιστολῆς νὰ διαλάβω ἐν-
 ταῦθα περὶ τοῦ συχοῦ τούτου φαινόμενου τῆς ἀλ-
 βανικῆς γλώσσας, ἥτις ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς χω-
 ρικοῖς καὶ ἀγρόταις λαοῖς τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ ἐ-
 πιληφθῶ ζητήματος, περὶ οὗ ἐγράφησαν πολλὰ,
 καὶ ὡς ἐκ τῆς δοκοῦσης λύσεως, ἐξεκλιώσθησαν ἀ-
 σύγκλωστα καὶ σοριστῶν συγγραφῶν συμπεράσματα
 κατὰ τῆς γνησιότητος τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς (α).
 Ἄλλ' ὅτι ἐκ τῆς βραχυτάτης αὐτοῦ διατριβῆς μου
 παρετήρησα, καὶ περὶ τῶν κατοικῶν τῆς κώμης
 ταύτης παροδικῶς συνείσκασα εἶναι, ὅτι οἱ νεώτεροι
 οὗτοι Ἀχαρνεῖς ἔχουσι μορφήν ἡλιοκαῆ, ζωηρὰν καὶ

(α) Ὁ καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πανεπιστη-
 μίῳ, ἐπελήθη ὡς γνωστὸν τοῦ πολυκερότου τούτου ζητήματος,
 ἐν τῇ Περὶ ἱστορικῆς ἐπιστολῆς Ἑλλαντικῶν τινῶν
 ἐπιπέδων εἰς τὴν Πελοπόννησον (ἐν Ἀθήναις
 1843), καὶ τελευταῖον ἐν τῇ ἐπιπέδῳ αὐτοῦ λόγῳ, ὃν πρὸ μικ-
 ροῦ ἀνεγνώσκω μετ' εὐφροσύνης εἰς τὴν Πανδώραν. (Συμ-
 τοῦ 1857.)

ἰσχυρῶς εὐσχημον· αἱ γυναῖκες φοροῦσι, ὡς καὶ οἱ
 ἄνδρες, τὴν ἀλβανικὴν στολὴν, καὶ ζῶσιν μεμονω-
 μέναι εἰς τὰ οἰκῆματα αὐτῶν, ἐνασχολούμεναι τὸ
 πλεῖστον εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, εἰσὶ μορ-
 φῆς ἀγαθῆς καὶ ἡμέρου ἢ καλλοῦν ἐνταῦθα, ὡς καὶ
 ὁποῦδήποτε τῆς Ἀττικῆς δύναται νὰ παρατηρήσῃ
 τις, εἶναι δώρημα ἕπερ μετὰ γλισχρότητος χαίρει
 ἐπέχυσεν ἡ φύσις ἀνέκαθεν, τολμῶ εἰπεῖν, ἐπὶ τοῦ
 μέρους τούτου τῆς ἑλληνικῆς χώρας. Γενικῶς δὲ οἱ
 χωρικοὶ οὗτοι ἔχουσι τὸ βλέμμα ἐξῆ, περιεργον καὶ
 κρύφρον, φωνὴν ἡχηρὰν, καὶ κατασκευὴν ὑγιᾶ. Ἡ θέ-
 σις τῆς κώμης ταύτης εἶναι ὑψηλὴ καὶ τερπνὴ, καὶ
 ὁ ἀήρ τῶν περὶ ὄρεων καθρῶς καὶ γλυκὺς.

Ἄλλ' ὁ ἵππος μου, μὴ ἔχων οὐδὲ ῥηνίδα ἐκ τοῦ
 αἵματος τῶν κελήτων, μάλιστα ἐφθόσεν εἰς τὴν κώμην
 τῶν Χασίων, καὶ ἐβάν ἔχων ἀνάγκην ἀπόλυτον ἀνα-
 παύσεως καὶ ἀναπαύσεως πολυῶρου. Δείγματα γορ-
 γότητος καὶ ἀλκῆς μ' ἐχορήγησε λίαν μέτρια, καὶ
 ὁ χωρικός, εἰς τοῦ ὁποῦ τὴν φροντίδα τὸν ἀφῆκα
 περὶ εὐσεῖας, μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι τὸ ἄθλιον τετράποδον
 εἶναι τοσοῦτον ἐξητλημένον ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τοῦ
 καμῆτου, ὥστε ὀφείλον, κατὰ συμβουλήν τοῦ ἀν-
 θρώπου τούτου, νὰ ὑπάγω πρὸς εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ
 φρουρίου, διότι, ἐὰν ἐπεχείρουν νὰ ὑποβάλω αὐτὸ
 εἰς ἐκτάκτους δοκιμασίας, ὑπῆρχε μεγάλη πιθανότης
 ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἐπιστρέψω πρὸς τὸν ἵππον εἰς δυο-
 ῦμος τοῦ χωρικοῦ τῆς συμβουλήν, γόνιμον εἰς δυο-
 ἄρεστα συμπεράσματα, παρέλαβον ὁδὸν τῆς λοι-
 πῆς ὁδοῦ μέχρι τοῦ τῆς προκειμένης περιόδου τέρ-
 ματος, ἀγαθὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον μοι προσέφερε
 πρόθυμον καὶ ὄλιως ἀφιλοκερδῆ ὑπηρεσίαν. Μετὰ
 ἡμισεῖς λοιπὸν ὥρας περίπατον ἐν μέτρῳ ἄγρων με-
 στῶν τῶν δωρημάτων τῆς Δημητροῦ, καὶ λόφων
 τερπνῶν καὶ κατασκίων, ἔβησα εἰς μοναστήριον,
 τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, ἐνθα ἔτυχον
 φιλόφρονος ὑποδοχῆς παρὰ τῷ ἡγουμένῳ. Τὴν κα-
 ταγωγὴν τῆς μονῆς ταύτης μὲ εἶχε διηγῆσθαι κατ' ὀ-
 δὸν ὁ νεανίσκος συνοδοιπόρος μου καὶ μὲ δειξέει
 μάλιστα ἀγρίῳ τι καὶ φραγαλώδες χόμα βράχων,
 ὅπου, κατὰ παράδοσιν ἀρχαίων, σοβαρῶς πως μ' ἐ-
 βεβαίωσεν, ἐφανερῶθαι ἢ ἐν τῇ μοναστηρίῳ προσκυ-
 νουμένη εἰκὼν τῆς Παναγίας. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οὐκ
 ὀλίγα μοναστήρια ἔχουσι ὁμοίαν τινὰ καταγωγὴν
 ἀλλ' ἔστω, ἠγάπησα παιδιῶθεν καὶ ἀγαπῶ τὰ μο-
 ναστήρια, δὲν ἤξευρά ἀκριδῶς διὰ πᾶσαν αἰτίαν,
 ἀλλ' ὁποῦδήποτε ἢ θεῶν τῶν τοιούτων κτιρίων ἐν
 μέσῳ ἐρημιῶν, ἐπὶ κορυφῆς ὄρεων, εἰς μονῆρη καὶ
 πολυκώματον παράλιον χωρηγεῖ, εἰς τὴν θρακίαν καὶ
 εἰς τὴν φαντασίαν μου ἰδίῳ τι θέλητρον. Ἐν Κων-
 σταντινουπόλει ἤκουον μετὰ περιεργίας μοναχῶν
 τινὰ συγγενῆ διηγουμένον με τὰς ζωγραφικὰς τοπο-
 θεσίας τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἄθωου, καὶ δις ἀπε-
 φάσισα τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἄγ. Ὄρους, οὐχὶ, μὰ τὴν
 ἀλήθειαν, ζηλώσας τὴν διαίταν τῶν μοναχῶν, πολ-
 λαῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἵνα τέρψω τὴν φαντασίαν καὶ
 ὑψώσω τὸν νοῦν πρὸς τὴν Θεότητα.

Ἡ μικρὰ μονὴ, ὑπὸ τὴν στέγην τῆς ὁποίας ἐξε-
 γήθη, μὴ φέρουσα πολλὰ παλαιότητος σημεῖα

σῴζεται ἐκ μικρῆς ἐκκλησίας καὶ πέντε ἢ ἕξ μι-
 κρῶν κελίων, καὶ στηρίζεται εἰς ἀγάλαν ὑψαύχενος
 βουνοῦ, τὰς κορυφὰς τοῦ ὁποῦ στέφουσι ἔλα-
 τοι καὶ πίτυες γαρφαί, πρὸς δὲ τὰς ἀκρας αὐτοῦ
 χαίνουσιν ἀπότομα βράθρα. Μὲ ἤρεσε λοιπὸν,
 φίλε, τὸ ταπεινὸν τοῦτο τῆς εὐσεβείας ἐρημητήριον·
 ἀλλὰ τὴν ζωγραφικὴν καὶ ἀγρίαν ταύτην θέσιν,
 ὡς καὶ πολλὰς ἄλλας τῆς Ἀττικῆς, δὲν ζωογονεῖ
 οὐδὲ φαιδρύνει ὁ ψόφος διαρρέοντος ὕδατος. Ἐν-
 ταῦθα διατρέψας δύο περίπου ὥρας, λαβὼν τὴν εὐ-
 χαρίστητιν νὰ συγγευματίσω μετὰ τοῦ ἡγουμένου,
 τοῦ δευτέρου τῆς φυλῆς καὶ τοῦ γραμματέως αὐ-
 τοῦ, ἀνθρώπων ἀφελῶν ἡθῶν, μετὰ τινὰ ὑστερον
 συνῆλθον περὶ διαφορῶν θρησκευτικῶν καὶ πολι-
 τικῶν πραγμάτων, ἀπεχρήρεσα ἐτερόθωρον ἐγὼ τοῦς
 ἀγαθοὺς ταύτους ἀτόθωνας, καὶ ἔλαβον τέλος τὸν
 πρὸς τὸ φρούριον δρόμον.

Τὸ σύντομον τοῦτο διάστημα εἶναι μοναχῶν δι-
 σάδης καὶ ἀγρία. Διαβάνων δὲ περὶ μέσῃ ἡμέρῃ
 τοὺς δρομους τοῦτους δὲν ἤκουον εἰμὴ τὸν ὄργιλον
 ῥῶν τοῦ βορρᾶ καὶ τῶν δασῶν τὸν ἀσίγητον θύρ-
 βον. Ἀλλὰ ταρχῆ τις καὶ κράτος αἰφνιδίως εἰς
 πρκακίωμένην χαράδραν διέκοψε τὸ βῆμα ἡμῶν.
 Ἐθεωρήσαμεν περὶξ καὶ δὲν ἀνεκαλύψαμεν οὐδὲν
 ἔκτακτον ἀντικείμενον. Μὴ μᾶς παρερῶλαττεν ἐρω-
 τόληπτος Σάτυρος παρατηρήσας ζήλοτύπος τὴν
 ἐμφάνισιν μου, καθ' ἣν ὥραν ἐπορεύετο πρὸς συνάν-
 τευσιν Ὀρειάδος τινός; Ἄλλ' ὁ μακρῶς ἐκεῖνος
 αἰὼν παρῆλθεν ἤδη πρὸ αἰώνων, καὶ πολὺ θηριωδέ-
 στερον εἶδος σατύρων ἐμφωλοῦσι εἰς τὰ δάση καὶ τὰ
 ὄρη τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰ ἀνθρωπόμορφα ταῦτα
 θηρία φιλοτιμούνται, ὡς κινύνομεν κατὰ δυστυ-
 χίαν συνεχέστερον τοῦ δέοντος, νὰ ὑπερβῶσι καὶ
 κῦτῶν τῶν τετραπόδων Ὀρειῶν τὴν ὠμότητα, κα-
 ταφρονοῦντα ἐνόησε τὰ στρατηγήματα καὶ τοὺς ἀ-
 θλοῦς καὶ αὐτῶν τῶν Ἡρακλείων καὶ Θησέων τῆς
 Ἀρχῆς. — Κατ' εὐτυχίαν, ὁ φόβος ἡμῶν μετ' ὀλί-
 γον ἐματαιώθη, καὶ μετ' οὐ πολὺ διὰ λιθοστρότου
 καὶ λελαξευμένης ἐπὶ βράχων ἀρχαίας ἀνόδου ἀνέ-
 βην ἀσφαλῶς εἰς τὸ φρούριον τῆς Φυλῆς.

Τὸ φρούριον τοῦτο (ἢ μάλλον τὰ ἐρείπια αὐτοῦ)
 κείμενα ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀποκρήμου βουνοῦ ἐδέ-
 σπόσαν, ὡς ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, τὸν περὶ τοὺς
 πρόποδας αὐτοῦ οἰκούμενον δῆμον τῆς Φυλῆς, ἀ-
 νίκοντα εἰς τὴν Οἰνιθεῖα φυλὴν, ἄριστον τῆς βουιωπι-
 κῆς Ἐανάργου. Ὁ περίβολος τῆς ἀκροπόλεως ταύ-
 τῆς τῶν Φυλακίων, μ' ἐβάν ὑπερτερῶν περίπου τὸ
 τρίτον τοῦ περιβόλου τῆς ἀθηναϊκῆς ἀκροπόλεως.
 Ἔγει τὸ σχῆμα ἐπίμηκες καὶ δύο εἰσόδους, ἡ κυ-
 ριωτέρα τῶν ὁποῦ ἦτο τετραμμένη πρὸς ἀνατο-
 λὰς, ἡ δὲ ἕτερα πρὸς μεσημβρίαν. Τὸ μείζον καὶ
 ἦδη περιττωζόμενον μέρος τοῦ ἀρχαίου τείχους εἶναι
 τὸ πρὸς βορρᾶν, καὶ τὸ ὅλον φαίνεται φηλοδομημέ-
 νον λίθους τετραπλευροῖς, λελαξευμένοις κατὰ τὰς
 γωνίας καὶ ἐπιτεθειμένοις ἄνω συνδέματος, κατὰ
 τὸν τρόπον τῆς οἰκοδομῆς τῶν ἀρχαίων τειχῶν.

Περὶ τὸν δὲ καὶ τρις τὸν περίβολον καὶ μὴ
 παρατηρήσας οὐδὲν ἄλλο λείψανον λόγου ἄξιον, ἐ-

κάθησα επί τινος ἀποκρήμνου πλευρᾶς τοῦ γηραιοῦ πούτου τῆς ἐλευθερίας πύργου, καὶ ἀνεπόησα τὴν περιγραφὴν τοῦ Ξενοφῶντος (α), ἀφηγουμένου γλαφυρῶς τὴν ἐντεῦθεν ἐξόρμησιν τῶν περὶ τὸν Στειρία Θρασύβουλον, καὶ τὴν ἐν ὄρα χειμερινῆς νυκτὸς (β) διὰ τῆς πρὸς μεσημβρίαν τοῦ φρουρίου φάραγγος καθόδου αὐτοῦ εἰς Πειραιᾶ, ἐνθ' ὃ ἐνδοξος οὗτος πολίτης κατέστρεψεν ἐντελῶς τὴν τριακοντακέραιον τυραννίδα, καὶ ἀνάρθρωσε τὴν δημοκρατίαν τῶν Ἀθηναίων.

Ἄλλα τὴν ὄραν ἐκείνην, καθ' ἣν μόνος ἐγὼ (ἤμην σχεδὸν μόνος διότι ὁ παῖς ἐξέπλωθεῖς ἐπὶ τῆς χλόης ἐκοιμάτο βελθὼς) ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων ἐπάτουν τὸ ἔδαφος τὸ ὁποῖον ἐπάτησαν ἄλλοτε οἱ φιλελεύθεροι φυγάδες τῶν Ἀθηναίων, ἐνόμιζον ἐμαυτὸν εὐτυχῆ, καὶ ἐν τῇ ἐκστάσει τῆς ψυχῆς μου ἐρχομένην ἔβλεπον ἡμῶν ἐν μέσῳ τῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου τὸ σκολιδὸν ἄσμα τοῦ Ἀρμόδιου καὶ Ἀριστογείνου, καὶ ἐκείνους καὶ παρακαλεῖσαι ἐλευθερίας! Ὡ! ναί, φίλε, ἡ μεγαλοπρεπὴς ἐκείνη μοναξία ἐνέπνευεν εἰς τὴν ψυχὴν μου αἰσθήματα γενναῖα καὶ ἀνεβρίπιζε τὸ κατὰ τῆς τυραννίας μῖτός μου. Ἡ ἐλευθερία φυγαδευμένη ἀπὸ τὰς πόλεις καὶ ἀπὸ τὰς πεδιάδας εὐρίσκει ἀσφαλῆ καταφύγια εἰς τὰ ὄρη τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξαν ἀνάκαθεν τὰ αἰώνια προπύργια κατὰ τῶν τυράννων τῆς, καὶ εἰσι μετὰ ἡρωϊκῶν ἀναμνήσεων!... Φεῦ! διὰ τί καὶ ἡ ἰδία ἡμῶν πατρίς, φίλε, διὰ τί καὶ ἡ ὄρα ἐπὶ τῆς ἀλάστορος νῆ μὴ περιφρουρητῆ ἀπὸ υπερήφανου ὄρη; διὰ τί αἰωνίδιοι λαίλαπες ἀρματωλῶν νὰ μὴν ἐπισκιάπτωσι κατὰ τῶν Τεργάτων κατακτιητῶν, οἵτινες ἐν μέσῳ τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης τοῦ 19. αἰῶνος εὐρίσκουσι ὑπερασπιστὰς καὶ συμμάχους χριστιανούς κατ' αὐτῶν τῶν χριστιανῶν!... Ὡ! μάτια τῆς ποιητικῆς μοναξίας ἀνεροπολήματα!...

Ὁ μεγαλοφύσετος βράχος τῆς ἀγεράχου Ἀλβίωνος, ὁ Βύρων, ὁμιλῶν περὶ τῆς φυλῆς ἐν τινὶ σημειώσει τοῦ 6. ἄσματος τοῦ ἀθανάτου ποιηματοῦ τοῦ Childo Harolds' Pilgrimage, λέγει ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ φρουρίου τούτου θεὰ ὑπερβαίνει καὶ αὐτὴν τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (γ). Ἡ ἀπὸ τοῦ φρουρίου θεὰ εἶναι ἀληθῶς μεγαλοπρεπής. Ἐντεῦθεν καθορᾶται ἡ πεδιάς τῶν Ἀθηναίων μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως, ὁ Ὑμηττός καὶ ἡ κυνέα Ὀάλασσα τοῦ Αἰγαίου. Ἄλλ' εἰς τὰ ὄρη κατὰ τὸν φιλέλληνα ποιητοῦ ἡ θεὰ αὐτὴ ἐφαίνετο μεγαλοπρεπέστερα καὶ παρεῖχεν ἐμπνεύσεις ἐναρμονίους μὲ τὴν πλήρη τρικυ-

(α) Ξενοφ. Ἑλλην. Βιβλ. Β'. κεφ. δ'.

(β) Ὀλυμπ. θύς 3η περὶ τὰ τέλ. π. χ. 494.

(γ) Ἀντιγράφων ἔδη (Μέντοστερ, 4 Ἰουλίου 1857) τὴν παρῶσαν ἐπιστολὴν ἐκ τοῦ ἀθηναίου χειρογράφου μου, ἠθέλησα ἐπιπεριεργάσαι τὴν ἀναμνηστικὴν σημείωσιν ταύτην (τὴν ὁποίαν εἶχον ἀναγνώσει ἐν γαλλικῇ μεταφράσει) εἰς τὴν ἀναμνηστικὴν μου ἀγγλικὴν ἐκδοσὴν τοῦ Moore. Τὴν εὐρον ἰκανῶς διακρίνουσαν τῆς γαλλ. μεταφράσεως καὶ λιαν ἀπλήν. Ἐνδέχεται ὅμως νὰ ὑπέρχῃ καὶ εἰς τὴν ἀγγλικήν, διότι ἔμειν, ὡς γνωστὸν, ὁσον πλείστον ἀκριβοτήτων σφαλμάτων τοῦ ποιητοῦ ὑπάρχει ἡ Ἑλλάς καὶ τὰ ἐρεῖπια τῆς Ἑλλάδος.

μίας ψυχῆν του. Ἡ σύγκρισις ὁμοίως εἶναι ἐπιτυχῆς καὶ εὐχερῆς; Ποίαν ὁμοιότητα ἔχει ὁ διαυγὴς καὶ παραδεισένιος ὄριζων τῆς Ἑπταλόφου καὶ τοῦ καταστένου μὲ τὸν σκιερὸν καὶ ἄγριον τῆς Φυλῆς; Τὴν διαφοράν τῶν τοιούτων ἐπόψεων ἐσκιαγοφόρησα, κατὰ τὸ δυνατόν, εἰς τὴν κατὰ τὴν Πεντέλην περιόδιον μου (α). Χαῖρε.

X. A. PARMENIADIS.

ΜΑΡΙΟΣ ΠΙΕΡΗΣ.

—•••••—

Διάσημος τις Ἰταλὸς ἱστοριογράφος διατείνεται, μετ' ὀλίγης ἀναμφισβήτηστος ἀληθείας, ὅτι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τὸ ἑλληνικὸν ἴδιωμα δὲν ἦτον ἐν χρήσει εἰς τὴν γραμματολογίαν προσθέτει δὲ ὅτι ἐνεκα τούτου ὁ φάσκαλος καὶ ὁ Μουστοξύδης τὴν ἰταλικὴν ἐπλούτισαν. Ἡμεῖς, καὶ τοι σεβόμενοι μέγχοι λατρίας τὰ δύο ταῦτα καυχήματα τοῦ γένους, ὀφείλομεν ἑμῶς νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, κατὰ τὴν προσηρημένην ἐποχὴν, ἐχρημάτισαν καὶ ἕτεροι ὁμογενεῖς, οἵτινες, ἐκπαιδευθέντες ὡς περ ἐκεῖνοι ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ ἐνταῦθα ἐπὶ μακρὸν χρόνον διατρίψαντες, καὶ τῆς ἰταλικῆς γραμματολογίας ἐρασταὶ γενόμενοι, ἐπλούτισαν αὐτὴν μετὰ τούτων συγκρατάσσεται καὶ ὁ Κερκυραῖος Μάριος ὁ Πιέρης. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ πληροφορηθῶσι λεπτομερῶς περὶ τοῦ βίου τοῦ περιφανοῦς τούτου συμπολίτου μας, δύνανται νὰ προσδράμωσιν εἰς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκδοθεῖσαν αὐτοβιογραφίαν του, ἢ εἰς τὴν συντομωτέραν βιογραφίαν του ἣν συνέταξεν ὁ ἐκ Φάνου ἐλλόγιμος Φίλιππος Α. Πολυδώρης. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀρκούμεθα νὰ εἰπώμεν περὶ αὐτοῦ ὀλίγα τινὰ, ἐπὶ τῷ μόνῳ σκοπῷ τοῦ νὰ γνωρίσῃ τὸ Πανελλήνιον ὅτι καὶ ἐπὶ τοιοῦτο γόνῳ χρεωστῆ τὸ ἔθνος νὰ ἐναβροῦνηται.

Ἐγεννήθη ὁ Πιέρης ἐν τῇ τῶν Ἰονίων Νήσων πρωτεύουσῃ τὴν 24 Φεβρουαρίου 1776 ἐξ εὐπατριδῶν γονέων. Ἐνεκὰ ὁμοῦ τῆς ἐλλείψεως τῶν πρὸς ἀπόκτησιν τῆς παιδείας μέσων, ἧτις ἐπεχωρίσθη τότε εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ πατρῶου λέοντος κυρίαρχομένην Ἑπτανήσον, καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὑπὸ τῶν γεννητῶν του ἀνετράφη, οὐδεμίαν ἄλλην ἀγωγὴν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ οὗτος, ἐκτὸς ἐκείνης ἣν περιποιήσαν αὐτῷ ἡ ἀνάγνωσις ὀλιγίστων βιβλίων, τὰ εὐαριθμήτα μαθήματα τοῦ παρ' ἡμῶν τότε λογικῆν καὶ γραμματολογίαν διδάσκοντος Δ. δὲ Ρώση, τὰ γυμνάσματα εἰς ἅσα τὸν ὄθει ἢ πρὸς τὴν σπουδὴν φυσικῆ αὐτοῦ κλίσει, καὶ τέλος ἡ φυσικὴ καὶ τὸ παραδειγμα τοῦ συγγενοῦς του Ἀντωνίου Τριβόλη Πιέρη, τοῦ ἀφώρως πρὸς ζήλειαν τῶν

(α) Φυλ. Πανδώρα, 182.

λόγων ἀφαιρησθέντος τοῦ βίου. Φθάσας δὲ εἰς ἡλικίαν εἰκοσιν ἐτῶν ἀπῆλθεν ὁ νεανίας εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ἀφιερῶθη εἰς τὰς μελέτας, ἔχων ὁδηγούς ἐν μὲν Παταύῳ τὸν μέγαν Καισαράτην, ἐν δὲ Βενετίᾳ τὸν ἐνάρετον Ἰωάννην Πινδεμόντην, ἄνδρα δι' οὗς δικαίως σεμνύεται ἡ Χερσόνησος. Εἶναι δὲ ἀξιολόγητος ἡ ἐπιμονὴ ὅσον κατέβαλεν ὁ Πιέρης κατὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ ταύτῃ διατριβὴν του, ἵνα δυνηθῆ νὰ προσδεύσῃ εἰς τὰ γράμματα, καὶ τόσον μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ φύσις δὲν εἶχε δειχθῆ πρὸς αὐτὸν γενναιοτάτη ἀξιοπάθεια δὲ καὶ ἡ ὑπερβολικὴ οἰκονομία διὰ τῆς ὑπολας ἐξ ὁ ὀλιγαρκέστατος συμπολίτης μας, καθότι τότε οὐ μόνον ἡ οἰκονομικὴ τῆς οἰκογενείας του κατάστασις δὲν ἦτο βεβαίως λαμπρὰ, ἀλλ' εἶχε καταδειχθῆ καὶ οἰκογενειάρχης, ἀποβιώσαντος ἐν τῷ μεταξύ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὗ τινος τὰ χρεῖα ἅπαντα ἠθέλησεν ὁ τιμιώτατος Μάριος, καὶ τοι ἀνευ ἀνάγκης, νὰ ὁμολογήσῃ καὶ ἐξοφλήσῃ.

Κατελύθη ἐν τούτοις ἡ βενετικὴ ἀριστοκρατία, ἧτις ἐν Ἑπτανήσῳ κατέλιπε προσφιλεῖς μᾶλλον ἢ ἀπεχθεῖς ἀναμνήσεις, ὡς προφιλᾶξκα τοῦλάχιστον ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ, καὶ, μετὰ βραχυχρόνιον τῶν Γάλλων δημοκρατῶν εἰς τὰς νήσους, ἐπίσκεψιν, καθιδρύθη ἡ ἐπτανήσος Πολιτεία. Ἐβρισκομεν δὲ τότε τὸν Πιέρην ἐπὶ ἀνελευθέρῳ τῷ 1802 ἔτος εἰς Κέρκυραν, μέλος εἰδούς τινός. Ἀκαδημία ἐπονομαζομένης Ἑταιρία τῶν Φίλων, καὶ θεμελιωτὴν μετὰ τοῦ τότε δεκαεπταετοῦ Μουστοξύδου τῆς Ἀστυκῆς Ἐφημερίδος. Συνταγέντος ἐντοσούτῳ τοῦ πολιτεύματος τοῦ 1803 ἔτους ὅτε ὁ αἰδιμας Καποδίστριας διωρίσθη γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπείας, οὗτος προσήνεκε τὴν θέσιν ἀντιγραμματέως εἰς τὸν ἐξ ἀπαλῶν ὀνόχων φίλον καὶ συναρκικῶν τῶν Μάριον τὸν Πιέρην. Ἄλλ' ὁ ἄδολος συμπολίτης μας προσέτιμα τῆς σχεδὸν πάντοτε βαδιούργου διπλωματίας τὰς ἀγνὰς μούσας. Ὅθεν μετὰ δωδεκάμηνον ὑπηρεσίαν, καθ' ἣν ἠδυνήθη ὀλίγα χρήματα νὰ ἐξοικονομήσῃ, παρητήθη τῆς ἐντίμου καὶ ἐπικερδοῦς θέσεως τοῦ ὅπως ἐπικακάμψῃ εἰς Ἰταλίαν, καὶ βλῶς εἰς τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ μελέτας ἐκ δευτέρου ν' ἀφιερωθῆ. Τὸ παράδειγμα τούτο ἐπιδοῦμεν νὰ εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν τινὲς ἐκ τῶν τῆς ἐνεστώσης ἐποχῆς πεπαιδευμένων, οἵτινες δυνάμενοι νὰ ὠφελήσωσι καὶ τιμήσωσι διὰ τῆς σοφίας τῶν ἐκτουῦς τε καὶ τὴν πατρίδα, ζημιόνουσι καὶ καταισχύνουσιν ἀπεναντίας διὰ δεξομανίαν ἢ φιλοκέρδειαν καὶ ἑαυτοῦ καὶ ἐκείνην, θηροῦντες χαμπερῶς δουλικὰς θέσεις, καὶ τὰ ἀνόσια πράττοντες ὅπως ἐν αὐταῖς διατηρηθῶσιν.

Ἡ ἀδελφὴ Ἰταλία, ἡ ὀφείλουσα, ὡς καὶ προσφάτως εἶπε κλεινὸς τις συγγραφεὺς, νὰ αἰσθάνηται ὅτι ἔχει κοινὸς μετὰ τῆς Ἑλλάδος τοὺς κινδύνους καὶ τὰς ἐλπίδας, ὑπεδέχθη φιλοστόργως ἐκ νέου τὸν 1804 τὸν Κερκυραῖον, ὅς τις, ἀφοῦ διὰ τῆς συνηθείας του εἰς τὴν σύνταξιν ἐφημερίδος τινος τῆς εἰρηῆς φιλολογίας ἐν Παταύῳ δημοσιευμένης, δι' ἄλλων πονημάτων, καὶ διὰ τῶν αὐστηρῶν ἡ-

θῶν του ἀπέκτησε τὴν φιλικὴν καὶ εὐνοίαν τοῦ Μόντη, τοῦ Βετσελέη, τοῦ Στρατηγοῦ, τοῦ Βαρβιέρη, τοῦ Νέγρη καὶ ἑτέρων περικλεῶν ἀνδρῶν, ἐτιμήθη μὲ τὴν καθηγεσίαν τῆς ἱστορίας καὶ τῶν Καλῶν Γραμμάτων εἰς τὸ ἐν Τρεβίζῳ Λύκειον ἀπὸ τοῦ 1808 μέχρι τοῦ 1815, καὶ ἀπὸ τοῦ 1815 μέχρι τοῦ 1820 ἔτους μὲ τὴν τῆς ἱστορίας ἐν τῷ τότε παριωνύμῳ τοῦ Παταύου Πανεπιστημίου. Ἠθέλομεν δὲ ἀδικῆσαι τὴν ἀλήθειαν ἐὰν δὲν ἀνεφέρωμεν ὅτι ἀνώτερος πάντος ἐπαίνου ἐφάνη ὁ συμπολίτης μας διὰ τὴν εὐσυνειδήσιαν, τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν, μεθ' ὧν ἐξεπλήρωσε τὰ τοσοῦτον σπουδαίου ὑπουργήματος καθήκοντα καὶ εἰς τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα χρεωστοῦμεν ν' ἀποδώσωμεν καὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ τοῦ νὰ μὴ συναγωνισθῆ διὰ τὴν ἔδραν του, κατὰ τὴν νέαν ἐπὶ τῆς Αὐστριακῆς κυριαρχίας διοργανῶσιν τοῦ παταυικοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ νὰ ζητήσῃ τὴν σύνταξιν του, καὶ τοι εὐτέλῃ, τῆς ὑπολας καὶ ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ.

Κατὰ τὰ παρελθόντα ταῦτα ἔτη, ὁ Πιέρης εἶχε περιηγηθῆ ἅπασαν σχεδὸν τὴν Χερσόνησον, ἐπισκεφθῆ ἑπανειλημμένως τὰς πλείστας τῶν κυριωτέρων πόλεων αὐτῆς. Ἀνακτῆσας τὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἐβουλήθη ν' ἀποκατασταθῆ ἐν Φλωρεντίᾳ, ὅπου εἴλαυνεν αὐτὸν, οὐ μόνον ἡ τῆς χώρας καλλονὴ, τὸ τῶν κατοίκων εὐπροσήμερον, ἢ τοῦ Ἡγεμόνος ἠπιότης, καὶ ἡ γλαφυρὸς καὶ καθαρὸς λαομιμνη ἰταλικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ μετὰ τῆς αὐστριακῆς καὶ τῆς τσοκανικῆς Κυβερνήσεως συνθήκη, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐπετρέπετο εἰς αὐτὸν ν' ἀπολαύῃ ἀκωλύτως καὶ ἐν Τσοκάνῃ τὴν σύνταξιν του. Ἰσχύοντι κατὰ τὸ 1823 βλεπούμεν αὐτὸν ἀποκατασταθῆναι εἰς τὴν τῶν Ἀνθῶν πρωτεύουσιν, τὴν ἄλλοτε καὶ ἐν δυνάτει τοῦ γένους περιστάσει τοὺς Ἀσκαρῆς καὶ τοὺς Χαλκοκονδύλας ἐξήσασαν. Καὶ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταύτῃ ἤσυχον καὶ μονήρη βίον διήγαγεν ἐπὶ πολλότατα ἔτη, περιστοιχιζόμενος ὑπ' ὀλίγων μὲν πλὴν ἐλεγκτῶν καὶ ἐγκυρῶν φίλων, ἀπολαύων τὸ σῆμα καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ὄσων αὐτὸν ἐγγυώζον, ἀδιαλείπτως σπουδάζων, καὶ παρέχων ἐκ διαλειμμάτων τῆς ἰκανότητος αὐτοῦ διλήματα, ἢ διὰ τῆς καταχωρίσεως ἀρθρῶν εἰς τὴν τότε παρὰ τοῦ φιλομοῦσου Viassoux ἐκδομένην Ἀθηολογίαν, ἢ διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἄλλων σπουδαιοτέρων πονημάτων, ἐν οἷς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναρᾶνεται ἡ τῆς ἰταλικῆς βιβλιοθήκῃ γνώσις καὶ ἡ ἀξιολόγησις αὐτοῦ γραμματολογικῆ ἠθικότης. Καὶ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταύτῃ ἡ ἀνήκων καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας Ἀκαδημίας συμπολίτης μας διωρίσθη ἑταῖρος τῆς Κρούσας, ἀφοῦ ἡ Ἀκαδημία αὐτὴ ἐτίμησεν ἐν τῶν βιβλίων του διὰ βραβεῖου 500 σκούδων, καὶ ἕτερον διὰ τοῦ accessit, εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς καθ' οὓς πρὸς πολλοὺς λογίους Ἰταλοὺς διηγωνίσθη. Καὶ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταύτῃ, τέλος, κατέλυσε τὸν βίον τὴν 20 Μαΐου 1852, προσβλήθεισ ἐπὶ ὕδρωπος καὶ στυθικοῦ βρογχίτιδος συγγενῶς, καὶ κατέλυσε αὐτὸν ἄγαμος, ὡς καὶ πάντοτε διήγαγεν, ἢ ἐνεκα τῶν ἰδίων περιστάσεων, ἢ καὶ ἰσως διότι δὲν ἐλησάμνετο τὸ τοῦ Με-

νάδρου, Μηδέποτε γνήμη μηδὲ εἰς εὐνοὺς ἐμοί.
 Ἄς μὴ πιστεύωσι δὲ οἱ ὁμογενεῖς, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἀλ-
 λοδαπῇ ἐπὶ τσσαῦτα ἔτη διαμονή του συνέτεινε
 εἰς τὸ νὰ ἐλαττώσῃ κατ' ἐλάχιστον τὸν πρὸς τὴν
 Ὁρθοδοξίαν καὶ τὴν Πατριδὴν διακασί τοῦ Πιέρη
 ἔρωτα. Ὁ μακαρίτης ὁρθόδοξα αἰσθημάτων κατ' ὄλην
 τὴν ζωὴν του ὑπέθερε, τὸ δὲ πτώμα του, κατὰ
 βήτην αὐτοῦ ἐντολὴν ἐν τῷ τῶν Ὁρθοδόξων τῆς
 λιθόρου Κοιμητηρίου ἀναπαύεται. Καθ' ὅσον δὲ ἀ-
 φορᾷ τὴν Πατριδὴν, ἀρκεῖ ἡ ἀνάγνωσις τῶν αὐτοῦ
 συγγραμμάτων ἵνα καταπεισθῇ ἕκαστος περὶ τῆς
 φιλοπατρίας του. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τούτων
 φαίνεται ὅποιον εἰς αὐτὸν ἐνεπείθησαν ἐντύπωσιν ἢ
 εἰδήσις τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐν τούτοις
 παρατηροῦνται οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ διαρ-
 κοῦντος τοῦ ἱεροῦ πῆς παλιγενεσίας ἡμῶν ἀγῶνος,
 καὶ ἀναδεικνύεται ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ δράμῃ ἕκαστος εἰς
 τὴν Ἑλλάδα, ἐπιθυμία τὴν ὅποιαν δὲν ἐπαρχματω-
 ποῦνται συλλογίζομενος ὅτι οὔτε ἡ ἡλικία τῷ ἐπέ-
 τρεπε νὰ καταστή πρὸς τὴν πατριδὴν ἐπωσελῆς ὑ-
 λικῶς, οὔτε ἡ ἰκανότης αὐτοῦ, ἰταλοῦ συγγραφέως
 ἦντος, νὰ βοηθῆσῃ διανοητικῶς. Καὶ δὲν ὑπῆρξεν ἡ
 φιλοπατρία του ἥτις ἐγέννησεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
 τοῦ τὴν ἀδιάλλακτον ἐκείνην ἀπέχθειαν, ἣν καὶ μέ-
 γρι τελευταίας πνοῆς διατήρησε κατὰ τῆς δυνάμεως
 ἥτις παρεχώρησε τὴν ἀδελφὴν Πάργαν εἰς τοὺς Τούρ-
 κους, τῆς ποσάκις ἐναντί πρὸς τὴν Ἑλλάδα αἰσθη-
 ματα ἀναδείξεως, καὶ τῆς ἀσφόργος πρὸς τὴν Ἑ-
 πτανήσον φερμένης; Ἡμεῖς δὲ, οἱ ἀπολαθόντες τὴν
 εὐνοίαν τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρός, εἴμεθα μάρτυρες τοῦ
 ἐθουσιασμοῦ μετὰ τοῦ ὁποίου περὶ τῆς πατριδος
 πάντοτε ἐλάλει, καὶ τῶν δαιμόνων βρα ἔχονεν ὁ ἀ-
 γαλὸς γέρον, ὅτε, κατὰ τὸ 1849, ἐν Φλωρεντίᾳ,
 τῷ ἀνεγνωσκόμενῳ ἀρθρῷ τινὰ ἀφορῶντα τὰς μα-
 στιγώσεως καὶ τὰς ἀπαρχονιάσεως δι' ὧν ὁ τότε ἀγ-
 γλος Ἀνθύπατος τὴν πολυπαθὴν κατεδασάνειζε Κο-
 φιλανίαν. Καὶ ὅμως ὁ Πιέρης ἠθέλησε νὰ ἐπισκε-
 φθῇ τὴν προσφιλεστάτην γενεθλίον χώρον τὸ 1836
 —1837 ὅπως καταλείψῃ ἐνταῦθα τὰ ὄστα. Ἄλλ' ὁ
 τρόπος καθ' ὃν δεσπόζεται ἡ Ἑπτανήσος, τὸν ἡνάγ-
 κασε νὰ ἀποχαιρετήσῃ αὐτὴν διὰ παντὶς, καὶ νὰ προ-
 τιμήσῃ τὴν τοῦ προσφύγου κατὰστασιν.
 Ἀπολείπεται ἤδη ἡ ἀπαρτίθμισις τῶν κυριωτέ-
 ρων τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου συγγραμμάτων. Καὶ
 πρῶτον μὲν ἐξέδοτο τῷ 1806 ἐν Βερῶνῃ τὸν πρῶτον
 τὴν *Γαλιαν Φόρον*, ἐν ᾧ περιέχονται τὸ *Ἐγκώμιον*
 τοῦ ἐπιστηθίου φίλου του Ἀντωνίου Γριβόλη Πιέρη,
 καὶ στίχοι τινὲς εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ, — διὰ
 φασα ποιήματα μετὰ τῶν ὁποίων ἡ πρὸς τὸν Πα-
 τριδάρην Ὡδὴ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ τῆς
 Ἰταλίας Βασιλείου, ὡδὴ ἥτις ἤρσασε τὰ μέγιστα
 ἐν τῇ Χερσονήσῳ, καὶ περὶ τῆς ὁποίας τῷ ἔγραψεν
 ὁ Βασιλεὺς: « Ἡ Ἰταλία χρωστέει εἰς ἡμᾶς μέγα
 εὐεργέτημα, ἀληθὴ παλιγενεσίαν, » — πρὸς δὲ ποιη-
 τικὰ τινὲς μεταφράσεως ἐκ τοῦ Ἀσπινικοῦ. Τὸ βι-
 βλίον τοῦτο προσρῶνεί ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸν προ-
 σῦττον αὐτοῦ διδάσκαλον Κριστῶντῆν, ἐγγεν-
 τῶν δὲ ὅπως εὐφρῶς ἐν τῷ προσφωνητηρίῳ καὶ τὸ

ὄνομα τοῦ Ἰπ. Πινδερμόντη, ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν
 πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς εὐεργέτας τοῦ εὐγνωμοσύνην.
 Κατὰ τὸ 1821 ἐδημοσιεύθησαν εἰς Μεδιόλανα
 τὰ *Ποικίλα Πέζα*, ἐν αἷς ἀναγινώσκωμεν ὁκτὼ λό-
 γους, καὶ μετὰ τῶν τούτων διαπρέπει καθ' ἡμᾶς διὰ
 τὴν μάθησιν καὶ τὴν εὐτολίμειαν, ὁ περὶ τῆς ψευ-
 θαῖς περὶ τῆς ἰταλικῆς Γραμματολογίας, ἐπι-
 φωνηθεὶς ὅτε ἦτο καθήγητῆς ἐν Τρεβίζῳ, καὶ ἡ Ἰ-
 ταλία, δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, εἰδεσπόζετο ὑπὸ τῶν
 Γάλλων; οὗ; ὁ εἰρημένος λόγος ἀρκούντως προ-
 βάλλει; — τὰ *Ἐγκώμια* τοῦ Βεργολίνη καὶ τοῦ
 Βονδιώλη, — καὶ ἐκ δευτέρου τὸ τοῦ Γριβόλη Πιέρη
 μετὰ παραρτήματος. Τὸ δεῦτερον τοῦτο τοῦ
 συμπολίτου ἡμῶν ἔργον ὅπερ καὶ ἐθραβεύθη ὑπὸ
 τῆς Κροῦσκας, ἀποτελεῖ μέρος τῆς *Ἐκλεκτῆς Βι-
 βλιοθήκης τῶν ἰταλικῶν συγγραμμάτων*, καὶ τινὰ
 ἐκ τῶν εἰς τοῦτο περιεχομένων ἐπανειλημμένων εἰς
 ἄλλας συλλογὰς μετέτυπώθησαν. Εἰς ἡμᾶς δὲ δὲν
 φαίνεται ἐξω τοῦ προκαίμενου νὰ ἀναφέρωμεν τὰς
 περὶ τοῦ βιβλίου τούτου λέξεις τοῦ κλεινοῦ Νικα-
 λίνη. « Εἰς ταῦτα (τὰ ποιήματα), ἐκτὸς τῶν πλεον-
 νεκτημάτων τῆς φράσεως, εὐρίσκω τὴν σύνεσιν τοῦ
 φιλοσόφου καὶ τὴν ἱερὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔρωτα,
 καὶ ἠθελον ἐπιθυμήσει νὰ γίνω φίλος τοῦ συγγρα-
 φέως, ἂν δὲν ἦμην ἦδη τοιοῦτος. »
 Τῷ 1825 ἐξῆλθεν εἰς φῶς ἐν Φλωρεντίᾳ ἡ δίτο-
 μος *Ἐπιτομὴ τῆς Ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς Παλιγ-
 γενεσίας* ἀπὸ τοῦ 1740 μέχρι τοῦ 1824, πόνημα
 ἐπιχειρηθὲν καὶ ἐκπεραιωθὲν ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ
 διαστήματι, εἰς τὸ ὅποιον ὁ Κερκυραῖος τρανώσε τὴν
 πρὸς τὴν πατριδὴν ἀγάπην ἀναδεικνύει, καὶ ὅπερ
 ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Κροῦσκας διὰ τοῦ accessit ἠθέλε
 δὲ ἔως βραβευθῆ ἐν δὲν ἔχεν ἀντίπαλον τὸν Βόταν.
 Ἐπίσης ἐν Φλωρεντίᾳ εἰς φῶς προέκυψαν τῷ
 1828 οἱ δύο τόμοι *Ποιήματα* ἐπιγραφήμενοι, Ὁ
 μὲν πρῶτος τούτων περιλαμβάνει τὴν *Περίληψιν*
 τῆς ποιητικῆς τέχνης τοῦ Φ. Μ. Τσαντότη, καὶ
 διάφορα ποιήματα πρωτότυπα ἢ μεταφρασμένα, καὶ
 ἐν τούτοις τὸ εἰς τὴν *Δόξαν*. Καὶ πρὸς ἔπαινον τῆς
Ἐπιτομῆς θελωμεν μόνον ἐνθυμίσει ὅτι ὁ ἐν Βοιω-
 νίᾳ καθήγητῆς Π. Κώστας ἔλαβεν αὐτὴν ὡς κείμε-
 νον τῶν μεθημάτων του πρὸς ἔπαινον δὲ τοῦ εἰς
 τὴν *Δόξαν* ποιηματίου ἐπαναλαμβάνομεν εὐχαρί-
 στας τὰς λέξεις τοῦ ἀθανάτου τοῦ Ὀπίαν Ἰταλοῦ
 μεταφραστοῦ. « Π δόξα, κατὰ τὸ ἔθος ὄλων τῶν φι-
 λαρέσκων ὁμοίων τῆς, βλέπουσα ἐκὐτὴν ὑπ' ἐκεί-
 νου προφρονημένην, ἔρχισε δελεάζουσα καὶ θωπεύ-
 ονσα αὐτὸν, καὶ χρηγοῦσα αὐτῷ τὰς πλέον ποθη-
 τὰς χάριτάς τῆς. » Ὁ δὲ δεῦτερος τόμος περιέ-
 χει τὰ τοῦ Προπερτίου ἐλεγεία μεταγλωττισμένα
 εἰς ἰταλικά ὁμοιοκατάληκτα τρίστιχα, μέτρον ἴσως
 παντὸς ἄλλου ἀρμυδιώτερον πρὸς μεταφράσει τῶν
 λατινικῶν διστίχων. Περὶ τῆς μεταγλωττίσεως ταύ-
 τῆς, τῆς ὁποίας προηγείται καὶ προοίμιον, δυνάμεθα
 νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι ἂν δὲν ὑπερβαίνει τὰς προσε-
 νεστέρων, δὲν εἶναι ἀναμφίλεκτως ὑποδεστέρον αὐ-
 τῶν, καὶ τοιοῦτοτρόπως πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι
 ἐδόξαζε καὶ ὁ διδάσκαλος Ἰπ. Α. Λαμβέρτης, ὅστις

καταχωρίσας ἀπὸ τὸ 1812 ἐν τῷ *Πολυγράμῳ* δύο
 τῶν ἐλεγείων τούτων μετὰ ἐπαινετικῶν λέξεων.
 ἐνεθάρρυνε τὸν Πιέρην νὰ ἀποπερατώσῃ τὴν ἐπιχει-
 ρηθεῖσαν ἐξίταλσιν τοῦ φανταστικοῦ καὶ πολυμα-
 θοῦς, ἂν καὶ ἐνίστα ἰδιοτρόπου καὶ ἀσέμνου, οὐμ-
 θριανοῦ ἐλεγειογράφου.
 Τῷ 1850-51 ἐδημοσιεύθησαν ὡσεύτως ἐν Φλω-
 ρεντίᾳ τὰ *Συγγράμματα* αὐτοῦ εἰς 4 τόμους, τῶν
 ὁποίων ὁ πρῶτος καὶ ὁλος σχεδὸν ὁ δεῦτερος (ἐκτὸν
 ἐξαιρίσωμεν ἐξ βιογραφίας τινῶν φίλων του) περι-
 λαμβάνουσι τὴν αὐτοβιογραφίαν τοῦ Πιέρη, πόνημα
 ὅπερ, ἐὰν δὲν εὐαρεστῆ ἐνίστα τὸν ἀναγνώστην διὰ
 τινὰς περιτολογίας, δὲν εἶναι ὅμως ἀνεὶ ἐνδιαφέ-
 ροντος α καὶ διὰ τὴν καλλιπέειαν (ὡς διατείνεται
 καὶ ὁ Πολυδῶρης), καὶ διὰ τὴν τάξιν μετ' ὧν συνε-
 τάγη καὶ διότι ὑποστηρίζονται καὶ παραγοροῦνται
 με παραγγέλματα καὶ παραδείγματα ἢ τε ἀξιοπρέ-
 πεια καὶ ἡ ἠθικότης τῶν Γραμμάτων καὶ οἱ θερα-
 πεύοντες αὐτὰ, καὶ τέλος διὰ περιστάσεως οὐκ ὀλίγας
 καὶ ἀνεκδότους τῶν δημοσίων γεγονότων, καὶ τὸν
 μέγαν ἀριθμὸν τῶν ἰδιωτικῶν, πλὴν ἀφορώντων τὰ
 πρόσωπα ἐκαίνα ἄτινα ἀποτελοῦσι τὸ διανοητικῶ-
 τερον ἐνὸς ἔθνους μέρος. » Προσθέτοντες δὲ ὅτι
 εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος αὐτοβιογραφίαν θέλει εἶρε
 ἕκαστος τὴν εἰλικρινῆ περιγραφὴν τοῦ χαρακτήρος
 τοῦ συμπολίτου μας, ὑπείλομεν, καὶ τοῖ οὐχὶ ἐπι-
 στήθιοι τῶν διεπόντων ἡμᾶς φίλοι, ἀλλὰ χάριν ἀ-
 μεροληψίας, νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι εἰς τὸ τελευ-
 ταῖον αὐτῆς Βιβλίον, ἔνθα ὁ μακαρίτης καλεῖ περὶ
 τῆς Ἑπτανήσου, καὶ μὲν ὑπάρχουσι πολλὰ λίαν ἀ-
 ληθῆ, πλὴν ὑπάρχουσι συγγρόνας καὶ ὑπερβολαὶ
 καὶ ἐλλείψεις ἀκριβείας εἰς αἷς περιέπεσον ὁ συγγρα-
 φεὺς ὡθηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδικαλάτου κατὰ τῆς Ἀγ-
 γλίας μίσους, καὶ ὑπὸ τινῶν οὐχὶ ἀδόλων πληροπο-
 ριῶν. Ὁ τρίτος τόμος περιέχει διάφορα ποιήματα
 μετὰ τῶν ὁποίων τὰς πρὸς τοὺς φιλοξένους Ἰπ.
 Βουοναρώτην καὶ Ἰω. Γεραρδίνην *Ἐπιστολάς* περὶ
 τοῦ τῆς ἐξοχῆς ἔρωτος, καὶ τὸν *Διάλογον* περὶ
 τῆς κλασικῆς καὶ ῥομαντικῆς Γραμματολογίας.
 Τὴν πρὸς τὸν Βουοναρώτην *Ἐπιστολὴν* ὁ Πιέρης ἐ-
 νάμειν ὡς ἀριστούργημα, ὅπερ ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα
 νὰ παραδεχθῶμεν, ἴσως διότι οὐδέποτε ἐνθερμῶς ἐ-
 ραστέι τῆς ἐξοχῆς ἐχρηματίσαμεν. Εἰς δὲ τὸν Διά-
 λογον ὁ συγγραφεὺς δεκινύεται διάπυρος ὑπερμα-
 χος τῆς κλασικῆς σχολῆς, ὡς καὶ πάντοτε ὑπῆρ-
 ξε, καὶ ἀσπονδος τῆς ῥομαντικῆς ἐχθρῶς. Καὶ κατὰ
 τοῦτο ὀρείλομεν μέχρι τινὸς νὰ ὁμωρονήσωμεν μετ'
 αὐτοῦ, καθότι καὶ ἡμεῖς δοξάζομεν ὅτι οἱ λαοὶ ἄ-
 παντες οἱ τὰς παρὰ τοῦ Ἠλλίου φιλομενέας χώρας
 οἰκοῦντες, καὶ ἰδιαιτέρως οἱ ἑλλήνες καὶ οἱ ἰτα-
 λοι, οἱ ἐγκαυχόμενοι ἐπὶ τῇ κληρονομίᾳ ἣν κατέ-
 λωνται μᾶλλον εἰς τὰ τῶν κλασικῶν ἢ ῥομαντικῶν
 ἀρίωντες τὰς ὑπερβολὰς καὶ τὰς παραφορὰς τοῦ πρ-
 λευταίου εἰς τὰς ὀμίχλας καὶ τοὺς πάγους τῆς ἀ-
 κλήρου, οὕτως εἶπεῖν, Ἄρχου. Τέλος εἰς τὸν τέ-
 τατον τόμον ἀναγινώσκωμεν τὴν ἰταλικὴν μετὰ-
 φρασιν ἐξ ἐκ τῶν Ἠθικῶν τοῦ Σένεκα, καθ' ἣν εὐ-

δοκίμησεν ὁ Πιέρης, ὁ ἀδιαλείπτως μερίστην μαρ-
 τυρῆσαι συμπάθειαν ὑπὲρ τοῦ σοφοῦ τούτου διδα-
 σκάλου τοῦ ἀχρήστου Νέρωνος; προσέτι δὲ μετα-
 γλωττισμένα 33 δημοτικὰ Ἄσματα τῆς Ἑλλάδος
 μετ' ἄλλων 26 διστίχων, καὶ διάφορα ποιήματα,
 μὴ ἐστραφημένα εὐχερῆς καὶ γλαφυρότητας.
 Ἐκτὸς τούτων ὁ Πιέρης κατέλιπε καὶ ἄλλα ἀν-
 ἔκδοτα, ἐν οἷς τὰ πολυτόμα αὐτοῦ *Χαρτήματα*,
 καὶ πολλὰ ἐκ τῶν ἱστορικῶν *Μαθημάτων*, τὰ ὅποια
 εἶχε παραδώσει κατὰ τὴν ἐν Παταύῳ καθησίαν.
 Τὰ χειρόγραφα τούτων ἐκλαροδότησεν ὁ συμπολί-
 τῆς μας διὰ τῆς διαθήκης του εἰς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ
 βιβλιοθήκην βιβλιοθήκην, ὡς ἐδώρησε καὶ τὴν βι-
 βλιοθήκην αὐτοῦ εἰς τὴν πατριδὴν του. Ἡμεῖς δὲ ὁ-
 φοίλομεν νὰ ἐμφράσωμεν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ τυ-
 πωθῶσι τὰ ἀνέκδοτα ταῦτα, ὧν τινῶν ἢ ἐκδοσις
 δύναται νὰ τιμήσῃ καὶ τὴν τοῦ μακαρίου μνήμην,
 καὶ τὴν παραγοῦσαν αὐτὸν Κέρκυραν.
 ΒΕΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ.
 ΟΜΙΛΙΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ
 ΑΝΝΑΜΙΤΙΚΟῦ ΚΡΑΤΟΥΣ.
 (Ἰδε φολλ. 182. σελ. 351. Τέλος.)
 —000—
 Τὰς λέμβους ἐλαύνουσι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γυναῖ-
 κες, ὡς φαίνεται ἐπὶ τῇ παρατηρημένῃ εἰκόνι· εἶναι
 δὲ αὐταὶ μεγάλαι, εὐρωστοὶ καὶ ἀφρῶνοι, γυμνῶν
 ἔχουσαι τὸ σῶμα πλὴν τῆς ἐσφύς ὀθειαιωρῶσιν εἰ-
 δός τι *γουστανέλλας*.
 Τὸ περιεργότερον τῶν ἐν τῷ Ἀνναμιτικῷ κράτει
 εἶναι τὰ κατουεῖα. Ἰδοὺ πῶς διηγῆται τὰ περὶ αὐ-
 τῶν περιηγητῆς τις, ἐπισκεφθεὶς κατὰ τὸ παρελθὸν
 ἔτος.
 « Λαθόντες τὴν ἀδειαν τῆς ἐξουσίας ἵνα ἐπισκε-
 φθῶμεν τοὺς μακρινούς βράχους, ἐπέβασθημεν
 εἰς δύο λέμβους τοῦ ἡμετέρου πλοίου. Καθῶσον δὲ
 ἀνεπλήρομεν τὸν ποταμὸν ἀπνντῶμεν παρὰ τὰς ὄχ-
 θας ἀλασιν κοκκοροινίκων ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἐκείνου αἱ
 γραφικὰ κελύθει τῶν Ἀνναμιτῶν. Ἦσαν δὲ τα-
 ναῦται αἱ καμπαὶ καὶ τῶν δύο ὄχθων, ὥστε ἀδια-
 κόπως περιστάνοντο εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν νέα
 καὶ χαρίεντα ἀντικείμενα· ταῦτα δὲ ἐκάλυον ἔτι
 μᾶλλον τὸ πλῆθος τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων,
 τὸ σῆμα ἵνα θυμῶσῃ ἡμᾶς.
 » Μετὰ δύο ὥρων πλοῦν ἐφθάσαμεν εἰς τοὺς
 βράχους.
 » Τὸ θαῦμα τοῦτο τοῦ Ἀνναμιτικοῦ κράτους σύγ-
 κειται ἐκ πέντε ὀρέων μαρμαρίνων, ἀνεκπιπτότων
 ἐκ μακροῦ ψαμμώδους πεδίου, κατακλυσθέντος πά-
 λαι ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Τὸ μέρος τὸ ὅποιον διατρέ-
 χει τις ἔως οὐ φθάσῃ εἰς τοὺς πρόποδας τῶν βρέ-
 φων, εἶναι μᾶλλον ξηρὸν καὶ ἐνδεὲς φωτῶν ἄμα ὅμως

ώ; ἀρχήσῃ; ν' ἀνιχθῆ; αὐτοῦς, καὶ σπήλαια, καὶ κρη-
 μνοι, καὶ θίσεις ἀπότομοι, πάντα εἶναι κατάφυτα
 ἀλλὰ καὶ τὰ σχήματα τῶν βράχων εἶναι ποικίλα καὶ
 περίεργα· αἱ πέτραι ἐνὸς αὐτῶν φαίνονται μικρόθεν
 παριστάνουσαι ἵππους ἐνόπλους τοῦ μεσαιῶνος καὶ
 νοντας τὸ γόνα ἐπὶ τέρων. Ἐφ' ἐνὸς δὲ τῶν ὄρεων
 εἶναι κεκρυμμένα τρισμέγιστα γράμματα κινεζικὰ
 λέγοντα ὅτι ἐκεῖ πάλαι ἐκεῖ ἤρριστησιον χρῆσι-
 μῶσον ἀντὶ φάρου πρὸς τοὺς ἀλιεῖς· καὶ τοὺς πειρατὰ
 καταφεύγοντας εἰς τὰ σπήλαια. Ἀνέβημεν δὲ εἰς τὴν

καὶ ξύλου. Περιεκυκλούμεθα δὲ ὑπὸ σμήλους προ-
 ἰργων οἵτινες παρετήρουν τὸ ἐνδύμα ἡμῶν καὶ ἡτέ-
 ρον ἡμῶν πανταχόθεν. Πάντες δὲ οὗτοι μάλιστα ἐ-
 καλύπτοντο διὰ μελαίνων χιτῶνων, καὶ ἵσταντο
 ἢ μὲν ἀνωθεν τῶν κεφαλῶν οἱ δὲ πολὺ κατώτε-
 ρον ἡμῶν. Ἐνίοτε διαβαίνοντες ὑπὸ θύρας φυσικὰς,
 εἰσερχόμεθα εἰς εὐρυχωροτάτας αἰθούσας ἐκ μαρ-
 μάρου, ὠραζόμενας πάντοτε ὑπὸ φυτῶν ἀνθοστα-
 ρῶν καὶ δένδρων αἰθαλῶν. Τοῦ ἐπαγωγότερου ἑμῶν
 πάντων τῶν θαυμάτων ὑπῆρξε τὸ ἐφεξῆς·

Γυνὴ ἐλαύρουσα λίμβον.

ἕρος τοῦτο διὰ κλίμακος λελαξευμένης ἐπὶ τῶν βρά-
 χων αὐτοῦ, καὶ περιστοιχιζομένης ὑπὸ πλῆθους φυ-
 τῶν καὶ ἀνθῶν. Ἀνωθεν τῆς κλίμακος κατασκευάσθη
 θύρα ἐπιγραφὴν ἔχουσα κινεζικὴν. Ἐπειδὴ δὲ ἀνα-
 βαίνοντες ἀπηυδῆσκαμεν, ἐκαθήσαμεν εἰς θρανία λελα-
 ξευμένα μεταξὺ φυτῶν, καὶ ἐθαυμάζομεν τὸ πρὸ τῶν
 ὀφθαλμῶν ἡμῶν μεγαλοπρεπὲς θέαμα. Ἐκεῖ καὶ θά-
 λασσα καὶ νῆσοι καὶ ποταμοὶ καὶ ὄρη καὶ λίμναι καὶ
 δένδρα καὶ οὐρανὸς κορρυφῶς, πράσινος καὶ ἰώδης,
 ἀναγγέλλων καταγίγδα καὶ τρικυμῖν.

» Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, μεταξὺ βράχων
 καὶ ἀνθῶν, καὶ ὑπὸ δένδρα πικρὰ καὶ ἀσιόφυλλα,
 ἀνηγέρθη παγόδα, πολλὰ ἔχουσα εἰδῶλα ἐκ λίθου

» Συνοδευόμενοι ὑπὸ ἑκατὸν περίπου ἑγχωρίων,
 ἀπέβημεν εἰς παράδους μάλιστα φωτιζομένας διὰ
 τῶν σχισμῶν τῶν βράχων. Λίηνος ὁμῶς, χωρὶς
 νὰ εἰδοποιηθῶμεν παρ' οὐδενός, εὐρέθημεν ἐν τῷ
 μέσῳ ἑξ' ἑγγύτων ἐνόπλων, φυλασσόντων τὴν εἰσο-
 δον τῆς παγόδας· μάλιστα δὲ εἶδομεν τοὺς τρομεροὺς
 τοῦτους κολοσσούς, εἰδῶλα ἀποτρόπαια καθήμενα
 ἐπὶ τίγρειν καὶ λέοντων, καὶ τραπέντες περὶ σω-
 ροῦς βράχων, περιεχόμενοι ὑπὸ φωτὸς τοξουομένου
 διὰ τοῦ θόλου τότε πρὸ πάντων ἐκυριεύθη ὑπὸ με-
 γίστης ἐκτετάσεως.

» Εὐρέθη ἔτι τὴν κορυφὴν κλίμακος ἔπου ἐξέ-
 θηκε εἰδῶλα ὁμοῖα πρὸς τὰ ρηθέντα· ἐνώπιον δὲ

ἡμῶν ἠνοίγετο σπήλαιον φυσικὸν 100 περίπου πο-
 δῶν ἔχον ὕψος καὶ 80 βάρους, καὶ ἐπὶ τῶν βράχων
 ἠτραπτον λαμπρότητα καὶ ποικίλα χρώματα ἐν
 μέσῳ σχοίνων πράσινων ἢ ἀπολελιθωμένων, οἵτινες
 τυλίσσονται ἐπιχαρίτως περὶ τοὺς λίθους. Ἐκ δεξιῶν
 πρὸς τὸ κάτω τῆς κλίμακος, ὑπάρχει παγόδα οἰ-
 κοδομηθεῖσα ὑπὸ εὐσεβοῦς τινος βασιλέως· ἡ ἀτέγη
 αὐτῆς εἶναι κεκρυμμένη, καὶ τὰ εἰδῶλα κε-

τὰς τὸ ὄψοον εἰσέρχεται διὰ τῶν σχισμῶν τοῦ
 βράχου, περιεκοσμημένον ὑπὸ ἀνθῶν καὶ σχοίνων
 ἐν οἷς ἐμρωλεύονται πετρεὶα καὶ πίθηκες. Μυριάδες
 δὲ χαλιδόνων κατέτασαν τοὺς ὑψηλοτέρους θόλους
 ἔπου ἐπήσαν τὰς φωλὰς τῶν.

» Ὅτε ὁ βασιλεὺς Μιγ-Μιάν ἐπεσκέρθη τὰ μέρη
 ταῦτα, τὰ σπήλαια ἐπληρώθησαν μανδαρίνων, βόν-
 ζων καὶ γυναικῶν προσέφερε δὲ ἔγκους χρυσίου

Λατομεῖον.

χρυσωμένα, ὅμοια πρὸς τὰ λοιπὰ τὰ κείμενα ἐπὶ
 τῶν ἐντὸς τῶν βράχων λελαξευμένων βράχων.
 Παρὰ τὴν παγόδα ἡμετέραν ὑπάρχει πηγή ὕδατος.
 ὁπίσθεν δὲ αὐτῆς συσσωρεύονται καθ' ἑκάστην ἀπολι-
 θώσει, αἵτινες θέλουσι ποτε χρησιμεύσει ἀντὶ βάρων
 νεωτέρων εἰδῶλων. Πρὸς τὸ βῆθος τοῦ σπηλαίου, ἐν-
 τὸς ἐπίτηδες ναίσκου, κεῖται τὸ ἐρέστιον εἰδῶ-
 λον, μέγα καὶ ἐνοπλον, γεγλυμμένον μετὰ πολλῆς
 περιουσίας καὶ ποικιλίας· ὑπάρχουσι δὲ ἐν τῷ
 ποικιλοχρῶ τούτῳ σπηλαίῳ καὶ διάφορα σκεῆθρα
 χαλκᾶ, καὶ θυματῆρες, καὶ ἄλλα ἀγγεῖα. Εἶναι
 ἀδύνατον νὰ φαντασθῆ τις τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ φω-

δύο, τοὺς ὄψοον εἶδομεν ἐγκεκολλημένους ἐντὸς τοῦ
 βράχου.

» Καὶ ὅτε καταβαίνομεν τὴν πλατεῖαν κλίμακα ἡ-
 τις περιζωνύει τὸν βράχον, ἀπηντῶμεν τέρους ἐν
 μέσῳ ἀνθῶν καὶ ναρῶν ὑπὸ τὰ δένδρα, καὶ εἶχα-
 μεν ἀπέναντι ἡμῶν τὴν θάλασσαν.

» Ὁ ἄνεμος, πνεύσας βελίως, ἐπανέφερεν ἡμᾶς
 ταχέως εἰς τὸ πλοῖον. Καὶ ἤμεθα μὲν κεκοπιαιότες
 καὶ κατάρβυτοι, ἀλλὰ καὶ ἐμπλοιοι θανατασμοῦ δι' ἡσά
 εἶδομεν. »

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΙΜΒΡΟΥ.

(Απόσπασμα επιστολής.)

—οοο—

... Εγώ δὲ, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδὲν ἔχω ἄξιον νὰ σᾶς κοινοποιήσω ἐντεῦθεν, σᾶς ἀποστέλλω ἀρχαίας τινὰς ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς, τὰς ὁποίας πέρυσι, κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον, διαμμένων ἐν τῇ πατρίδι μου ἐφρόντισα νὰ συλλέξω καὶ νὰ ἀντιγράψω, ἐπὶ τῇ πεποιθήσει, ὅτι δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι κατὰ τι πρὸς διαφώτισιν τῆς ἱστορίας τῆς φίλης πατρίδος, τῆς ὁποίας τὸ πλεῖστον μέρος, καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ περὶ αὐτῆς ἱστορικοῦ ὑπομνήματος τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ τοῦ Ἰμβρίου, μένει εἰσέτι διὰ τὴν ἑλλειψιν ἀρχαίων ὑπομνημάτων ἀγνωστον καὶ ἂν θεωρηθῶσι, καθὼς ἐλπίζω, χρήσιμα καὶ εἰς τὴν ἐν γένει ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν ὡς ἀνάγκη, ἂς δημοσιευθῶσι διὰ τῆς φίλης Πανδώρας.

Α.

ΘΕΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ
ΘΕΟΙ ΔΥΝΑΤΟΙ
ΙΣΧΥΡΟΙΚ . . .
ΚΑ
ΑΝ
Ο . ΚΟΙΟΣ
ΚΡΕΙΟ(Σ) Υ
ΠΕΡΕΙΩΝ
ΕΙ(Α)ΠΕΤΟΣ
ΚΡΟΝΟΣ.

Β.

... ΟΝΗΡΟ
... Μ. Ν. ΡΑΤΣΙ ΜΕΤΑ
... ΙΩ. ΑΓΑΘΟΝΟ ΤΟΥ ΑΝΔΟΚΕ(ΩΣ
Α)ΝΑΓΡΑΦΑΙ ΑΒ ΤΟΜΕ ΤΟ ΨΗΦΙΣ(ΜΑ ΕΝ ΤΗ
Π)ΛΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΝ ΣΤΗΛΕΙ ΔΙΘΙ(ΝΗ ΚΑΙ
Σ)ΤΗΣΑΙ ΕΝ ΤΕΙ ΑΥΑΕΙ ΤΟΥ ΠΥΓΓΑΝΒΙΟΙ(ΤΗΝ
ΔΚ ΤΗΝ ΑΝΑΓΡΑΦΗΝ ΤΗΣ ΣΤΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΑΙ(ΔΒ
Τ)ΟΝ ΤΑΜΙΑΝ ΤΟ ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ.

Ο ΔΗΜΟΣ

Γ.

ΝΙΚΟΔΩΡΟ(Σ
Ε)ΡΜΗ

Δ.

ΑΣΚΛΗΠΙΟΙ ΑΝΘΡΩΣΑΝ
ΔΙΟΠΕΙΘΗΣ ΔΙΟΓΕΙΤΟΝΟΣ ΠΑΙΑΝΙΕΥΣ
ΧΑΡΗΣ ΦΙΛΩΝΟΣ ΣΦΗΤΤΙΟΣ
ΒΠΙ ΙΒΡΕΩΣ ΧΑΡΗΤΟΣ.

Ε.

ΔΙΟΝΥΣΙΩ ΜΕΙΛΙΑΣ
ΘΙΑΣΜΑΧΟΥ ΠΑΛΛΗΝΕΥΣ.

Τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας εἶρον ἐν τοῖς πολυαριθμοῖς ἐν τῇ πατρίδι μου ἐξωκκλητίοις, ἐν οἷς ἀνοικοδομηθεῖσιν ἐσχάτως ἐκ τοῦ προχείρου ὑπὸ τῶν ἐκείσε χριστιανῶν, ἀνεκαλύφθησαν ἐν τοῖς κατασκευασμένοις ἐρείπιοις κίονες καὶ ἄλλα διάφορα μάρμαρα, μαρτυροῦντα τὴν ὑπαρξίν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ναῶν, μεταποιηθέντων ἔπειτα, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς ναοὺς χριστιανικοῦς. Καὶ τὴν μὲν Α' τῶν ἐπιγραφῶν τούτων εἶρον ἐν τῷ ἐξωκκλησίῳ, τῷ τιμωμένῳ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, εἰς τόπον λεγόμενον Καμάρι, ἐν τῇ περιουσίᾳ τοῦ χωρίου Γλοκῦ, ἐπὶ μαρμαρέου ποδισίου τῷ μήκος, σῶου μὲν καὶ ἀνελλειπούς, ἀλλὰ τὰ γράμματα ἐκ τῆς πολυκαρίας ἐφάρησαν ἐν πολλοῖς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠδυνήθη μετὰ τὰς προσηλασίας νὰ ἀναγνώσω τὸν τέταρτον καὶ πέμπτον τίτλον, ἐξ ὧν ἠδύνατο νὰ γνωσθῇ ἡ ἀρχαιότητα αὐτῆς ἐπιγραφῆς καλῆτερον. Κεῖται δὲ σήμερον τὸ μάρμαρον τοῦτο, λίαν ἀπειροκόπως κτισθὲν, ἠνωθεν τῆς πύλης τοῦ βρῦθέντος ἐξωκκλησίου, ἀλλ' ἴσως οὕτω προφυλαχθήσεται μᾶλλον ἐκ τῶν χειρῶν ἱεροσάλων τινῶν περιηγητῶν. Τὴν δευτέραν ἐπιγραφὴν, μᾶλλον δὲ τὸ πολῦτιμον λείψανον ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ψηφίσματος τῆς Ἰμβρου, ἀνέγνω ἐπὶ τετραμηνῆς πλακῶς, κειμένης ἐν τινὶ ἐξωκκλησίῳ τοῦ χωρίου Κάστρου, ὅπου ὑπῆρχε τὸ πάλαι, ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κυριαρχίας τῆς νήσου, ἡ ἀρχαία ὁμώνυμος πόλις αὐτῆς. Τὴν πλάκα δὲ ταύτην μετακομίνας ἐναπέθηκα ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου πρὸς φύλαξιν. Τὴν Γ' ἐπιγραφὴν εἶρον ἐν τινὶ ἐξωκκλησίῳ καταρειπωμένῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν τῇ περιουσίᾳ τοῦ χωρίου Παναχίας, ἐπὶ ὀγκώδους τινὸς τετραγώνου μαρμαρέου, ὅπου φαίνεται ἔχνη οὐ μόνον ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐρείπια ἐκτεταμένης τινὸς πόλεως. Ὀλίγον ἀπωτέρω, ἐν τῷ ἐξωκκλησίῳ τῆς ἁγίας Μαρίας ἀνέγνω τὴν Δ' ἐπὶ μαρμαρέου κτισθέντος ὡσαύτως ἐν τῇ ἀνοικοδομήσει ἀνωθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. Τὴν δὲ Ε' καὶ τελευταίαν εἶρον ἐν τῷ Μετοχίῳ τῆς Λαύρας, τῷ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τιμωμένῳ, ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ μαρμαρέου, ὅπου ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς βᾶσις, ἐφ' ᾗ ἵστατο τοῦ Διονύσου τὸ ἄγαλμα.

Ταῦτα ἔρινα ἀναγκαῖον νὰ ἐπισυναψῶ περὶ τῶν ἀνωτέρω ἐπιγραφῶν παρατηρήσεις δὲ ἐπ' αὐτῶν, ὡς ἀδαῆς παντάπασι τῶν τοιούτων, δὲν τολμῶ νὰ ἐπιφέρω, κλ.

ΑΡΧ. Ν. Γ.

Η ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΑ.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.)

—οοο—

Ἦμῶν πρὸ τινῶν ἐτῶν κάτοικος χωρίου, οὗ τινος ὁ ἐφημέριος, ἀνὴρ ἀγνῆς καὶ ὁμιλητικῆς, ἦτον ἐν ταυτῷ καὶ διδάσκαλος. Συνείθιζε δὲ μετὰ τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν διδασκαλίαν νὰ ἐπισκέπτεται τὰ πνευματικά του τέκνα εἰς τοὺς ἀγρούς των, ἅτινα, ἐπειδὴ τὸν ἐτίθοντο, συνηθροίζοντο ἀμέσως σωρὴ δὸν περὶ αὐτόν. Ἡ ὁμιλία του ἦτον εὐσεβῆς καὶ γλυκεία, καὶ δι' αὐτῆς ἠγωνίζετο νὰ ἐμπνεύσῃ ἀγάπην καὶ εἰρήνην πρὸς πάντας. Καὶ ἐπειδὴ μίαν τῶν ἡμερῶν ἤκουσέ τινα καταλαλοῦντα, λαβὼν τὸν λόγον εἶπε·

Κύριοι καὶ Κυρίαί! κάκιστον εἶναι τὸ νὰ καταλογῆ τις τὸν πλησίον. Καὶ ἐνοῶ μὲν ὅτι πολλὰκις καταλαλεῖ τις ἀπειροκόπως· εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι ἡ καταλαλιὰ, ἀπαξ γενομένη, φέρει κάκιστα ἀποτελέσματα, καταστρέφει περιουσίας, ἀτιμᾶζει γυναῖκας, ἐνίοτε δὲ καὶ φονεύει. Ματρία εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἡ μετάνοια διότι τὸ κακὸν ἐγένετο. Ἐὰν λοιπὸν τοιαύτη εἶναι ἡ καταλαλιὰ, ὁποῖα ἔρα ἢ συκοφαντία;

Ἐξ τινῶν πόλιν ἦν δὲν ὀνομάζω διότι εἶναι εἰς ἡμᾶς ἀγνωστος, καὶ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ὠνόμαζα καὶ ἂν ἦτον γνωστὴ εἰς τὸ ἀκροατήριόν μου, ἤκουζεν ἄλλοτε νέα κόρη, ὀνόματι Ἠλένη, ὠραιοτάτη καὶ τὸ γένος ἔκλουτα ἐξ οἰκογενείας πλουσίας, ἰσχυρῆς καὶ εὐγενοῦς. Δυστυχῶς ὅμως, ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων πολέμων οἵτινες κατασπάραττον τὴν ἐπαχὴν καθ' ἣν ἔζη (μεγίστη συμφορὰ, τέκνα μου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐπιχρηματοῦσι τοιαῦται ἐριδῆς), πάντες οἱ συγγενεῖς τῆς, καὶ πατὴρ καὶ πάππος καὶ ἀδελφοὶ καὶ θεοὶ, ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν ἡττηθεῖσαν μερίδα, εἶτε ἐπέσαν μαχόμενοι, εἶτε ἐκκρατομήθησαν ἢ ἀπηργονίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐναντίων, εἶτε ἐξωρίσθησαν. Ὅθεν ἡ Ἠλένη ἔμεινε μόνη καὶ ἀπορῶς μετὰ τῆς μητρὸς τῆς. Ἐύκαλον ἔρα νὰ φαντασθῆτε πόσον πτωχικὰ ἀνετράφη ἡ ταλαίπωρος! Ὅχι μόνον ἐστερεῖτο ὅλων τῶν μεγάλων ὅσα ἐδικαιοῦτο νὰ ἔχη διὰ τὴν πρὶν εὐπορίαν τῶν γονέων τῆς, ἀλλὰ διὰ τὸν φόβον τῶν ἐναντίων δὲν τὴν ἐπιησάιζον οὔτε αὐταὶ αἱ συνηλικιωτιδῆς τῆς.

Μόναι λοιπὸν συνέζων ἡ θυγάτηρ καὶ ἡ μήτηρ. Συνεχῶς ἡ μήτηρ ἐκλαίει, καὶ ὅταν ἡ θυγάτηρ δὲν ἐκλαίει μετ' αὐτῆς, ἐβλάπτει, ἐνθῆεν, ἢ ἀνεγίνωσκε παλαιὸν τι βιβλίον ἐκκλησιαστικόν, συναξάριον ἢ χρονικόν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐρχομένη εὕρισκε τὴν μητέρα τῆς κλαίουσαν. Τῆς Ἠλένης ὅμως ὁ βίος δὲν ἦτον τόσον ὀδυνηρὸς ὅσον τὸν ὑποθέτετε· διότι ὅχι μόνον δὲν εἶχε γνωρίσει τὸν πατέρα, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς τῆς, ἀλλ' οὔτε τὰ ἀγαθὰ ἀνδρα πτωχῶν οἶον ἐμὲ, δνευ προστασίας καὶ ἀνευ τῆς οἰκογενείας τῆς; πλὴν τούτου ἦτον νέα, καὶ ἡ ἐλπίδος, ἀνδρα ὁ ὁποῖος ὅχι μόνον δὲν εἶναι τίποτε, θλίψις δὲν κυκλοφορεῖ εἰς τὸ αἶμα τῆς ἡλικίας ἐκείνης ὅπως εἰς τὸ τῶν πρεσβυτέρων. Τὴν ἀνοξίν, γίνῃ κατὶ τι. Καὶ ὅμως εἶμαι εἰλικρινὲς ἐτῶν πόσοι

παραδειγματός χάριν, ἡ Ἠλένη ἀπὸ προίας, ὁμοῦ με πτωχὴν ὑπερέτιδα, ἐβόναζεν ἄνθη, ἢ ἠγόραζεν ἀκανθίδας (καρδερῖνας) τὴν ὁποίαν ἀνέτρεφε φιλοστόργως καὶ εἶχε σύντροφον, ἢ τέλος πάντων, ἐπειδὴ εἶχε καρδίαν ὠραίαν, ὅσον καὶ τὸ πρόσωπόν τῆς, κατορθόνουσα νὰ συνδράμῃ ἄλλον τινὰ ἐνδεδεστερόν τῆς, ἠσθάνετο εὐτυχίαν ἥτις διήρκει πολὺ πλέον τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ εὐεργετηθέντος. Ὅτε δὲ ἐγένετο δεκάξ ἐτῶν ἠσθάνθη καὶ ἄλλην πτωχικήν ἰσχυροτέραν, ὡς φαίνεται, καὶ τῆς παραμυθίας τῶν ἀνθῶν καὶ τῆς ἀκανθίδος, ἕως δὲ καὶ τῆς πρὸς τοὺς πτωχοὺς ἐλεημοσύνης.

Μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐνῶ ἐτύναζεν ἄνθη, τὴν εἶδε τις νέος, τὸ ὄνομα Γεώργιος, ὅστις ὠραῖος μὲν ἀλλὰ πενηχῶς ἐνδεδυμένος, ἀνῆκεν εἰς οἰκογενεῖαν πλουσίαν ἐπίσης καὶ εὐγενῆ, ἀλλὰ καταστραφείσαν, ὡς καὶ ἡ τῆς Ἠλένης, ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων διενεζῶν. Εἰ δὲ καὶ ἦτον ἱκανὸς καὶ τίμιος, ἀπειροκόπως ὅμως ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ἐχθρῶν τῆς οἰκογενείας του, καὶ διήνευ βίον ταλαίπωρον καὶ ἀργόν.

Πολλοὶ λέγουσιν ὅτι μήτηρ πτωχῶν τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ ἀργία· τὸ κατ' ἐμὲ ὅμως φρονῶ βεῖ ἡ τοιαύτη γόνιμος ἀργία εἶναι ἡ τῶν πλουσίων διότι οἱ πτωχοὶ καὶ ἀργοὶ ὄντες, πῶς θέλετε νὰ παρεκτραπῶσιν εἰς τὰς παραλυσίας καὶ τὰς ἡδονὰς τὰς γεννώσας τὰ ἐλαττώματα; Πιθανὸν μόνον νὰ αἰσθάνωνται ἐνίοτε σκιρτήματα ἐρωτικά, ὅπως συνέδη καὶ εἰς τὸν ἡμέτερον Γεώργιον.

Καὶ ἤξυρετα ὁποῖα εἶναι ταῦτα τὰ σκιρτήματα; Καὶ πτωχοῦ ἀργοῦ ἐνοῶ μὴ ἔχων τί ἄλλο νὰ πράξῃ, ἔχει ἀενάως τὸν νόον του, τὸν λογισμόν του εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης του· μήπως ἔχη εἰς ποίας συναναστροφὰς νὰ ὑπάγῃ, εἰς ποῖον θέατρον νὰ παρασταθῇ, εἰς ποίας δημοσίας ἢ ἰδιωτικὰς υποθέσεις νὰ ἐνασχοληθῇ; Ὅθεν καὶ ὁ Γεώργιος, καθὼς τοιοῦτος ἀργός, ἦτον τρελλός, καὶ τοιοῦτος τρελλός ὡς ἄντι νὰ ἐμῶν εἰς δρόμον εὐθὺν φέροντα εἰς εὐτυχίαν, εἰσῆλθεν εἰς δρόμον ἀσπίδιον καὶ ἀσκοπῶν. Ὅ εὐθὺς δρόμος ἦτον ὁ ἐξῆς; νὰ ὁμιλήσῃ σήμερον τὴν μητέρα, νὰ λάθῃ αἴριον τὴν συγκατάθεσίν τῆς, καὶ μεθαύριον νὰ προσκληθῇ ὁ ἐφημέριος; νὰ πράξῃ τὸ χρέος του. Καὶ τοῦτο μάλιστα ἐπερίμενε καὶ ἡ μήτηρ, ἡ ὁποῖα ἐνοήσασα τὴν κλίσιν τῆς θυγατρὸς τῆς θὰ συγκατένευεν ἀμέσως. Καὶ μὲν ὁ Γεώργιος ἦτον πτωχός, ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ Ἠλένη ἦτον πλουσιωτέρα; Ἡ δὲ φρόνιμος μήτηρ δὲν εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ τὴν ὑπανδρέσῃ τοιαύτην οἶσαν με πλούσιον, ἢ ἂν δὲν εὕρισκε δὲν εἶχεν ὄρεξιν νὰ τὴν ἀφήσῃ ν' ἀποθάνῃ ἀγαμῶς.

Ἄντι λοιπὸν νὰ ζητήσῃ ὁ Γεώργιος τὴν Ἠλένην, ἤρχισεν νὰ σκέπτεται ἄλογα καὶ παράλογα, ὡς νὰ ἦτον αὐτὴ γόνος ἡγεμονικῆς καὶ ἀνωτέρου του. Μεγάλην, ἔλεγε, δυστυχία θὰ εἶναι, ἂν ἡ νέα αὐτῆ, τόσον καλῆ, τόσον ὠραία, τόσον χαριτωμένη, ὑπανδρευθῇ τῆς οἰκογενείας τῆς; ἀλλ' οὔτε τὰ ἀγαθὰ ἀνδρα πτωχῶν οἶον ἐμὲ, δνευ προστασίας καὶ ἀνευ τῆς οἰκογενείας τῆς; ἀλλὰ τὸ χειρότερον, δὲν ἐνήργησε τίποτε διὰ νὰ κείνης ὅπως εἰς τὸ τῶν πρεσβυτέρων. Τὴν ἀνοξίν, γίνῃ κατὶ τι. Καὶ ὅμως εἶμαι εἰλικρινὲς ἐτῶν πόσοι

άλλοι εις την ηλικίαν μου απέκτησαν κατάστασιν και όνομα, ή εδόξαζον τή όνομα της οικογενείας των! διατί νά μη τους μιμηθώ;

Τοσοῦτω δέ άκυριεύθη από την ιδέαν ταύτην, ώστε απέφρασε νά υπάγῃ εις τόν Άγιον Τάφον. Καθώς ίσως ήκούσατε, τῷ καιρῷ εκείνω έγινετο πόλεμος μεγάλος, ή σταυροφορία κατά τῶν Τούρκων τοῦς όποιους τότε ώνόμαζον άπίστους. Οί πόλεμοι δέ οὔτοι έπεκαλοῦντο ίεροί, και οὐδέμια τῶν καλῶν οικογενειῶν υπάρχει ή όποία νά μη έπρόσφερον έν τούλάχιστον θῆμα υπέρ τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ. Όμολογοῦ όμως ότι και πολλοί μετέβαινον εις τήν Ίερουσαλήμ δια νά κερδήσῃσι πλοῦτον και όνομα, και εξ αὐτῶν βεβαίως ήτον και ό Γεώργιος.

Μόνον μετά τήν άπόφασιν ταύτην ενόμισα καλῶν νά ήμιλήσῃ και με τήν μητέρα της Ελένης και τήν Ελένην αὐτήν. Μετέβη λοιπόν εις τήν οίκίαν του και έκοινοποίησεν εις αὐτάς τήν παράδοξον άπόφασίν του. Τῆ κατ' έμέ, νομίζω ότι αἱ κυρίαί αὐται, δια τοῦς λόγους τοῦς όποίους ανέφερα, θά έπρατίμουν ν' άκούσῃσι τόν Γεώργιον λέγοντα άλλο τι ή δόξαν και μέλλον και Άγιον Τάφον. Άλλ' εἴτε εκ συστολής, εἴτε εκ δυσσεβείας, εἴτε διότι αἱ επιχειρήσεις τοῦ είδους τούτου διεθρυσκον τήν φαντασίαν τῶν τότε γυναικῶν, ή μὲν μήτηρ έπήνεσε τήν άπόφασιν τοῦ Γεωργίου, ή δέ κόρη έσιώπησεν. Ο νέος λοιπόν ήρχισε νά έτοιμάζεται. Εξώσθη τά ύπλα του, ανέβη εις τήν άλογόν του, και ή, τι άλλο εἶχε τῶ ένειπιστεύθη εις γέροντα υπηρέτην δασίς τόν εἶχεν αναθρέψει. Τόν δέ χρυσῶν σταυρῶν τόν όποτον ελάτρευεν ως Ιερῶν, διότι ήτον της μητρός του, έδωκεν εις τήν Ελένην, παρακαλέσας αὐτήν νά τόν φέρῃ ενόσω δέν μάλῃ ότι απέθανεν, ή τούλάχιστον επί πάντα έτη, εις ένθύμῃσιν της άγάπης του. Η νέα τόν ενόμισε κλειούσα εις τόν καιμόν της, και έδωκεν ως ανταλλάγμα πρὸς τόν νέον μανδύλιον κεντηθέν από αὐτήν.

Αὐό έτη παρήλθον εκτοτε, και επειδή οὔτε ήλεκτρικῆς τηλεγράφου, οὔτε ατμόπλοια, οὔτε κῆν ταχυδρομεία υπήρχον τόν καιόν εκείνον, οὐδέίς τῶν δύο νέων έμαθε τί γίνεται ό άλλος. Τέλος πάντων ό Γεώργιος εὔρεν Ιερέα προσκυνητήν επανερχόμενον εις τήν Ίταλίαν, έδωκε πρὸς αὐτόν γράμμα εν ή έλεγεν εις τήν Ελένην και τήν μητέρα της ότι εύρίσκειτο ύγιής εις τόν Άγιον Τάφον, ότι έπολέμει, ότι έφόνευσε πολλούς άπίστους με τήν σπάθην του, και ότι επήνεθη δια τοῦτο. Προσέθετε δέ ότι μεταξὺ και αὐτῶν τῶν σταυροφόρων υπήρχον έριδες και σκανδαλώδεις φατρίες, ότι ό τίμιος, ή εὐθύς, ή ανεξαρτήτου χαρακτήρος άνθρωπος δέν εἶχε κικμύειν ελπίδα προόδου και επιτυχίας, ένῃ ό δόλιος, ή κίβηξ, ή χαμωπής, εἶχεν έμπροσθεν του παράδεισον πλούτου και προβιόματων. Δια τοῦτο ενόμιζεν ότι δέν θά έπετύχῃσιν οί σκοποί του, και παρακάλει τήν Ελένην νά τηρήτῃ τήν υπόσχεσίν της μέχρι της ταχέως προδεδειχθείσης.

Επέτυχον δέ και αἱ κυρίαί αὐταί μετα τινος ήμέρας εύκαιρίαν δια νά τόν άποκριθῶσιν ή μὲν μη-

τηρ έγγραφεν ότι τόν ήγάπων πάντοτε περιπαθῶς, ή δέ κόρη έπρόσθεσεν εις τή κάτω κάτω της γραφής ότι θά μείνῃ εις αὐτόν πιστή όχι μόνον καθ' όλην τήν προθεσμίαν, αλλά και εις όλην της τήν ζωήν ότι εἴτε πρό αὐτοῦ εἴτε μετ' αὐτόν άποθάνῃ, ή καρδία της θά έμείῃ εις τή μνήμη ως εις εκείνον μόνον άνήκουσα.

Έν τοσοῦτω ή Ελένη έφθασεν εις τή δέκατον όγδον έτος της ηλικίας της. τή κάλλος της ήτον εξαίσιον, και τοιοῦτον ώστε με όλην τήν πανιχράν ένδομασίαν της, και με όλον τόν μονήρη βίον της, οί γέροι της πόλεως ανεκάλυψαν αὐτήν. Εἰς μάλας ταύτων, εύγενής και πλούσιος, άνήκεν εις οίκον ισχυρόν και ήτον μέν όλιγώτερον εύμορφος τοῦ Γεωργίου, εἶχεν όμως τρόπους έρασιμούς και πλήρεις χάριτος. Οὔτος ιδὼν τήν Ελένην τήν ήγάπησε, και πράττων ως πρέπει νά πράττῃ πρὸς φρόνιμος νέος, έξήγησε νά τήν νυμφευθῇ. Ο Δημήτριος, οὔτως ενόμισέτό ό νέος αὐτός, ήτον εξ εκείνων ολίγους οὔτε όλιγός διόλου καλοί αὐτάς όλιγός διόλου κακοί εἶναι, οί όποιοί όμως πιθανῶς νά ήσαν όλιγός διόλου καλοί, έν δέν διερωθίζοντο από τήν άδικήσῃσιν εἰς αὐτούς τύχην. Δια νά νυμφευθῇ γυναίκα πτωχήν, τελευταίον λείψικον οικογενείας εἰρησίου και ταπεινωθείσης, έπρατεν έν πρώτοις νά κατασιγήσῃ τήν ιδίαν του φιλοδοξίαν, και δεύτερον νά υπερνικήσῃ τή έμπόδια τή όποία θά παρενέβαλλον οί γονεῖς του τῶ κράτος όμως τοῦ έρωτος εἶναι τοιοῦτον, ώστε και τῶ έν και τῶ άλλω κατώρθωσεν. Ίκιστοτε ενόμισεν ότι τῶ πρῶτος εἶναι τεταλεσμένον, πεποίησιν έχων ότι ή μήτηρ, ως άπορος και έγκυαλισμένη, θά έσπευδε νά δώσῃ τήν θυγατέρα της, και ότι ή νέα, ως διάγουσα βίον έρημικόν, δέν ήτο δυνατὸν νά συνεδέθῃ δι' όρκων μετ' άλλου.

Επειδή δέ εἶχε χαρακτήρα αντίθετον εις τόν τοῦ Γεωργίου, και δέν ήγάπη άνισοκάς και βραδυτύτας, δέν απέφρασε νά έπισκεφθῇ τās κυρίαί ταύτας πρὸ της συγκυριαίσεως τῶν γονέων του. Αφού όμως έλαθεν αὐτήν, έφαντάσθη ότι οὔ μόνον ως άνθρωπον, αλλά και ως άγγελον ελθόντα νά σώσῃ αὐτάς θά τόν εδέχοντο, και εἶχεν αναπολῶν τήν γενναίότητα έχουτοῦ και τήν ευγνωμοσύνην εκείνων. Όποία λοιπόν υπήρχεν ή εκστασίς του, στε, αντί προθύμου παραδόχως, ήκουσε ξηράν άρνησιν και παρὰ τῶν δύο! Άλλά, δια φιλαυτίαν, απέδωκεν αὐτήν εις συστολήν, και εἶπεν ότι δέν έπισπεύδει. τῶ πρῶγμα, αλλά τās άρνεῖν νά εμεσθῶσιν ώριμώτερον.

Ότα δέ ανεχώρησε, μήτηρ και θυγάτηρ συνεκόρησαν συμβούλιον, εἴποτε πρέπει νά όνομάσωμεν οὔτω: όσοκαψιν καθ' ήν ή μὲν μία έδαιξεν άμετάθετον άπόφασιν, ή δέ άλλη παρηκολούθει τήν πρότασιν. Και όμως ή μήτηρ ήρχισε κάπως νά ταλαντεύεται, πρὸ όρθογώνων έχουσα! τῶ καλόν της; θυγατρός της, εις τῶ όποίαν έθυσίαζε και αὐτό τῶ μίσος της κατά τῶν δικωτῶν της οικογενείας της. Άλλ' όσον ένθερμος και έν ήτόν ή σποργή της, όσου και έν έθεώρει εύτυχῆ τήν άπακτάσασιν τήν όποίαν επεθύμει, δια τήν θυγατέρα της, δέν επεδίωκεν αὐ-

τήν έν και ή κόρη της δέν έθεώρει αὐτήν επίσημην εύτυχῆ. Δέν άμοίλιζε πολλές τῶν μητέριον αίτινες εκλέγουσιν άνδρας άπερισκέπτως δια τās θυγατέρας των, ώσάν ήσαν δι' ευτυχίας. Ίπέθελε λοιπόν άπλῶς παρατηρήσεις εις τήν νέαν και δέν τήν έβίαζε μὲν νά παραβῇ τοῦς όρκους της, πράττουσα οὔτω βαρῶ άμάρτημα, τήν προέτρειπε όμως νά μὴν αναβάλῃ επί πάντε έτη τήν άπάντασιν της εις τόν Δημήτριον, μη δυναμένη νά προδῇ τί έν τοσοῦτω ένδέγετο νά συμβῇ. Άλλά μάταια όλοι αἱ παρατηρήσεις! διότι ή νέα άπειρήθη ότι και τόν Γεώργιον έν δέν εγνωρίζεν, ήτον αδύνατον νά υπανδρευθῇ με τόν Δημήτριον, και ότι, έν άφού εἴγινετο εις αὐτήν πρότασις γάμου όχι από τόν Δημήτριον, αλλά και από αυτοκράτορα, άπάντα τόν Γεώργιον, εις τοῦτον μόνον θά έδιδε τήν καρδίαν της. Η φιλόστοργος μήτηρ δέν άντέτεινεν αλλά τήν έπιούσαν ὡς έμεγελα νά επανέλθῃ ό Δημήτριος, έστειλεν αὐτήν εις τινά γειτόνισσάν της, και δια πολλῶν περιφράσεων και προσφάσεων εύγενῶν απέλυσεν αὐτόν.

Έάν ενόησεται αρκετά τήν σύντομον περιγραφῆν τήν όποίαν έκάμα τοῦ χαρακτήρος τοῦ Δημητρίου, θά ιδετέ ότι ή αλαζονεία ήτον παρ' αὐτῷ ισχυρότερα τοῦ πάθους τοῦ έρωτος. Εἰκόλον άρα νά φαντασθῆτε τήν άγανάκτησίν του τί νά εἶπῃ εις τοῦς γονεῖς και τοῦς φίλους του δια τήν άρνησιν αὐτήν; έσύμφερεν εις τήν φιλαυτίαν του νά κηρύξῃ ότι απέβίβη ή πρότασις του; ήρχισε λοιπόν νά λέγῃ ότι άφού είδεν εκ τοῦ πλησίον τήν Ελένην, τήν εύρισκεν όλιγώτερον εύμορφον ή όσον τήν υπέθετεν. Επειδή δέ, εκείνου άπτος τοῦ κάλλους της οὐδέίς επήνεσε τήν λεγόμενα, προσέθεσεν ότι συνδιαλεγθεῖς με αὐτήν, είδεν ότι έστερεῖτο πνεύματος. άλλ' επειδή και τήν πρόφασιν αὐτήν οὐδέίς έπίστευεν, ήλλαξε μέτωπον. Δέν έλεγε μὲν πλέον τίποτε, αλλά δι' έμψυχτικῆς τινος σιωπῆς, μέλλον τῶν λόγων επιθύλου, έφάνερον ότι δια λόγους ισχυροῦς απέφυγε τῶν γάμων! ότι απ' αὐτόν εκρέματο, έν ήθελε και άνευ τοῦ γάμου νά εἰσχωρήσῃ, άλλ' ότι απέστρέφετο τοῦς εύκόλους έρωτας, ότι δέν ενόει τῶνόντι ποία μωρὰ ιδέα ώθησεν αὐτόν εις τῶ νά λάθῃ συμπάθειαν δια τās δύο εκείνας γυναίκας, αίτινες ήσαν άξια καταφρονήσεως και εξορίας, όπως και οί πρό εἰκοσιν ετῶν καταδικασθέντες συγγενεῖς των. Εἰς τοιαῦτα ψεῦδη καταφεύγων και ταῦτα επαναλαμβάνων, κατώσθεσε νά διαδώσῃ ότι επειδή απήλαυσε τās χάριτας της Ελένης και άνευ γάμου, απέκρουσε πλέον αὐτήν. Συνέτρεξε δέ εις ταῦτα και ή υπηρέτις της Ελένης, ήτις άπορούσα δια τήν απόβιβσιν της προτάσεως κυρίου τῶσω πλούσιου, εἶπεν εις οὔτόν νά μη απέλπίζεται. Η υπηρέτις δέν εἶχε βεβαίως κακόν σκοπόν, άλλ' ήλιπζε δια τοῦτο νά καταρθώσῃ νά επαναληφθῇ ή διαπραγματεύσις τοῦ γάμου.

Διετήρησεν άρα ό Δημήτριος πάντοτε ελπίδα τινά άλλ' ότε έμαθεν από τήν υπηρέτιδα τὰ περι τοῦ Γεωργίου και τὰ περι της ανταλλαγῆς τοῦ σταυροῦ και τοῦ μανδύλιου, εἴγινετο έξω φρενῶν ή ζήλοτυπία του δέν εἶχε πλέον όριον, καθ' όσον δέν προήρχετο εξ έρω-

τος, άλλ' εκ της ιδέας ότι καταφρονήθη. Εἶναι δέ άξιον παρατηρήσεως ότι οί εξ έρωτος ζήλοτυποι ή διατηροῦσιν ελπίδα τινά, ή δέν άπελπισθῶσι δέν παύουσι σεβόμενοι τῶ άντικείμενον της λατρείας των, δέν καταγοροῦσιν αὐτό, αλλά μέμφομαι έξουτοῦς! ένῃ οί εξ υπερφανείας ζήλοτυποι, καταπαράττουσι δια συγκοφαντιῶν τήν υπόληψιν τῶν ταλαιπώρων γυναικῶν. Εἰς τοῦς τελευταίους τοῦτους άνήκειν ό Δημήτριος. Πλούσιος έν δέν έβράδυνε ν' άγοράσῃ τήν άφροσύνην της υπηρέτιδος, και μίαν τῶν ήμερῶν εκήχησεν επιμόνως παρ' αὐτῆς νά κλέψῃ τόν σταυρόν της Ελένης και νά τόν δώσῃ εις αὐτόν αντί μικρῆς παραμυθίας και ανακουφισέως της Ολιφείας του. Καί κατ' άρχάς μὲν άπεποιήθη ή υπηρέτις, λέγουσα ότι εἶναι άμαρτία νά κλέψῃ, και ότι δέν στέργει κατ' οὐδένα τρόπον νά λυπήσῃ τήν κυρίαν της! άλλ' εκείνος υποσχεθείς νά επιστρέψῃ αὐτόν, τήν κατέπεισεν επί τέλους.

(Έπεται τῶ τέλος.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Τοῦ Κουτρούλη ό γάμος, κωμῳδία υπό Α. Ρ. Ραγκαβῆ, καί δι τήν πρώτην έκδοσιν υπό Χριστοφάνου Νικολογίδου. Έν Λοδίας, τύποις Ααζάρου Α. Βολαρά 1857.

Τοιαύτην εἶχε επιγραφῆν έν τῶν έντελεστέρων προϊόντων της καθ' ήμῆς φιλολογίας, κωμῳδία ήτις, όταν άποκτήσωμεν Έλληνικόν θέατρον, δέν θείει άμαυρώσει τήν δόξαν της σκηνης όπου παρεστάθησαν τὰ άριστουργήματα τοῦ Άριστοφάνου. Χαίρομεν δέ βλέποντες ότι τὰ άφελῆ-άλλ' άκατέργαστα δημοτικά άσματα διεδέγησαν έσκεμμένα ποιήσεις, μετά τήν Πολυξένην έπήλθεν ή Παραμονή, μετά τήν Ερωφίλην και τὰ Κοραϊστικά τοῦ Κουτρούλη ό γάμος.

Διαθύρεται τῶνόντι ή εθνική φιλαυτία τοῦ Έλληνος υπόταν, μετά τριάκοντα μόλις ετῶν πολιτικῆν ύπαρξιν, δύναται νά προτάξῃ Ικανά μαρτύρια τῶν προόδων τοῦ έθνους, και έν εις μόνον τήν ιστορίαν της καθ' ήμῆς φιλολογίας αναζητήσῃ αὐτά.

Ίπάρχουσι πολλοί παρ' ήμῶν, ολίγους μετ' άκατανόητου ζήλου και άδικακρίτους πάντα τὰ βύρωποικά φιλολογικά προΐοντα θαυμάζοντες, φιλοτιμούνται νά φέρωνται ψυχρῶς πρὸς πᾶν ότι Έλληνικόν και έφ' όσον μὲν τὰ χείλη των μένουσι κλειόμενα, δέν διακρίνεται επ' αὐτῶν ή ειρωνεία, όταν δέ άπαξ άνοιχθῶσι, δέν εξέρχεται ή χολή. Εἶναι πολλοί οί νομίζοντες ότι δύναται νά επέλθῃ ή μεσημβρία πριν ανατελῇ ή αύγή, και νά οικουδηθῇ τῶ άνάκτορον πριν κτισθῇ ή καλύβη. Τῶ καθ' ήμῆς, χωρίς νά κατηγορηθῶμεν

Ότι βουτῶμεν εἰς ἐκείνους ἀνθρώπους
Καίς ποίησιν καὶ τὸ πολλοκίετῆμα,
νομίζομεν ὅτι δὲν πράττομεν ἐγγυημῶν, ἀν διαβῶ-
μεν πληθὺν ἐνὸς ἀνθρώπου χωρὶς τὸ πατήσωμεν.

Πρὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ῥαγκαβῆ δύο κυρίως ἔχο-
μεν, παράλειποντες τοὺς ἀρχαιότερους, τοὺς κωμω-
δίας ἢ καὶ ἐν γένει σατυρικά ποιήματα γράψαντας,
τὸν Ἰάκωβον Ῥίζον καὶ τὸν Ἀλεξάνδρον Σούτσον.
Εἰς τὸν πρῶτον χρεωσταῶμεν τὴν Κουρκαν καὶ τὰ
Κορακιστικά· εἰς τὸν δεύτερον, τέσσαρας ἢ πέντε
κωμωδίας, καὶ ἀρκετὰ σατυρικά ποιήματα. Ὅπως
ἐπιχειρησώμεν τὴν ἀκριβῆ ἀνάγνωσιν τῶν ἔργων
τούτων, ἔργων οὐχὶ τῶν τυγχόντων, ἤθελεν εἶσθαι
χρεία ἰδιαίτερας πραγματείας, καὶ ἐμολογοῦμαι ἐν
εἰλικρινείᾳ ὅτι δὲν ἀγαπῶμεν πολὺ τὰς πραγμα-
τείας, ἀφ' ὧν μάλιστα ἀνεγνώσκοντες τινὰς ἐξ αὐ-
τῶν. Τὰ Κορακιστικά δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν
ὡς ἔργον κωμικῶς μεγαλοῦς. Κατὰ τοῦτο δὲ μᾶς
ἐπιτραπῆ νὰ διαφωνήσωμεν πρὸς τὸν Κ. Ραγκα-
βῆν. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ποίημα οὐ τις οὐδ' ἥρωος κιν-
δυνεύει νὰ πειγῆ εἰς πᾶσαν πολυσύλλαβον λέξιν,
ἔχει πολλὰ ὀλίγον τὸ ἐνδιαφέρον. Ἴσως ἔχει μεγάλ-
ην ἀξίαν ὑπὸ τὴν φιλολογικὴν ἐποψίν, διότι πολε-
μεῖ σύστημα ὅπερ ὀλίγον εὐλαψὲ νὰ ὑπερισχύσῃ,
ἀλλ' ὡς ποίημα παριστάμενον, ἔχει ἀτελείας. Ὁ
ἀπεισμός του ἀναθίβεται ἐνίοτε τὸν γίγνεται εἰς τὰ
χειλῆ, ἀλλὰ καὶ πολὺ συνεχῶς τὸ ἐρύθημα εἰς τὰς
παρῆς.

Περὶ τοῦ Κυρίου Σούτσου δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς
νὰ ἐπιλέξωμεν· εἶναι ἐξ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὧν
τὴν κρίσιν δυσκόλως δύνανται νὰ ἀναλάβῃ εἰς καὶ
μόνος. Περιοριζόμεθα μόνον νὰ εἴπωμεν ἢτι ἔγραψε
τόσα, καὶ τὸσον ἀλλήλων ἀπέχοντα, ὥστε οὐδὲν
παράδοξον ἂν δὲν ἐπέτυχεν εἰς ἅπαντα. Εἰς τὰ
σατυρικά ποιήματα εἶναι ἴσως ὁ μόνος, ἀλλ' οἱ
κωμωδία του, πρέπει νὰ τ' ὑπολογίσωμεν, κατέ-
χουσιν εἰς τὴν δραματικὴν ποίησιν, ὅποιον θέσιν ἢ
Τουρκολόγος εἰς τὴν ἐπικήν. Πλουτοῦσιν ἐκράσεις
ἀστειῶν καὶ εὐφυῶν, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν διαστρέ-
φονται ὁ ἀνεγνώστης, ἂν, ὅσκις θανατῶν ἢ ἐ-
παινεῖ, ἅπαν εἰς ἐπαινοὺς ἀνήκει εἰς τὸν Ἕλληνα συγ-
γραφέα. Ἐπειτα, καὶ παράδειγμα ἔστω ὁ Ἄσωτος,
ὁ Σούτσος συγγέει τὴν κωμικὴν μετὰ τῆς τραγικῆς
ποιήσεως, καὶ προσπαθεῖ νὰ λησμονήσῃ ὅτι τὸ χει-
λός, τὸ ὅποιον ἅπαξ διεστράλη εἰς μετρίασμα, πολλὰ
δυσκόλως δύνανται κατόπιν νὰ συσταλῇ εἰς ἔκφρα-
σιν πένθους.

Εἰς τὸν κύριον Ἀλεξάνδρον Ῥαγκαβῆν ἀπέκειτο
νὰ προκρίσῃ τὴν Ἑλλάδα μετ' ἔργον πρωτότυπον εἰς
τὸ εἶδος του. Ὑπῆρξεν ἐπιτυχῆς εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς
ὑποθέσεώς του, καθὼς καὶ εἰς τὸν τρίτον δι' οὗ
τὴν ἀνέπτυξε. Δὲν περιορίζεται εἰς ὁδοὺς χαρᾶς
σας, δὲν οἰκοδομεῖ ἐπὶ βλάσεως ἀερώδους. Ἐξέλεξε
ὕλην κωμωδίας, ὅπου ἦτον ἀνάγκη διορθώσεως.
Ἦτο μία ἐποχὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθ' ἣν πᾶς ἐνό-
μιζεν ἢτι ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Πλάστου
ἐκκλῆς δι' ὅποιονδήποτε ἀρχῆν. Οἱ ἰατροὶ ἐγγύοντο
διπλωμάται, καὶ οἱ γὰρ οἱ οικονομικοὶ ὑπάλληλοι.

Ὑπῆρξεν μάλιστα, φαίνεται, καὶ παραδείγματά
τινα βραπτῶν, οἵτινες διὰ φιλοπατρίας ὑπερβο-
λὴν δὲν ἠθέλησαν νὰ μείνωσιν ὅλως ἀχρηστοὶ καὶ
εἰς τὴν ὑπουργικὴν ὑπηρεσίαν. Καὶ εἶναι μὲν ἀλλ-
θὲς ὅτι ἡ βραπτὴ εἶναι ἐπιπονον ἐπαγγελεμα, ἀλλ' ὅ-
χι πάλιν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ μὴν ἀφίγη
στιγμᾶς τινὰς εἰς τὸν μύστην τῆς, ὅπως δαπανηθῶ-
σιν εἰς ἰδέαν τόσον εὐγενῆ καὶ φιλοπατρίδα. Ἐν
τούτοις ἢ κατὰστασις αὐτῆ τῶν πραγμάτων διήκει
πρὸς κοινὴν εὐχαρίστησιν πάντων, διότι οἱ ὑπουργοὶ
οἱτοί, ἐνεκα πολλῶν ἄλλων δικαιτικῶν μεταρρυθ-
μίσεων δὲν ἐλάμβανον καιρὸν νὰ γράψωσιν ἐνίοτε
καὶ κἀνὲν ὑπόμνημα. Ἐδῶ πραγματικῶς ἦτον ἀνάγκη
στυρίας, καὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἐξέλεξε (μὴ λη-
σμονήσωμεν ὅτι εἰμαθα εἰς τὸ ἔτος 1845) ὁ Χρη-
στοφάνης Νεολογίδης.

Ἦρως λοιπὸν τοῦ δράματος εἶναι τις ῥάπτῆς
ἐκ Σύρου, Κουτρούλης ὀνόματι. Φαίνεται δὲ ὅτι,
κατὰ παράδοξον συγκυρίαν, δὲν ἦτον ἐκ τοῦ ἀριθ-
μοῦ ἐκείνου τῶν ῥαπτῶν οἵτινες ἔχουσιν ἐμφοτον
τὴν συναίσθησιν τῆς ἰδίας ἀξίας. Ἐξῆ βίον ἤσυχον
μακρὰν τῆς τύχης· τῶν πολιτικῶν πραγμάτων,
πλέον εἰς θειρα ἐρωτός, καὶ ἀείποτε ἐνθυμούμε-
νος τὴν Ἀνθοῦσαν κόρην τοῦ Σπύρου. Ξενοδόχου ἐν
Ἀθήναις, ἢν ἄλλοτε κτύπησε νὰ ἴδῃ. Καὶ ἐπὶ τινὰ
μὲν χρόνον κηχαριστέτα μετὰ τὰ θειρα, ἀλλ' ἤλθε
καὶ μία στιγμή, καθ' ἣν ἐσκέφθη καὶ περὶ τῆς
πραγματικότητος, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἀ-
θήνας, ὅπως ζητήσῃ τὴν χεῖρα τῆς ἐρωμένης του,
προσλαμβάνων μετ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν νέον μαθητευ-
μένον τοῦ Στροβίλου, οὗ τὴν ἱκανότητα πολλὰς ἀ-
φορμᾶς ὅλ λάβωμεν νὰ ἐκτιμήσωμεν ἀκολούθως.
Ἐρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας· ἀλλ' ἐδῶ κατὰ δυστυχίαν
τὰ πράγματα ἔτρεχον ἄλλως. Ὁ Σπύρος, θετικῶς
ὡς ὅλοι οἱ θεραπεύοντες τὴν θετικωτέραν τῶν ἀρ-
ξίων, ἦτον προδιατεθειμένος ὑπὲρ τοῦ ὑποψηφίου
γαμβροῦ του, διότι τὸν εὕρισκε

Χρήσιμον ῥάπτῆν, νεοκώρην ἀνθρώπον,
καὶ διότι ἐκ φύσεως ἀπεστρέφετο
... Νέο πολυτάλα προπαντὸν,
ἀπὸ τοῦ ποῦ φέρουν ἴθρῆς μετ' ἑαυτοῦ μαλλίον,
ἢτὶ τρέμα τρέμα, καὶ μετ' ἑαυτοῦ κἀκελεῖ
καὶ φαίνεται ὅτι εἶχε λόγους, δι' οὓς προσέθετε
Καὶ ποῦ ἂν εἴην μετ' ἀπὸ τὴν θύρα μου,
ὅτὶ νὰ τὴν στείλῃ μετ' ἑαυτοῦ κἀκελεῖ
Νὰ δὴ ἂν ἔγω ὑπὸ τὸν παράδοξον.

Ἦ κόρη του ἦμος, ἦτις, πρῶτον μὲν ἠθέλην, ὡς
ἴσται αἱ ἀπόγονοι τῆς Ἑβας, νὰ διατηρήσῃ ἀμό-
λυτον τῆς ἀθωότητός της· τὰ ἄσπρα τριαντά-
φυλλο, δεύτερον δὲ προετίμη ἀπὸ τὸν ῥάπτῆν τῆς
Σύρου νέον ἀστυνομικὸν γραφέα, Ἀσωνίδαν Ἐκθού-
λην ὀνόματι, ἀνθίστατο παντὶ σθένει εἰς τὴν ἔνωσιν
ταύτην. Ἐνοεῖται δὲ ὅτι τὴν ἀντίστασιν ταύτην
ὑπέτρεπον αἱ φλογερὰ φράσεις καὶ οἱ ῥοκοὶ πλ-
εσσεως τοῦ ἀστυνομικοῦ φίλου της. Ἐν τούτοις ἀγ-
γέλλεται ἢ ἔλευσις τοῦ Κουτρούλη, καὶ οἱ δύο ἐ-
ρωμένοι γνωρίζουσιν ὅτι ὁ Σπύρος ποθεῖ τὴν ἐπιτυ-

χίαν του. Ἐπρεπε νὰ πολεμήσῃ τὸν ἐχθρὸν. Ὁ
Ἐκθούλης, ὅστις δὲν ἐστρέφετο ἐφευρετικότητος,
ἐπρότεινε κατ' ἀρχάς, ἀνεκδέχμενος τὴν ἰδέαν ἔκ-
τινος βίβλου, νὰ παρουσιασθῇ ἢ Ἀνθοῦσα εἰς τὸν ἀν-
τιζήλον του μεταμορφωμένη εἰς βρυκόλακον,
καὶ ἐβεβῆκεν ὅτι ἦτο τὸ καταλλήλοτερον μέσον διὰ
νὰ ἀποθάνῃ ἐντὸς ὀλίγου.

Μ' ἰσθὰ μαλλίον, καὶ τεταρτάκιον πούρπουρον,
Ἦ νέα ἦμος, ὡς ὅλοι αἱ νέαι, δὲν ἀγαπᾷ νὰ παίζῃ
πολὺ μετὰ τὸν θάνατον, καὶ προτιμᾷ ἄλλο μέσον, οὐ
τινος ἢ ἐπιτυχία ἦτον ἀναμνηστικός. Ὁ πατήρ της,
πρόδρομος τοῦ Κουτρούλη, ζῆται ἐκ προοιμίου τὴν
συγκατάθεσίν της, καὶ ἀπαρῶν διὰ τὰς ἀρνήσεις
της, σωρεύει ἐπιπλήξεις ἐπὶ ἐπιπλήξεων, προχωρεῖ
μάλιστα μέχρι τοῦ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ὀλέθρῃν του·
ἀλλ' ὅλα ταῦτα διελθόντα, ὡς καπνός, ὅταν ἢ
Ἀνθοῦσα τῆς ἐνθυμῆται τὰς ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας
τοῖς ἐπιβάλλει τὸ γένος των. Ποῖος εἶναι ὁ ξενοδό-
χος ἐκεῖνος, ὅστις ὅλ μείνη ἀπαθῆς, ὅταν βλέπῃ
ὅτι δύνανται νὰ προσκοθῇ ὁ ἐλάχιστος μῶμος εἰς
τὴν εὐγενῆ του καταγωγήν, ὅταν ἀκούσῃ ἠχοῦντα εἰς
τὰ ὦτά του σίχον, ὡς τὸν ἀκόλουθον

Γαμβρὸν νὰ πῆρς ῥάπτῆν καταλίχουσι;
Ἦξ τις κινεῖται ὅτι ἢ ἀπόκρισις ὅλ ἦναι
... καὶ, βίβλια,
Τὰ γένος μας δὲν ἔγω ἔξωσῃ ἀκαρῆ.

Μετ' ὀλίγου λοιπὸν διαταγμῶς μένουσι σύμφω-
νοι νὰ μὴ δεγθῶσιν τῆς προτάσεως τοῦ Κουτρούλη,
εἰμὴ μόνον, ἀν ὑποσχεθῇ ἀλλὰ τὴν ἐπαγγέλλεται.
Ἦτὸ τοιοῦτους οἰωνοὺς παρουσιάζεται ὁ μελλόνου-
μος. Ὅμοιός ὡς ἀπὸ τῆς Πηνυλῆς, σωρεύει ἐπιθέτα
ἐπὶ ἐπιθέτων, διαθεσθεῖ ὅτι ἢ κάρδια του εἶναι
βελονοτρυπημένη καὶ ψαλιωμένη, προσφέρει τέλος
καὶ τὸ δακτύλιον τοῦ ἀρράχθῆνος. Ἀλλὰ ποῖα ὑπῆρ-
ξεν ἢ ἀπορία του, ὅταν ἤκουσεν ἀπὸ τὸ στόμα τῆς
φιλτάτης του ὅτι, ἂν δὲν γίνῃ ὑπουργός, εἶναι ἀνάγ-
κη νὰ ἀποβάλλῃ πᾶσαν ἐλπίδα ἀποτυχίας! Νὰ γένῃ
ταύτης, σκαφτιάς, ποδηματῆς, τὸ ἀπεφάσισεν, ἀλλὰ
ὑπουργός! τὸ πρᾶγμα τῶ ἐφάνετο ὀλίγον δύσκολ-
όν του Στροβίλου περὶ τῶν διὰ τὸν ὑπουργικὸν
βαθμὸν ἀπαιτουμένων, καὶ ἐξέρχεται ὁ τελευταῖος
οὗτος, ἐφωδισμένος μετ' ἠρήματα, πρὸς ἀγορὰν ἐπι-
βοῆς, ἦτις ἐκρίθη πρὸς τὸν ὑπουργικὸν τῶν ἂν οὐκ ἄ-
νευ. Ἦς ἀμοιβὴν δὲ τῶν περιελθουσῶν καὶ μελ-
λουσῶν ἐκδουλεύσεσάν του, ὑπόσχεται αὐτῶ ὁ ὑπο-
ψήφιος ὑπουργός νὰ προκρίσῃ τὴν μελλόνουμόν του,
τὴν μυροματῆν, τὴν μαρμὰν Τανακίαν.

Τατέλεσται λοιπὸν! εἴτωσε τὴν σκάφην του εἰς
τὸ μέγαλον πέλαγος.
Ἐγὼ ἄδικον νὰ ἐκπέτωμαι ἐνίοτε ὅτι ὁ ἔρωσις εἶ-
ναι ἢ ἰσχυρότερα δύναμις μετὰ τὸν ἀπῆν, τὸ ἀ-
ξιοκυμαστότερον πρᾶγμα μετὰ τὸν ἠλεκτρικὸν τη-
λέγραφον;
Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐπα-
νάστασιν, τρία κόμματα διήρουν τὴν Ἑλλάδα.
Πρῶτον καὶ δεύτερον νὰ ἐκλέξῃ ὁ Κουτρούλης μετὰ τῶν
τῶν τριῶν ἄλλως ἦτον ἀδύνατον νὰ καταλάβῃ τὴν

ὑπουργικὴν ἔδραν ὁ ἱκανώτερος τῶν βραπτῶν. Μετὰ
τὴν διπλωματικὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρεώσεως
ταύτης ἀναδέχεται ὁ Στροβίλος νὰ διαδώσῃ τὸν
διορισμὸν τοῦ φίλου του, ὡς ὑπουργοῦ, συμβου-
λεύων τοῦτο καὶ εἰς αὐτὸν, καὶ προτιμῶν ὡς ἀνεκ-
τίρητον ἐπιχειρήμα τὸ γνωστὸν καλομαλέτα κ' ἐρ-
χεται. Σημειώσατε ὅμως ὅτι ὁ Στροβίλος δὲν ἐστῆ-
ρίζεν ὅλως τὰς ἐλπίδας του μόνον εἰς τὸ τέχνασμα
τοῦτο. Συνέπεσε νὰ ἔλθῃ καὶ ἐν ἄλλο μέσον ἰσχυροῦς,
τὸν τρίτον παραμέληρον εἰς τὴν αὐτὴν
καὶ περιττὸν νὰ εἴπωμεν πόσον πολὺ τιμῶς ἠδύνατο
νὰ ἦναι εἰς τοιαύτην περιστάσει ἢ γνωριμία αὐτῆ.
Ἐν τούτοις ἢ μεγάλη εἰδησις διεδόθη. Ὁ πρῶτος
ὅστις τὴν ἀναγγέλλει εἰς τὴν Ἀνθοῦσαν εἶναι ὁ δυσ-
τυχῆς φίλος της Ἐκθούλης. Ἦ Ἀνθοῦσα δυσκο-
λεύεται κατ' ἀρχάς νὰ τὸ πιστεύσῃ, τοῦτο ὅμως
δὲν τὴν ἐμποδίζει νὰ σκεφθῇ καθ' ἑαυτὴν ὅτι δὲν
εἶναι εὐκαταφρόνητος ὁ ὑπουργικὸς τίτλος, καὶ εἰς
τὰς περὶ σταθερότητος ἐρωτήσεις τοῦ φίλου της δὲν
ἀπαντᾷ, παρὰ ἤξει ἀρνήσεις. Εἰς τὸν Στροβίλου
μάλιστα ἐκράζεται καὶ ὀλίγον σαφέστερα. Ὁ Χαλ-
προς εἶναι μέγας ποιητής, καὶ δὲν εἶχεν ἄδικον, ὅταν
ἔλεγεν — Ἀστυρία, τὸ ὄνομά σου εἶναι γυνή. Ὁ
Ἐκθούλης, εἴτε ἀνεγνώσεν, εἴτε δὲν ἀνεγνώσεν τὸν
Χαλῆφρον,

Καὶ περὶ ταύτου ἔγω τὴν ἰδέαν μου,
εἶχε φαίνεται, τὴν πεποθήσῃν ὅτι ἢ σταθερότης
εἶναι μία πολυτέλεια, ἦτις ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν
καθίσταται σπανιωτέρα, καὶ ὅτι κἀμμία χεῖρ δὲν
δύνανται ν' ἀντιστη εἰς τὸν ἥλιον τῆς δόξης τῆς
ὑπουργικῆς. Δὲν κρίνει λοιπὸν ἀσκοπον νὰ τὴν δια-
θεσθῶσῃ περὶ τῶν σκοπῶν της, ὡς ἐξῆς:

Ἦν μ' ἀποτίθης, ὅλ γενὸ μακαρίος,
Καὶ ἢ ὅ ἀνάψῃ εἰς τὰς τέσσαρας πλευράς
τὴν πόλιν, εἴη ὡς λαμπάδα νὰ κηρ,
Ἦ ἢνὸν κηρ μ' αὐτὸ, μ' αὐτὸ τὸ στόμα μου
τὸ αἶμά σου, τὸ αἶμά μου,
Ἦ ὅλ γενὸ καλόγηρος.

Ἦ ἄλλ' ἢ μὴ λησμονήσωμεν ὅτι οἱ ἐρωτικοὶ κα-
θὼς καὶ οἱ ὑπουργικοὶ ῥοκοὶ, ἔχουσι, κατὰ τὴν φρά-
σιν τοῦ Στροβίλου, μίαν θύραν ἀπ' ὀπίσω των. Ὁ
Κουτρούλης ἐν τούτοις, πεπεισμένος περὶ τῆς ἐπι-
τυχίας του, δέχεται, τῶν μὲν τὰς δεξιὰς, τῶν δὲ
τὰ δῶρα μετ' ὑπουργικὴν τῶ δὲντι μεγαλοπρέπειαν.
Ναὶ μὲν ἔκαμε κατ' ἀρχάς σφάλματά τινα, τὰ ὅ-
ποια δὲν πρέπει πολὺ νὰ τὴν ἐκολάκωσεν, ἀλλὰ—
chasse ton naturel, il revient au galop, λέγουσιν
οἱ Ἕλληνοὶ καὶ ἔπειτα τὰ σφάλματα ταῦτα ἀναπλη-
ροῦν δι' αὐταπαρησίαις καὶ γενναιοδωρίας ἀξιοκα-
ματώτου. Εἰς ἐρημεριογράφον τινὰ, ὅστις, κρατῶν
ἀνὰ χεῖρας δύο ἔρθρα, ὦν τὸ μὲν ἦρχετο οὕτως
περὶ τοῦ

Ἦ βουκα, τέσων πρὸ τῶν ὑπουργῶν τὸν μέγαν Κουτρούλην
τὸ δὲ,
Ἦ βέβαιον ὅδ, ἀνθρωπίνως ἀνδράποδον, οὐ, κηρ Κουτρούλην,
ὡς ἀμοιβὴν τῆς ὑποστηρίξεώς του προτιμῶν αἰσχρῶς
συμφωνίας, ἀπαντᾷ μετὰ μεγίστης καταφρονήσεως,

ἐνθ' ἀπ' ἐναντίας εἰς ποιητὴν, ὅστις δὲν εἶχε πῶς νὰ καλύψῃ τὰς δάφνας του, χαρίζει τὸ παλαιὸν του φέρεμα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ Σπύρος ἀπελθὼν κατὰ τὸ σύνθημα εἰς τὰ μαγεύσια τ' αὐλικὰ, ὅπου ἐμαύωσα τ' ἀπομαγείρματα, ἔμαθε, μετὰ μεγίστης βεβαιότητος, πιθανῶς ἀπὸ τὸν τρίτον παραμαγείρον, τὸν διορισμὸν τοῦ Κουτρούλη, ὡς ὑπουργοῦ. Καὶ καὶ μὲν εἶχεν ἀκούσει καὶ ἄλλοτε περὶ τοῦ διορισμοῦ τούτου, ἀλλ' ὄχι ποτὲ εἰς τόπον τσαούτην περιβεβλημένον ἐπισιμότητα. Γρέγει λοιπὸν κατ' εὐθείαν εἰς τὸν οἶκόν του καὶ δίδει τὴν ἐπίσημον ἀγγελίαν. Μαντεύετε ὅτι πρῶτον συγγαίρεται τὸν Κουτρούλην. . . . Ἡ Ἀνθοῦσα, καὶ ὅτι, ἀφοῦ ὁ φόβος τοῦ κυρῶ βράπτανα παρήλαθε, δὲν ὑπῆρχε λόγος, δι' ἣν νὰ μὴν ἐκπληρωθῶσιν αἱ δεήσεις ἀνδρὸς κοσμομένου μετὰ τὸν τρίκερον. Ἄς εὐχηθῶμεν μετὰ τοῦ χοροῦ :

Ἡ Ἑλλάς νὰ ἔδῃ
Περὶ τὸν μέγαν ὑπουργὸν τὰς θάλλοντας
Δίκα ὑπουργίτου;

καὶ ἄς εἰπώμεν μετὰ τῆς Ἀνθοῦσας

Πτωχὲ μου Λιωνίδα, εἴν' ἡ τύχη σου!

Ὅπως ὁ Κουτρούλης καταστήσῃ τὸν γάμον τοῦ ἐπισιμότερον, ὑπόσχεται νὰ διανεμῇ εἰς τοὺς φίλους ἀντὶ τραγημάτων, θέσεις καὶ ὑπουργήματα. Ὅταν ὑπέσχετο τούτο, δὲν ἤξευρε, φαίνεται, ὅτι ἐξήρπτεν εἰς τὸ μέσον τὸ μῆλον τῆς ἐριδος, ὅτι ἐν τρεχεν εἰς τὴν ἀπάλειάν του. Ὁ εἰς εἶναι ἡ καιομένη βάτος ἡ ὑπουργική. Νὰ μὴ δώσῃ τις μίαν σύνταξιν εἰς τὴν καιομένην βάτον; Τοῦ ἄλλου ὁ ζῆλος διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος. . . . Τοιοῦτος ζῆλος δὲν ἀξίζει ἕνα μισθὸν καὶ δύο, τρία ἐπιμισθία; Ὁ Στάθης πάλιν νὰ ἀδικηθῇ εἰς τὰς λαμπρὰς ἡμέρας του ἀπὸ τὸν ἐξοχώτατον; Ἐπειτα τί ζητεῖ; μάλιστα ἕνα κόκκαλον ὑγειομοτολογικολιμεταρχολομοκιβαρτήριον καὶ μὴ λησμονῆτε ὅτι ὁ προκάτοχός του τολμᾷ νὰ λέγῃ ὅτι ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης τοῦ ἔκοψε στρατὸν ἐδ πανταλόνι. Ἄμ, ὁ Ὁμοῦς; Ἄμ, ὁ Μάρκος; Ἄμ, ὁ Πανάγος; Ἐτελείωσεν ἡ ὑπομονὴ τοῦ Κουτρούλη, καὶ ἰδοὺ ἡ πρὸς τοὺς γιλιάρους ἀπάντησίς του:

Τίχα ἐνομίσατε
Πᾶς διὰ τοῦτο διαρίζοντ' ὑπουργοί,
Διὰ νὰ τρέφουν τοὺς ἀργούς κροφῆνας; ὅχι,
Νὰ μαγεύσουσιν τὴν Ἑλλάδα σύβρασι.
Καὶ νὰ ὅχι δίδουν νὰ τὴν καταπίνετε;

Ἐπὶ τέλους μάλιστα προσθέτει, πιθανῶς διὰ νὰ μὴ γένη ἐπαισθητὴ ἐν Σφῆρῃ ἡ ἀπουσία του, Πηγαίητι, γινῆτι βράπτει, μάγειραι.

Ποτὲ κατὰ γίγλι δὲν ἤγειρε τόσον ὀρυζόν, ἔσον ἡ ἀγόρευσις τοῦ Κουτρούλη. Ὁ ὄχλος δὲν ἦτον ὀλιγώτερον αὐτοῦ ῥητορικός. Ἀπειλεῖ τὸν ἀρτεφινκὸν ὑπουργόν, ὡς παραγκυρισκόντα τὰ δικαιώματά του. Ἀναμιγνύει τὴν φιλοσοφίαν εἰς τοὺς λόγους του· τῷ ἐνθυμίζει τὸ αἰματωπὸν ματαιωπὸν τὰ πάντα ματαιότης ὁ.

Μὴ ὑπάρξῃ τὸ ὑπουργεῖον ἔχει κληρονομίαν;

Ἢ δλον δὲ καταλήγει ῥητορικώτατα:

Καὶ κατέβ' ἀπὸ τὴν ἔδραν, ἔπου καλοκλίσειαι,
Εἶδεν ἡ θὲ νὰ σὲ βίψω κάτω κατακέφαλα,
Καὶ θὲ νὰ σὲ οὐνεφροῖτον γρόνοι καὶ λακτίσματα.

Ὁ ὀρυζὸς ἀξίζει. Σχηματίζονται δύο στρατόπεδα, οἱ συμπολιτευόμενοι καὶ οἱ ἀντιπολιτευόμενοι ἐννοεῖται δὲ ὅτι εἰς τοὺς πρῶτους περιλαμβάνονται ἄλλοι δὲν ἠδικήθησαν εἰς τὰς λαμπρὰς ἡμέρας του ἀπὸ τὸν ἐξοχώτατον. Οἱ μὲν ὑβρίζουν τοὺς δὲ.

Ἡμίχρος ἄ.

Τὴν ἠρωϊκὴν Ἑλλάδα ἐσιδηροδύσατε.

β.

Τὴν πατρίδα εἰς λεόντων ἄντρον ματεβάλατε.

α.

Καταράγετε τὸ ἔχιν τοῦ ἐργατικῆς λαοῦ.

β.

Ἀπὸ σῆς τοὺς ἀδερφάτους τὸ ἐπροφυλάξαμεν.

α.

Κακουρήσατε

β.

Κακούρησατε.

α.

Ἐφρονεῖσατε

β.

Φρονεῖτε

α.

Εἶσατε εἰς κακαίους

β.

Εἶσατε εἰς ἀτιμοί.

Τοῦ Κουτρούλη τὸ κυριώτερον προτέρημα δὲν ἦτον ἡ ἀνδρεία. Εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος δὲν δύναται τέλος πάντων νὰ δρέπῃ δλον τὸν ἀρετῶν καὶ ἄκρα κόρυμβά καὶ ἔπειτα εἶναι γνωστὸν τὸ Aux grands cœurs donnez quelques faiblesses. Καὶ ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα δὲν τοῦ ἐφάνησαν τόσον καλά. ἀλλὰ ὁ φόβος του ἐκουρωθῆν ὅτε ἤκουσε ὅτι ἤρχισεν νὰ γίνηται λόγος περὶ παλουκροῦ καὶ ἀγρόνης. Φαίνεται ὅμως ὅτι πραγματικῶς ἡ στιγμή ἦτον κρίσιμος, διότι καὶ αὐτὸς ὁ σκεπτικὸς Στροβίλης δὲν κρίνει ἀπο σκοποῦ νὰ λάβῃ ἀσφαλιστικὰ τινὰ μέτρα, καὶ νὰ κάμῃ μάλιστα ἐπίδειξιν τῶν προπαρασκευῶν του λέγων:

Κῆπος ἔδλον μου βρωμοῦν τὰ πράγματα.
Ἐγὼ ἔχω τὸ ψαλίδι καὶ τὴν πῆχυν ἔτοιμα.

Ἐνθ' δὲ ὁ Σπύρος τρέχει εἰς τὸν ἀστρονόμον νὰ ἀρραλῶσῃ τὸ κακόν, ὁ Κουτρούλης ἀποφασίζει ἠρωϊκὴν ἀπόφασιν, καὶ λαυθάει τὸν λόγον:

Ἀδελφοί μου, ἂν εἶναι οἱ μισοὶ μας ἀτιμοὶ
Καὶ οἱ ἄλλοι κακαίους, ποῖος εἶναι τίμιος;

Ἄφει' οἱ ἔχουσι τὰς ἕβρας νὰ μὲς διαφύλαξωσι
Κ' εἰς τὰ νύβρα σας δύναμεις ἂν αἰσθάνεσθε ἀνδρῶν,
Ἐχετε εἰς τὴν γυναικῶν νὰ τὰς ἐξοδύσωσιν.

Μόλις ἐτελείωσε, καὶ ὁ ἠμίχρος ἀπαντᾷ:

Ὅσας ἔχομεν δύναμεις; θὰ τὰς ἐξοδύσωμεν
Σὲ, κ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἁμῶν νὰ σῆς κοπανίσωμεν.

Καὶ τῷ ὄντι θραύουσι τὰ καθίσματα, ἀπλῶνται καὶ οἱ μὲν, καὶ οἱ δὲ, καὶ ἐτοιμαζόνται νὰ ἐπιτεθῶσιν κατ' ἀλλήλων. Εἰς τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμήν εἰσέρχεται ὁ Ξανθοῦλης, ὠδηγούμενος ὑπὸ τοῦ

Σπύρου, καὶ ἐπιτάττει δύναμει τοῦ ἀξιωματοῦ του σιωπῆν. Ἡ Ἀνθοῦσα, ἥτις, καθὼς γυνὴ, ἔχει τὰς ἀκάνθιας τῆς, ὠφελεῖται ἀπὸ τὴν παρουσίαν του διὰ νὰ τῷ ἀναγγεῖλῃ τὸν μετὰ τοῦ Κουτρούλη γάμον τῆς, διαβεβαιώσα συγγρόνης αὐτὸν ὅτι θέλει φροντίσει νὰ λάβῃ ἀνάλογον προθυμίαν. Ἀλλὰ ποῖα ὑπῆρξεν ἡ ἀπορία τῆς, ὅταν ὁ Ξανθοῦλης, ἀντὶ νὰ γένη ἡ μανιακὸς, ἡ καλόγηρος, τῆ ἀπαντᾷ ψυχρῶς ὅτι δύναμει τοῦ ὑπαστουνομικοῦ βαθμοῦ δὲν ἐσχάτως ἔλαβεν, ἔρχεται νὰ φέρῃ τὸν ἐξοχώτατον εἰς τὴν φυλακὴν:

Αἰοί, διαδώσατε αἰδοῖν φινῆθ,
Ἐφρονεῖτε, σὴν γέρονται καὶ ταράξει.

Μόλις ἡ ἐγγύησις τοῦ πνευροῦ του σώζει τὸν Κουτρούλην ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῆς ἀστουνομίης. Ἡ δὲ δυστυχὴς Ἀνθοῦσα

Ὁ μείνῃ ὡς τὸ τίλος βράπτανα!

Καιρὸς εἶναι ἤδη νὰ διορθώσωμεν τὸ λάθος, δ ἐπράξμεν, μὴ ἀναγγεῖλαντες ὅτι ὁ Στροβίλης ἔλαβεν ἐκ προκαταβολῆς τὴν προικὰ τῆς Σοφοῦλας του, καὶ νὰ παύσωμεν τὴν ἀνάυσιν τῆς ὑποθέσεως, διὰ τῆς ἐξῆς σοφῆς παρακρησέως του:

Ὅταν ὁ κόσμος ἔλος ἐμπερδύεται,
Καὶ γίνῃ ὡς ἄν λωλῆς μαλλιά, καὶ ταράξῃ,
Κ' ὄχλοσθῃ, καὶ ὄλα διὰ τίποτι,
Οἱ ἀνθρώποι τὰ λέγουσιν παρανομίαις,
Ὁ γὰρ ἄμος τοῦ Κουτρούλη ὅτι ἔγειται.

Α. Σ. Β.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΠΕΡΙ ΝΕΑΣ ΜΕΘΟΔΟΥ

πρὸς καλλιτέχνεσσιν τοῦ οἴνου.

Ἡ ποιότης τοῦ οἴνου δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ποσῶ τοῦ ἐμπριεχομένου οἴνουπνεύματος, δι' οὗ προσκτᾶται ὁ οἶνος μαθυστικὴν δύναμιν, οὔτε ἐκ τῆς ζακχέρως, δι' ἧς ἀποκτᾷ τὴν γλυκύτην γεύσιν, ἢν ἔχει ὁ οἶνος τῶν θερμῶν κλιμάτων, ἀλλ' ἐκ τοῦ λεγομένου ἀρώματος (bouquet) τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τοὺς παλαιούς οἴνους, σχηματίζόμενον μικρὴν κατὰ μικρὸν ἐκ τῶν συστατικῶν αὐτοῦ. Ἡ βελτίωσις συνίσταται εἰς τὴν ἀύξισιν τοῦ ἀρώματος εἰς ἣν ὁ οἴνοποιός ὀφείλει νὰ ἐπιστᾷ τὴν προσοχὴν του.

Ὁ Κύριος Somering ἀπομιμείται παλαιὸν οἶνον κατὰ τὴν ἀκόλουθον μέθοδον:

Οἶνος νέος ἐντίθεται εἰς εὐρύστομα ὑάλινα ἀγεία, ἢ τινὰ δέονται διὰ βροσίας φήσης: ἂν δὲ ἀβτη βραχὴ κατὰ καιροὺς δι' ὕδατος, ἐξέρχεται τὸ ἐν τῷ οἴνῳ ὕδωρ ἐν εἰδεί ἀτιμοῦ, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ οὕτω ἀποκαθίσταται ἐκείνος μᾶλλον πνευματώδης:

Γνωστὸν εἶναι ὅτι οἶνος διατηρηθεὶς εἰς ξυλίνους κἀδους βελτιοῦται, καθίσταται κατ' ὄλιγον μεθυ-

σικώτερος, καὶ ἡ ποσότης αὐτοῦ ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐλαττοῦται. Τὸ περιεργον τοῦτο φαινόμενον συμβαίνει ἐκ τούτου, ὅτι διὰ τῶν πόρων τοῦ ξυλίνου κἀδου διέρχονται οἱ ὕδατώδεις ἀτμοί, ὅχι οἱ τοῦ πνεύματος, ὥστε ἐλαττοῦται μὲν τὸ ὕδωρ ἀλλ' αὐξάνει τὸ πνεῦμα. Ἐὰν ὁ οἶνος μείνῃ ἐγκαλεισμένος ἐν λαγύναις, σχηματίζεται τὸ λεγόμενον ἄρωμα.

Μέσον λίαν πρόχειρον καὶ εἰς ἀύξισιν τοῦ ἀρώματος κατάλληλον εἶναι ἡ προσθήκη τοῦ ἄνθους τοῦ κλημάτος, ὅπερ ὁ Λινναῖος ἀνέστησε διὰ τοῦτο οἱ θέλοντες νὰ κατασκευάσωσιν οἶνον καλόν, πρέπει νὰ συλλέξωσι τοιαῦτα ἄνθη, καὶ νὰ τὰ διατηρῶσι καλῶς ξηρανθέντα ὅπως προσθέσωσιν αὐτὰ εἰς τὸ γλεῦκος. Ἡ συλλογὴ αὕτη γίνεται κατὰ προτίμησιν μετ' ἡμέραν αἰθρίας καὶ θερμῆς, κατὰ τὰς ἐσπερινὰς ὥρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὅτε διακίχουσι τὰ ἄνθη πλείονα-εὐωδία. Γίνεται δὲ κατὰλλήλως ἡ συλλογὴ τεινασσομένων τῶν ἀνθῶν διὰ ξυλαρίων ἐπὶ πινακίῳ. Ἀφοῦ δὲ συλλεχθῶσιν ἐξαπλόνονται ἐπὶ τραπέζης ἐντὸς οἰκίας, καὶ κλύπτονται διὰ καθαρῆς συνδόνης ὡς οὗ ξηρανθῶσιν καὶ μετὰ ταῦτα τίθενται ἐντὸς ἀγγείου ὑαλίνου, οὔτινος τὸ στόμιον καλύπτεται διὰ φήσης βροσίας: φυλάττεται δὲ τὸ ἀγγεῖον εἰς τόπον ξηρὸν καὶ σκιερὸν. Ἐν τῷ οἴνῳ τῆς εὐωδίας, βάλματα τιν, πνεύματις ἐκ τῶν ἀνθῶν τούτων εἰς σακκίον λινὸν καὶ ῥίπτεται εἰς τὸ γλεῦκος.

Ἐπάρχει καὶ ἄλλη μέθοδος. Ἐντὸς ποσότητος οἴνου καλοῦ, βάλλονται ἄνθη ἐκ τῶν ἀνωτέρω, καὶ ἀφοῦ τὸ ἄρωμα μεταδοθῇ καλῶς εἰς αὐτόν, διαμοιράζεται ἀνάλογος ποσότης τοῦ οἴνου τούτου εἰς τὰ λοιπὰ ἀγγεῖα ἵνα οὕτω μεταδοθῇ καὶ εἰς πάντα τὸ ἄρωμα.

Ε. ΑΑΝΔΕΡΡΕΡ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΔΥΟ ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ. Πρὸ τινων μηνῶν ἐπισκοπὸς τις ἐλειτούργει ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἰσπανίαν Κορωνίᾳ. Εἰς δὲ τῶν περιεστώτων δασίς εἶχε συναπηρεσθεῖ μετὰ τοῦ λειτουργούντος εἰς τὸν στρατὸν ἀνεγνώρισεν αὐτόν καὶ ἐθαύμασε πῶς ἔφερον ἀρχιερατικὴν στολὴν ἐνθ' εὐθεωρεῖτο ἄλλοτε κακῆς στρατιώτης. Ἡ ἀπορία του αὕτη κοινοποιήθηται καὶ εἰς ἄλλους, προσεκόλλεσεν ἐξέτασιν τῶν ἐγγράφων τοῦ πανιερωτάτου. Ἰδοὺ δὲ τί ἐξήχθη ἐκ ταύτης:

Ὁ Ἰωάννης Ἰωσήφ Περρῆρας, πρῶτον στρατιώτης, λοιποτακτῆσος κατέφυγεν εἰς Πορτογαλίαν, ὅπου, ὡς ἔχων θεολογικὰς τινὰς γνώσεις, παρέστησεν ὅτι ἦτο ἐξοριστὸς ἐρημίτης: συντάγματός. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς ὑπόπτευσεν τὸν δόλον, περιποιήθησεν αὐτόν

και ανέθιξαν εφημερίαν προς τὰ θρία. Ὡς τοιοῦτος λοιπὸν ἐνέργησε πᾶσαν ἱεροτελεσίαν, καὶ κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀπήγγειλε τοιαύτας ἀξιολόγους καὶ ὑψηλὰς ὁμιλίαις, ὥστε ὁ ἐπίσκοπος τῆς Λισσαβώνας ἀκούων τὴν φήμην του τὸν προσεκάλεσεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν, ἕπου ἐξηκολούθησεν ἀναπτύσσων μεγάλης θεολογικῆς γνώσεως, καὶ μάλιστα περὶ τὸ κανονικὴν δίκαιον.

Ἐκ Λισσαβώνας ὁ Ἰωσήφ Παρρίρας ἦλθεν εἰς Μαδρίτην φέρων βιβλίον ἐπισκόπου καὶ ἐκήρυττε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, θαυμάζοντος καὶ ἐπευφημοῦντος τοῦ ἀκροατήριου· τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ εὐγλωττία του ὥστε παρεκλήθη νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν λόγον ὅστις ἀπὸ τῆς 2 Μαΐου 1808 ἀπηγγέλλετο κατ' ἔτος εἰς μὴ μὴν τῶν θυμάτων τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἐνῶ δὲ ἤτοιμάζετο ὁ ψευδἐπίσκοπος νὰ μεταβῇ εἰς ξένας χώρας, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ πάλαι συστρωτῆτος του. Καταδικάσθη λοιπὸν εἰς δεκαοκτὼ ἐτῶν δημόσια ἔργα.

Γενναῖται δὲ τὸ ἐξῆς ζήτημα ἐν Ἰσπανίᾳ αἱ γεννήσεις καὶ οἱ γάμοι γίνονται τῆ ἀδείᾳ τῆς ἐκκλησίας καὶ οὐχὶ τοῦ δήμου, οὐδὲ ὑπάρχει νόμος πολιτικὸς περὶ αὐτῶν, ἐνῶ ὁ ἐκκλησιαστικὸς διέπει τὸν Ἰσπανὸν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του, τὸν νομφεῖ καὶ τὸν θάπτει, μηδέποτε ἀναμιγνυομένου τοῦ δημάρχου. Οἱ γάμοι λοιπὸν οἱ τελεσθέντες ὑπὸ τοῦ ψευδοῦς ἐπίσκοπου, τούτο εἶναι ἐν τῶν δύο ζητημάτων ἰδοῦ δὲ καὶ τὸ δεύτερον.

Πρὸ δύο ἐποχῶν μὴν κατεποντίσθη μέγα Ἀμερικανικὸν ἀτμόπλοιον, «Central America» καλούμενον, καὶ μετ' αὐτοῦ πολλοὶ τῶν ἐπιβατῶν. Μετὰ δὲ τῶν ἀπολεσθέντων ὑπῆρχε καί τις μακρὸς κατοικῶν ἐν Νοεβοράκῳ ἕπου εἶχε περιουσίαν κινητὴν τε καὶ ἀκίνητον τριάκοντα χιλιάδων δραχ. Γενομένου γνωστοῦ τοῦ συμβάντος, γυνὴ τις παρουσιάσθη εἰς τὰ δικαστήρια ἀπήτησεν ὡς χήρα τοῦ πνιγέντος τὴν ἀδειαν νὰ διοικήσῃ τὰ κτήματα τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου της. Ἐνῶ δὲ συνετάττοντο τὰ ἐγγράφα, ἰδοῦ δευτέρᾳ γυνὴ ἐλθοῦσα παρουσίασε τοῦς τίτλους τοῦ γάμου της, προγενεστέρους τῶν τῆς πρώτης. Οἱ δικαστῆρες ἀφορτέρων τῶν γυναικῶν τούτων κατεγίνοντο εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐγγράφων, ὅτε ἰδοῦ ἐν μέσῳ καὶ τρίτη σύζυγος, ἔχουσα ὡσαύτως τὴν περὶ τοῦ γάμου της ἐπίσημον πράξιν χρονολογημένην μετὰ τῶν δύο ἄλλων. Καὶ ἀναντιρρήτως μὲν ἦτο ἡ πολυγαμία, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχε μόνον τὸν χαρακτῆρα τούτου.

Ἡ πρώτη κατὰ τὴν χρονολογίαν σύζυγος ἐρωτήθη περὶ τῶν μετὰ τοῦ μακαρίτου σχέσεών της, δὲν ἐδυσκολεῖσθαι νὰ μαρτυρήσῃ ὅτι αὐτὴ τε καὶ ὁ σύζυγός της εἶχον διαζευχθῆ ἀμυβελίᾳ συγκαταθέσει, ὅπως νομφεθῶσιν ἐκ νέου, ὅπερ καὶ ἐπραξεν αὐτὴ συζευχθεῖσα μετ' ἄλλου, ὅστις ἐπιβάνων ἐπίσης εἰς τὸ Central America ἐπνίγη ἄρα ἡ κυρία αὐτὴ ἐγένετο συγχρόνως δις χήρα, καὶ μάλιστα χήρα ἀνδρός τρεῖς καταλιπόντος συζύγου.

ΔΗΜΟΣ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΒΝ ΑΓΓΛΙΑ. Ἡ Μεγάλη Βρετανία δαπανᾷ τὸ τέταρτον μέρος τῶν

δημοσίων ἐξόδων εἰς τὴν προαγωγήν τῆς παιδείας τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν, ἥτοι 820 χιλιάδας λίρας κατ' ἔτος, ἢ ὑπὲρ τὰ 25 ἑκατομ. δραχμῶν. Ἐκ τούτων δὲ ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ αὐτῇ δαπανῶνται 12 περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐν δὲ τῇ Ἰρλανδίᾳ 6 ἑκατομμύρια, εἰς τὰ καταστήματα τὰ ἐκπαιδευτικὰ πρὸς τὸ ἐπι τῆς ἐμπορίας ὑπουργείου, 2 καὶ ἐπέκεινα, εἰς τὸ ἐν Λονδίῳ βιβλιοθηκονόμῳ 100 χιλ. εἰς τὰ τῆς Σκωτίας ὑπὲρ τὰς 200 χιλ. εἰς τὰ τῆς Ἰρλανδίας 90 χιλ. εἰς τὰ ἐν Ἰρλανδίᾳ γυμνάσια 250 χιλ., εἰς τοὺς ἐν Βρετανικῶν μουσείον ἐν καὶ ἡμισὶ ἑκατομ., εἰς τὴν Πανακθῆκον (national gallery) 500 χιλ. εἰς τὴν βιογ. γεωγραφικὴν ἐταιρείαν 14 χιλ. καὶ εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ πειράματα 100 χιλ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

—οὐδ—

Ὁ συγγραφεὺς τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας ἀπέταυεν ἡμῖν ὅλγας τιμὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ βιβλιογραφικοῦ ἄρθρου τοῦ δημοσιευθέντος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 178 φιλολογ. ἐν σελίδι 232 καὶ ἐφεξῆς. Εἶναι δὲ αὐταί·

α'— Κακῶς ἐρρήθη ὅτι τὸ Χρυσοῦν πόνημα τοῦ Σαμουήλ, τὸ περὶ Ταλμοῦδ τοῦ Νοσοῦτου, ἢ Αἰτωναῖα, τὸ Ἄρθρον ἀρετῆς, τὰ ἐν Κοσμοπόλει ἐκδοθέντα ἑλλην. ἔσματα, ἢ Ἄθηνα τοῦ Κ. Ἀνωγιάδου καὶ τὸ Σάλλισμα πολεμιστῆριον τοῦ Γουζέλη δὲν ἀρηγγέλλωσαν, ἐνῶ τούτο ἐγένετο καὶ παραπέμπει ἡμᾶς εἰς τοὺς ἀρμοδίους ἀριθμούς.

β'— Κακῶς ἐπιπέληθη μὴ συμπαραλαμβάνειν εἰς τὰς ἀγγελίας καὶ τὸν Αἰνέρον καὶ τὸν Σκριβέλιον, διότι ἡ ἐπιγραφή τῆς νεοελλ. φιλολογίας σαφῶς λέγει ὅτι περιέχει μόνον τὰ παρ' Ἑλλήνων ἐκδοθέντα βιβλία.

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶντες ἁμολογοῦμεν ὅτι ἀληθῶς τὰ τέσσαρα πρῶτα εὑρίσκονται ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Κ. Βρετοῦ, τὰ λοιπὰ ὅμως τρία οὐχὶ διότι δὲν εἶπομεν τὴν Ἀθηναίων τοῦ Κ. Ἀνωγιάδου, τὰ ἔσματα τοῦ Πήγα καὶ τὸ Σάλλισμα τοῦ Καραῆ, ἀλλὰ τὴν Ἀθηναίων τοῦ Αἰτωναίου καὶ Χρησίδου, τὰ ἔσματα διαφόρων, καὶ τὸ Σάλλισμα πολεμιστῆριον τοῦ Γουζέλη. Ἀνεφέραμεν δὲ τὸν Αἰνέρον καὶ τὸν Σκριβέλιον ἐν γνώσει ὅτις τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ συγγράμματος, διότι αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεὺς ἀναγγέλλει τὸ λεξικὸν τοῦ Βαρίνου. Ἴδε Β'. Μέρ. § 29.

Παρακαλοῦμεν δὲ τὸν συγγραφέα νὰ πιστεῖσθαι ὅτι ἡ κριτικὴ ἡμῶν βιβλιογραφία δὲν ἦν κατὰ κριτικῆς, οὐδὲ ὑπεδείξαμεν τὰ εἰληπτικὰ συγγράματα ἵνα κακίσωμεν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα συμπαραλάβῃ καὶ ταῦτα εἰς νεωτέρα ἐκδόσει· τούτο, φρονοῦμεν, πρέπει νὰ πράξωσι πάντες οἱ γνώσκοντες βιβλία μὴ συμπεριληφθέντα εἰς τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν.